

col·lecció eines 24

Experiències del programa
Òmnia
(2011-2014)

24

Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement–No Comercial–Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades.

La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es>

Edita:

Departament de Benestar Social i Família

Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària

Passeig del Taulat, 266-270

08019 Barcelona

1a edició electrònica:

Gener de 2016

Maquetació i gràfics:

Ampans

Podeu trobar aquesta i les altres obres que ha publicat el Departament de Benestar Social i Família al nostre catàleg de publicacions:

http://benestar.gencat.cat/ca/el_departament/publicacions/

Les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) han esdevingut una eina essencial en el desenvolupament de la vida quotidiana de la gent. El programa Òmnia es va crear l'any 1999 per garantir l'accés a les TIC per a tothom. Al llarg d'aquests anys, aquest programa s'ha consolidat i els punts Òmnia s'han convertit en un espai de referència tant per als ciutadans com per als professionals quant a la formació, la recerca de feina i l'acció comunitària.

Després de 15 anys de camí recorregut, hem volgut difondre algunes de les accions desenvolupades en els darrers anys als punts Òmnia, ja que creiem que poden ser d'utilitat per als professionals de l'àmbit socioeducatiu.

La creativitat, la innovació social, l'ús responsable de les TIC... formen part del bagatge d'aquests anys al programa Òmnia, i ho volem fer visible i compartir-ho amb vosaltres amb aquest nou títol de la col·lecció Eines.

Amb el llibre que us presentem, posem a les vostres mans trenta experiències d'apropament a les TIC des d'un enfocament social i educatiu. Aquestes experiències han format part, i en algun cas encara en formen, de la programació dels punts Òmnia.

Vull agrair als dinamitzadors dels diferents punts Òmnia que hagin aportat les seves experiències, així com també vull expressar el meu agraïment a les entitats que col·laboren en la gestió del programa, i molt especialment a l'Associació per a Joves TEB, que ha contribuït a la redacció d'aquestes experiències fent-les més properes i aplicables a altres àmbits.

Neus Munté i Fernández

Vicepresidenta del Govern i consellera de Benestar Social i Família

ÍNDEX

1	Introducció	5
2	Experiències d'aprenentatge	8
2.1.	Una imatge val més que mil paraules: àlbums digitals al Carmel	10
2.2.	Xarxa Jove: projecte d'aprenentatge servei a la Florida	14
2.3.	Creativitat i TIC	18
2.4.	La Plataforma d'Educació Social La Mina: les TIC arreu	21
2.5.	Tallers de mòbils per a adults	25
2.6.	Els tastets del Punt Òmnia: intercanvi de coneixements entre iguals a la Torrassa	29
2.7.	L'aprenentatge de llengües a través de les TIC	33
2.8.	Retrat digital de Tortosa	37
2.9.	Aprenem junts	39
2.10.	Avui toca dictat	42
3	Experiències d'acció comunitària	46
3.1.	Diafragma: descobrint l'entorn a través de la fotografia i el vídeo	48
3.2.	El rap: eina de comunicació i reivindicació	50
3.3.	El Taller XL: fent família al Punt	53
3.4.	Facilitant l'acollida de les persones nouvingudes	55
3.5.	I tu, què hi pintes?	58
3.6.	La normalització de la vida en persones discapacitades	61
3.7.	La salut mental des d'Òmnia	63
3.8.	Quan els punts Òmnia de Terrassa es troben...	66
3.9.	Tallers Bellvitge: treballant capacitats	69
3.10.	Xerrades pràctiques en família	72
4	Experiències d'ocupabilitat	75
4.1.	Infància i robots	76
4.2.	Construeix-te: motivant i capacitant els joves	79
4.3.	Sumant esforços: inserció laboral amb joves	82
4.4.	Joves reporters: despertant inquietuds	86
4.5.	Reinventat per tornar a la feina	90
4.6.	Inserció laboral amb dispositius mòbils	93
4.7.	La meua imatge influeix a l'hora de buscar feina?	96
4.8.	Òmnia insereix	99
4.9.	Voluntariat digital	102
4.10.	Jornades 2.0 a Valls	104
5	Conclusions finals	109

Introducció

La Xarxa Òmnia acompanya els ciutadans i ciutadanes de Catalunya des del 1999. Durant aquests quinze anys aquell projecte ha esdevingut un programa estable, i s'ha convertit en una part important de la vida quotidiana dels milers de persones que any rere any hi participen. En aquest temps, el programa ha anat evolucionant al ritme que marcava la societat, i ha provat amb èxit que les polítiques de prevenció són aquelles que s'avancen a la realitat, donen respostes concretes i lluiten contra qualsevol mena de fractura social.

L'adaptació contínua a les necessitats ha estat una constant en aquest llarg període de temps. És així com, conservant-ne l'essència, la realitat actual del programa Òmnia ha evolucionat, sense perdre la voluntat de servei i la innovació social com a fonaments de la seva acció. L'any 1999, termes com *alfabetització digital*, *e-inclusió*, *e-democràcia*... no existien en el vocabulari popular. Encara no estaven definits.

En aquell moment, els ordinadors i Internet gairebé no formaven part de la vida de les persones, a excepció d'àmbits molt concrets dins dels mons acadèmic o professional. Però la manca d'accés a aquests es podia convertir en una esclatxa cada cop més gran entre diferents sectors de la nostra societat i podria establir nous factors de discriminació entre les persones. Si continua aquesta tendència, determinats grups de població, els que estan en situació de risc o són d'extrema fragilitat, no podrien gaudir de les mateixes oportunitats que la resta.

El programa Òmnia neix per obrir portes i per trencar barreres. Neix per oferir a les persones, amb la col·laboració de les administracions públiques i les entitats del territori, l'oportunitat d'accedir a tot aquell nou univers d'informació i comunicació. No tan sols era important accedir a les eines i les habilitats instrumentals necessàries per fer-les servir, sinó que es tractava de fer-ho com a ciutadans d'un nou model social que tot just s'estava gestant i que implicava un canvi de mentalitat respecte del temps anterior.

Aquest procés de canvi s'ha fet realitat amb el suport de nous professionals que a partir d'aquell moment van rebre el nom de dinamitzadors i dinamitzadores. El seu objectiu era dotar les persones dels coneixements, les habilitats i les actituds per ser autònomes en l'ús de les eines anomenades noves tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) com a eines quotidianes, i al mateix temps fer d'aquestes eines un mitjà per al desenvolupament personal i col·lectiu. Amb aquestes es va voler impulsar noves formes de relació i d'expressió, encetar dinàmiques envers el seu entorn més proper, obrir la porta a les propostes de les persones, i explorar les noves possibilitats que les tecnologies podien aportar en processos tan personals com la millora curricular i la cerca de feina. Les noves TIC van convertir-se, sota el guiatge de l'Òmnia, en un element per a la inclusió social. Alhora, en aquesta voluntat de dotar els ciutadans i ciutadanes d'aquestes habilitats, la dinamització també va esdevenir un detector de noves necessitats que va permetre al programa Òmnia avançar i adaptar-se a l'evolució del temps, sense perdre aquesta funció preventiva de l'exclusió social.

L'evolució d'aquests professionals ha estat paral·lela a la del programa Òmnia. Han passat per diferents etapes però totes han tingut el denominador comú d'una contínua adaptació dels seus perfils a una realitat canviant. Han estat formadors en TIC; han ajudat a transformar l'actitud de les persones per deixar de ser usuàries i convertir-se en participants, a desenvolupar el seu esperit crític i la seva capacitat transformadora; han estat nexes entre entitats i serveis del mateix territori, i han establert vincles que han facilitat l'optimització de recursos i una millor atenció a les persones... Aquests professionals han fet possibles les experiències que trobareu en aquest llibre.

De la mateixa manera, aquestes experiències no haurien estat possibles sense la il·lusió i la implicació de les persones destinatàries. Alhora, en alguns casos, tampoc no haurien estat possibles sense la participació i el lideratge d'un col·lectiu que, per fortuna, creix de forma contínua: el de les persones col·laboradores que de manera voluntària han aportat el seu temps, la seva experiència i la seva formació.

Les experiències que presentem es troben organitzades d'acord amb les tres grans línies que emmarquen el programa Òmnia: aprenentatge, acció comunitària i ocupabilitat. Aquestes línies són, per tant, el primer filtre que ens permet establir quins són els objectius prioritaris de cadascuna de les activitats, tot i que, en alguns casos, som perfectament conscients que la frontera entre aquestes línies és difícil d'establir: l'Òmnia ha treballat la transversalitat en la seva acció des que es va crear.

Des d'un punt de vista cronològic, aquestes experiències abasten des de l'any 2011 fins a l'any 2014. Algunes es mantenen actualment com a part de la programació establerta al Punt Òmnia que la du a terme, i en altres casos l'experiència ja ha finalitzat o bé ha donat lloc a d'altres que en deriven, més actualitzades i d'acord amb el moment actual de cada punt.

Per seleccionar i prioritzar les diferents experiències s'han tingut en compte els criteris següents:

- La vinculació amb el territori i les persones.
- La construcció col·lectiva a partir de la participació.
- La col·laboració i l'aprenentatge servei com a nous motors de la dinamització i, sobretot, com a referents positius.
- El vincle i l'establiment de noves sinèrgies entre diferents agents socials.
- La cerca de solucions innovadores a problemes tradicionals.
- L'exploració i l'estímul dels més joves cap a ocupacions noves i no tan noves.

No totes les experiències van ser un èxit ni es van poder tancar com estava previst en el seu disseny. Totes van tenir més o menys dificultats, i d'aquestes s'extreuen les reflexions que fan que s'adaptin de nou i evolucionin, o desapareguin. Però, sobretot, s'obté l'aprenentatge necessari per millorar, ja que la innovació social no parteix del no-res, sinó que se sustenta en el bagatge que es construeix entre tots i totes.

Més enllà d'una especificitat inequívoca vers les línies d'actuació del programa o de la cerca de la innovació, aquestes experiències ens han de ser útils per prendre consciència de tot el camí recorregut i tot el que resta per fer, sense perdre de vista la idea primigènica que l'Òmnia té en les TIC un mitjà i no un objectiu per a la transformació i la lluita contra l'exclusió social.

Metodologia

Per a la redacció de les experiències ha estat necessària l'estreta col·laboració del col·lectiu dinamitzador. L'acció s'ha dividit en diferents fases:

- Proposta de guió per a la recollida d'experiències (vegeu l'annex).
- Comunicació oberta amb la dinamització de la Xarxa Òmnia.
- Recollida de les propostes realitzades des de la dinamització o selecció d'experiències ja conegudes en el marc del programa.
- Tria de les propostes basant-se en els criteris establerts.
- Entrevistes per via telemàtica amb els responsables de les experiències.
- Recollida de documentació addicional complementària.
- Redacció de la proposta.

Inicialment es va elaborar un guió per a la recollida d'experiències que pretenia agrupar els aspectes més rellevants i ajudar en la seva redacció posterior. Més enllà de tenir un objectiu purament pragmàtic, el guió va permetre donar una estructura i recollir aspectes que sovint es passen per alt però que d'alguna manera condicionen el perquè i el com es duen a terme determinades accions, i va permetre ser coherent amb la idea que els punts Òmnia són observatoris de la societat i treballen d'una determinada manera perquè duen a terme la seva tasca en un espai i un temps concrets. Aquesta recollida es va fer en un document dissenyat d'acord amb el guió.

Amb aquest guió es buscava detectar d'on sortien les idees. Eren les persones participants?, la dinamització?, l'entitat? Esbrinar d'on sorgien les idees era important per descobrir el nivell de permeabilitat, els canals de comunicació establerts, la xarxa que preexistia al disseny i l'execució, i si aquesta xarxa existia o es generava, per fer-la possible.

Per extensió, es feia necessari conèixer els objectius de les diferents experiències per tal de copsar el seu caràcter transversal, que caracteritza en bona part l'acció del programa al territori, ja que els objectius determinen el mètode i els recursos que les han fet possibles. I també era indispensable saber a qui anaven adreçades, quines característiques tenien els participants i si aquestes condicionaven el seu desenvolupament.

Es buscava conèixer de primera mà com s'havia dut a terme, com s'organitzava, quins recursos eren necessaris i com s'havia avaluat. Es buscava saber quines havien estat les dificultats per tal de saber com havien afectat i si s'havien pogut superar.

En definitiva, la intenció era fer un retrat el més fidedigne possible de la realitat viscuda en cadascuna d'aquestes experiències. En primer lloc, per destacar-les com a exemples replicables a altres entorns malgrat la seva concreció en el temps i l'espai, i en segon lloc, per aprendre de la seva complexitat i prendre consciència del seu caràcter transversal, ja que sumaven els seus objectius de transformació social amb l'ús de les TIC, un ús gairebé tangencial, en alguns casos.

Després d'aquest primer moment, era necessari abordar les experiències des d'un punt de vista més vi-vencial i conèixer, si no els protagonistes directes, les persones que havien estat sempre vetllant pel seu desenvolupament: els dinamitzadors. És per això que va ser necessària la realització d'entrevistes per via telemàtica per tal d'acabar de donar-hi forma. El seu objectiu era polir detalls, contrastar amb el que estava escrit, aprofundir idees concretes. Per fer les entrevistes, també es disposava d'un guió que tenia la intenció d'ordenar la conversa des de les idees més generals als detalls més concrets. Aquestes converses es van enregistrar en format àudio per poder fer-ne una transcripció posterior que facilités el redactat final.

De forma complementària, es va cercar informació addicional en relació amb aspectes geogràfics i estadístics per tal d'establir una referència de l'entorn. Per disposar d'aquestes dades, es van consultar fonts públiques de les administracions locals o recursos com l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT).

A partir del primer document i les entrevistes, i de les dades compilades, es va confeccionar el recull d'experiències. En primer lloc es van avaluar d'acord amb les línies del programa i es va mirar si era possible encabir-les-hi. Un cop feta aquesta primera distribució, se'n va fer una tria d'acord amb els criteris abans comentats: la vinculació amb territori i persones; la construcció col·lectiva de la participació; la col·laboració i l'aprenentatge servei com a motor; la generació de nous vincles i lligams amb tercers; l'aportació de solucions innovadores i, en darrer lloc, l'estimulació del jovent cap a noves ocupacions.

En aquesta tria o selecció no es parava atenció a l'èxit o no de les experiències, sinó al fet de si podien ser un bon exemple, tenien un caràcter polièdric, eren un referent positiu i oferien l'oportunitat de ser replicades a qualsevol altre punt amb les adaptacions necessàries.

Experiències d'aprenentatge

A la Xarxa Òmnia volem que les persones amb pocs coneixements digitals disposin d'una formació bàsica en el camp de les tecnologies de la informació i la comunicació que els permeti no quedar excloses de la societat actual.

Més enllà, pretenem que les persones utilitzin aquestes tecnologies perquè adquireixin competències personals d'altres àmbits que les ajudin a integrar-se socialment i a ser ciutadans i ciutadanes que puguin exercir els seus drets i donar resposta a les seves obligacions, en una situació de plena igualtat amb la resta de la ciutadania.

La metodologia de treball de la xarxa sempre és la mateixa: es dissenyen accions formatives, algunes de les quals resulten molt innovadores, de forma ajustada als col·lectius de participants. A cada territori, cada agrupació de persones és diferent i això implica donar respostes diferents a necessitats que es poden compartir. El territori, l'oferta local de serveis i recursos adreçats als mateixos col·lectius, imposa una forma de treball que és específica en cada ocasió. La complementarietat és una peça bàsica; la diagnosi, un instrument essencial.

A cada punt Òmnia, la xarxa disposa d'un professional que analitza necessitats i formula respostes que s'integren entre si i constitueixen un conjunt transformador. Aquestes actuacions poden ser úniques o formar part d'un itinerari de durada variable, però totes elles s'adrecen a un col·lectiu determinat, en un context concret, i pretenen prevenir l'exclusió social col·lectiva i individual.

Les aportacions dels participants als punts també resulta essencial. En moltes ocasions, les accions formatives que es duen a terme neixen de l'escolta activa cap al col·lectiu de persones que fan demandes contínues. És el professional, anomenat dinamitzador, el que té més capacitat de convertir en solucions els problemes que els ciutadans i les ciutadanes li manifesten; de convertir en avantatges les dificultats que es detecten; d'aprofitar les oportunitats que, de forma inesperada a vegades, es presenten en el marc de l'acció social del programa. La creativitat, la proactivitat i la cerca de la innovació social resulten la matèria primera ideal per al treball d'inclusió social que es du a terme.

El paper dels participants del programa no és pas passiu. Sovint ens trobem amb dinamitzadors que saben com convertir en protagonistes els ciutadans que hi participen, tot contribuint a posar de manifest –i potenciar– determinades competències personals dels usuaris. La seva creativitat, la seva iniciativa o la seva capacitat natural de lideratge, la seva àmplia disponibilitat de temps o la seva motivació vers un objectiu personal o social són, amb molta freqüència, peces bàsiques per a l'èxit de les actuacions.

En un moment en què les tecnologies són canviants i evolucionen de forma contínua, és més important que mai introduir solucions innovadores i creatives per tal de donar respostes diferents als problemes cronificats. És per això que ens trobem que la creativitat del personal dinamitzador el porta a incorporar instruments molt diferents, que complementen els que ja estan disponibles en el marc del programa. En el conjunt d'experiències que tot seguit relatarem, trobarem l'ús d'eines que els mateixos participants del programa aporten per tal d'aconseguir l'objectiu de l'aprenentatge: es tracta dels seus propis dispositius mòbils o dels seus ordinadors portàtils.

A la Xarxa, el sentiment de pertinença dels participants és molt fort, i és per això que ens trobem que, de tant en tant, algunes experiències Òmnia es duen a terme fins i tot fora dels espais formals. Òmnia és al carrer, els participants ocupen l'espai públic per tal d'explorar les seves capacitats personals i col·lectives, per tal d'aprendre i integrar-se en un món cada vegada més tecnificat i exclusiu. Amb la metodologia Òmnia, l'entorn social exterior al Punt és també un espai d'acollida, un entorn integrador.

Als propers capítols trobarem un recull d'experiències d'aprenentatge molt variades i que, per un motiu o altre, resulten destacables perquè són diferents. Totes elles, en conjunt i de forma individual, ens mostren innovacions metodològiques.

Una imatge val més que mil paraules ens mostra com, a partir de la iniciativa d'una de les participants habituals del Punt i d'una tècnica creativa molt bàsica, es genera una agrupació informal de dones amb molta energia, una actitud positiva i proactiva, que resulta tot un exemple de creativitat, aprenentatge autònom i suport mutu, que dóna resposta a una necessitat de participació social i de prevenció de l'aïllament social, aprofitant la motivació com a ingredient.

El Projecte d'aprenentatge servei a la Florida ens il·lustra aquesta metodologia de treball, en aquest cas intergeneracional, que contribuirà a millorar les habilitats comunicatives d'un grup de joves, millorar el coneixement de l'entorn en què viuen, i a generar un resultat amb alt valor d'aprenentatge instrumental, en relació amb les eines tecnològiques, gràcies al seu rol de docents amb un grup d'adults. El gran valor d'aquesta aventura rau, principalment, en el diàleg permanent que s'estableix entre tots dos grups, joves i adults; una conversa continua que contribuirà a millorar la integració social de tots dos perfils.

L'experiència Creativitat i TIC, liderada per un grup de dones de mitjana edat i dones grans, fomenta l'apoderament de les seves protagonistes, que es relacionaran amb el seu entorn convertint-se en protagonistes de la seva realitat d'una manera molt gratificant, augmentant així la seva autonomia i la seva autoestima.

La Plataforma d'Educació Social La Mina, les TIC arreu és el relat d'una actuació que involucra un centre educatiu d'ESO a un context social i territorial difícil, els alumnes del qual es relacionen amb el Punt Òmnia i amb la tecnologia mòbil, per tal d'explorar conjuntament el seu potencial i el seu entorn. Es tracta d'una experiència no finalitzada, però que resulta molt interessant per a l'aprenentatge que es deriva de la valentia de posar-la en pràctica i per la relació entre totes dues institucions, l'educativa i la social.

Els Tallers de mòbils per a adults obren als seus participants una àmplia finestra al món a través d'aquests dispositius. Nous canals i instruments de comunicació, que sovint generen por però que gairebé sempre representen noves oportunitats, contribueixen a fer d'aquesta experiència un bon exemple de treball d'inclusió social innovador.

Els tastets del Punt Òmnia: intercanvi de coneixements entre iguals a la Torrassa ens mostren una realitat on els rols de professor, d'expert i de guia s'intercanvien entre els professionals del Punt Òmnia i els participants del programa. Aquesta experiència fomenta l'actitud voluntària de les persones que en formen part, la seva autoestima i el seu protagonisme. El lideratge és rotatiu, les persones voluntàries actuen com a mentores i acompanyants, i el conjunt s'implica a la comunitat.

L'aprenentatge de llengües a través de les TIC és una acció que facilita la inclusió de les persones des de dos punts de vista: es fomenta l'aprenentatge de la llengua i l'ús educatiu i emancipador de la tecnologia, a la vegada que es genera diàleg social amb un grup de persones voluntàries que la fan possible. Aquesta iniciativa complementa el conjunt d'accions transversals que l'entitat on es duu a terme genera, per tal d'afavorir les oportunitats socials dels participants.

Retrat digital de Tortosa treballa l'autonomia personal i l'autoestima dels seus participants a través de la seva participació com a motor de la iniciativa, emprant una tècnica que fomenta la creativitat i l'exploració i el coneixement de l'entorn social més proper.

Aprenem junts posa en contacte, a través de la cultura, persones joves novingudes i gent gran –fonamentalment dones–, la qual cosa potencia un entorn social de diàleg permanent que resulta inclusiu i facilita una més ràpida integració dels joves estrangers en una xarxa d'acollida que també en resulta beneficiada. Es posa en relleu que les persones tenim més coses en comú de les que ens imaginem i es generen vincles interpersonals que d'una altra manera no es produirien.

Avui toca destaca per la seva simplicitat aparent, al mateix temps que treballa de forma profunda els vincles socials entre la comunitat de persones immigrades i l'entorn d'acollida. Creativitat, socialització, participació i aprenentatge col·laboratiu són les claus d'aquesta iniciativa reeixida.

Totes aquestes són iniciatives molt diverses, ja sigui per les metodologies amb què es treballa, pels objectius que aborden o pels col·lectius que hi participen. Són experiències d'aprenentatge que neixen de la necessitat i donen resposta al seu territori. Un objectiu els és comú: la cerca d'estratègies d'inclusió social dels seus participants.

2.1. Una imatge val més que mil paraules: àlbums digitals al Carmel

Barri: el Carmel, Barcelona

Entitat: Fundació Adsis

Punt Òmnia: Punt Òmnia Fundació Adsis

Dinamitzadora: Dulce Sorolla

Paraules clau

Àlbums, fotografia, autonomia, autoestima, creativitat, memòria.

Sinopsi

A partir de la iniciativa d'una participant en el Punt Òmnia de la Fundació Adsis, un grup de dones elaboren i dissenyen els seus propis àlbums de fotos digitals per fer regals als familiars o per tenir un record de les imatges de la seva vida, compartint-ho amb les altres companyes i gaudint del temps compartit. La seva energia vital, la seva actitud positiva i proactiva s'encomana i consolida una activitat que ja té més de dos anys de vida. És un exemple d'autonomia i creació d'espais formatius a demanda a partir de les persones participants, en funció dels seus coneixements i les seves motivacions.

Introducció

La Fundació Adsis és una entitat sense ànim de lucre, situada al carrer Lugo del barri del Carmel, de Barcelona. La finalitat de l'entitat és promoure i desenvolupar serveis i iniciatives de caire social, adreçats sobretot a intervenir en les disfuncions que pateixen els joves, especialment els que compten amb menys recursos econòmics i culturals, per al seu desenvolupament personal i la seva integració social.

Des de fa més de 20 anys, davant la urgència de donar resposta a necessitats que no estaven cobertes des de cap altra instància, la Fundació Adsis ha anat desenvolupant projectes dels quals és la promotora, impulsora i responsable última:

- Tallers d'iniciació professional.
- Centre Obert Adsis - el Carmel.
- Centre d'atenció diürna a nens i adolescents al Centre Adsis Princesa (suport educatiu a nens i adolescents, suport educatiu a mares).
- Programa de cooperació al desenvolupament del tercer món.
- Dinamització del programa Carmel Amunt (Pla de desenvolupament del Carmel).
- Cursos gratuïts de català per a immigrants i veïns del barri del Carmel. Grups de conversa en català.
- Projecte UEC (Unitat d'escolarització compartida).
- Servei d'atenció i informació legal i judicial per a immigrants.
- Venda de productes de Comerç Just i EquiMercado.
- Colònies i casals d'estiu.
- Programa d'integració sociolaboral per a persones privades de llibertat.
- Programa de treball amb adolescents i joves al carrer (es dóna suport als joves del nucli antic de la ciutat).
- Servei d'orientació i informació laboral.
- Programa d'educació en valors als instituts de secundària i els col·legis de Barcelona i Sabadell.
- Projecte Òmnia, des de l'any 1999.

Ubicació geogràfica i història del barri

El barri del Carmel de Barcelona abasta l'àrea compresa entre la Creueta del Coll, la Peira i la Rovira, que dominen la planícia de Barcelona i separen Horta de Gràcia i Sant Gervasi. Enllaça en la seva part més baixa amb la Teixonera i el nucli d'Horta.

En els anys trenta hi va haver al Carmel una arribada massiva d'immigració procedent de diferents llocs d'Espanya (sobretot de Múrcia i Andalusia), i això va canviar la fisonomia del barri, abans constituït bàsicament per casetes amb hort propi. Es va anar omplint de barraques i es va construir indiscriminadament sense permisos municipals. Durant els anys seixanta i setanta van ser les immobiliàries les encarregades de construir grans blocs de pisos sense cap planejament urbanístic, per la qual cosa es va constituir un paisatge de carrers sense asfaltar, molt costeruts i amb pisos excavats directament a la muntanya. A més a més, la comunicació del barri amb la resta de Barcelona era molt deficient.

En els anys 80, l'Ajuntament de Barcelona va prendre consciència de les necessitats dels veïns i veïnes del Carmel i va apostar per la coherència urbanística. Va invertir en millores sensibles de l'entorn, l'ampliació de voreres, la implantació d'escales mecàniques, la plantació d'arbres i l'eradicació del barraquisme, i es va posar en funcionament el túnel de la Rovira, que uneix els barris d'Horta i el Carmel amb el Baix Guinardó.

L'any 2005 es produeix un accident: en la construcció d'un túnel a les obres d'ampliació de la Línia 5 del metro, va haver-hi un despreniment que va causar un gran esvoranc i l'enfonsament d'alguns habitatges. Els fets van obligar a desallotjar moltes famílies afectades, i es va produir una crisi social i política sobre la gestió de les obres. A partir d'aleshores comença un programa de millores urbanes, rehabilitació d'edificis, equipaments i foment del comerç del barri.

Actualment, amb el Pla de nova urbanització, la instal·lació d'escales mecàniques i la posada en funcionament de l'extensió de la Línia 5 del metro, podem dir que ha millorat considerablement la qualitat de vida de la ciutadania que hi habita.

En el territori hi ha un bon nombre de serveis educatius, de salut i de lleure.

Característiques de la població

En general, la població del Carmel és de classe mitjana-baixa; hi ha un percentatge alt de professionals no qualificats. La major part de la població té estudis primaris i, entre els adults, a mesura que augmenta l'edat, disminueix el nivell d'instrucció.

Malgrat l'envelliment progressiu de la població, el Carmel és un barri amb molts joves. Més de la meitat de la població són nascuts fora de Catalunya, en altres indrets de l'Estat Espanyol. També compta amb un alt nombre de nousvinguts, sobretot de països llatinoamericans. La presència de població gitana en el barri és poc significativa.

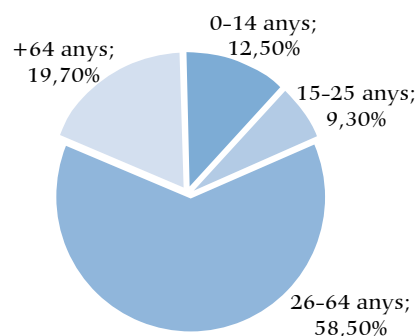
El barri té una personalitat molt definida, ja que el seu aïllament respecte a la resta de la ciutat i la seva orografia, amb grans desnivells, no facilita els desplaçaments fora de la zona. Aquest caràcter de poble es reflecteix en els trets veïnals i de les entitats locals, que formen un teixit associatiu ric i divers.

El Pla de desenvolupament comunitari actual té com a objectiu principal millorar els canals de comunicació i informació entre la població i les entitats que hi ha al barri. Les principals línies de treball en aquest sentit són: la salut comunitària, l'espai públic (programacions d'oci i cultura per oferir un ventall més ampli als diversos col·lectius de la població), l'educació en valors, les relacions de convivència i la promoció del voluntariat social al territori per atendre els grups vulnerables: gent gran, persones amb discapacitat, etc.

Mapa del barri del Carmel.

Estructura de població per edats

Estructura de la població del barri.

Un altre tret característic és l'ús de l'espai públic. El sentiment de pertinença al barri és molt fort entre la gent del Carmel i l'opinió generalitzada és que tothom es coneix i que hi ha una bona relació veïnal. Cal destacar que hi ha consciència de la falta de recursos, de les carències econòmiques i les dificultats del gran nombre de famílies desestructurades que hi habiten.

Les activitats econòmiques es duen a terme als sectors del comerç i de serveis; principalment el petit comerç i els bars predominen sobre la resta d'establiments comercials.

El Punt Òmnia

El Punt està situat al carrer Lugo, al local de l'entitat al barri del Carmel. Als carrers del voltant es troben el mercat i alguns centres educatius. Es tracta d'un entorn amb força activitat quotidiana; és una zona molt viva.

Diàriament acudeixen al Punt Òmnia aproximadament entre 40 i 50 participants, i gairebé tots són del barri. Es distribueixen en un horari ampli preestablert, que es respecta el màxim possible, amb petites adaptacions ocasionals per a la incorporació d'algun nou grup o activitat, però sempre es procura mantenir un ordre i una planificació elaborats a l'inici de cada quadrimestre, on s'estableix quins grups ocuparan cada franja de l'horari. Tot això es coordina conjuntament amb la resta de projectes i educadors i educadores que hi estan involucrats, tant del mateix centre com de l'exterior.

Respecte al nivell formatiu dels participants en general i respecte a les TIC, tot i que depèn de cada cas en particular, es poden fer certes generalitzacions:

- El col·lectiu d'adults i gent gran generalment s'apropa al Punt com a primer contacte amb un món tecnològic que desconeixen totalment. També són freqüents els casos d'una formació acadèmica molt escassa, en ocasions nul·la o amb dificultats generals per a la comprensió escrita; en aquests casos es procura donar la millor formació adaptada i es prioritzen els continguts més bàsics o adaptats a les capacitats de les persones que hi participen.
- Per als joves o infants, les aptituds digitals són més fàcils d'assolir, ja que tenen el camí mig recorregut; per a aquesta tipologia de participants, la prioritat és guiar-los i ampliar coneixements, educar en valors, comportaments, actituds i continguts específics en la seva formació acadèmica o prelaboral, segons la funció del projecte al qual pertanyen. En ocasions, la dificultat que se'ns presenta en aquesta franja d'edat sorgeix en qüestions idiomàtiques, sobretot en població nouvinguda pakistanesa, marroquina o d'algun altre país de llengua estrangera, per la desconexió tant del català com del castellà.

En principi no hi ha una gran diferència quantitativa en el gènere de les persones participants i ambdós sexes estan distribuïts bastant equitativament. No obstant això, les diferències en gènere es fan paleses si tenim en compte les edats. En els grups de joves hi predominen els homes, i en els grups d'adults hi ha més participació de dones. En el còmput global, el percentatge queda prou repartit.

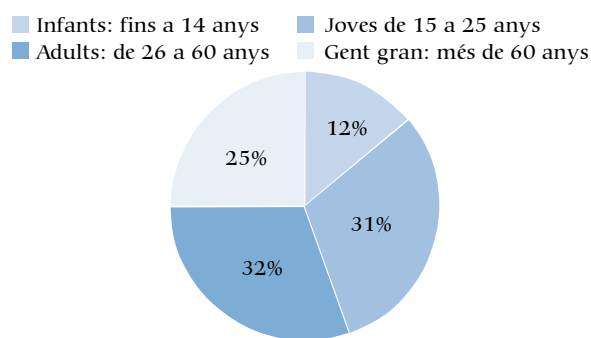
Pel que fa als països de procedència dels i de les participants, es manté una proporció de 50%/50% entre autòctons i immigrants extracomunitaris. En aquest segon grup, principalment ens trobem amb persones procedents de països llatinoamericans com Colòmbia, Equador, República Dominicana, Bolívia... També hi ha un nombre considerable de participants procedents de Pakistan i el Marroc.

El projecte

Com en molts casos, l'experiència neix de manera fortuïta arran d'una activitat prèvia: el taller de fotografia digital. Una de les seves participants, la Gisela F., aprofita els coneixements adquirits en el taller i s'aficiona a la fotografia. Comença a capturar imatges dels millors moments i aprèn a organitzar-les, editar-les, compilar-les..., per després compartir-les.

A poc a poc es converteix en la fotògrafa de la família, de les amigues, dels viatges. Ja fa temps que tots els regals que fa (d'aniversari, de noces d'or...) consisteixen en un àlbum, una revista, un collage mural o quelcom similar que ella prepara i es fa imprimir, enquadrar o emmarcar mitjançant alguna de les plataformes digitals comercials que existeixen en el mercat.

Estructura de població per edats

Distribució per edats dels participants del punt Òmnia.

La Gisela cada cop que té un dubte passa pel Punt en horari d'Aula oberta a fer la consulta, i quan té acabada la seva obra, ve a mostrar-la, de manera que la relació amb el centre i amb la dinamitzadora es manté constant.

Quan les participants d'altres activitats del Punt veuen els àlbums de la Gisela, totes en volen fer un: un recorregut pels seus 50 anys de casats per regalar-ho al marit, un àlbum de totes les vacances de la seva vida amb les fotos més boniques...

Moltes volen fer un regal a un familiar, recopilant fotos en blanc i negre i tota mena de records familiars, amb la restauració posterior. Sorgeixen noves idees de forma contínua.

A partir d'aquest moment, la Gisela es proposa venir una hora a la setmana i ensenyar a les persones participants a fer el que ella fa. Val a dir que de tant en tant comenta que la seva vocació frustrada és la de ser mestra, així que li fa molta il·lusió poder ensenyar a altres dones del barri allò que tan bé li surt a ella, i del qual té tanta pràctica.

Grup àlbums digitals. Desembre 2010.

El grup

Corre la veu entre els i les participants del Punt Òmnia i entre la gent del barri i es forma un grup de dones d'entre 40 i 70 anys que vénen cada setmana amb les seves històries de vida per plasmar-les en un llibre de fotos.

Actualment, a excepció d'una de les participants, totes són persones immigrades, als anys seixanta, des de diferents llocs de l'Estat espanyol, i en molts casos comparteixen orígens geogràfics i socials. La persona més gran té 77 anys, deu àlbums creats, en fa dos que està vinculada al projecte i encara té ganes de fer-ne més i més.

L'activitat en cap moment es planteja com *de dones* o *per a dones*. És oberta a tothom. Però al llarg del temps, la incorporació d'homes ha estat nul·la.

Objectius

- Assolir autonomia personal en la concepció i el desenvolupament d'un projecte propi.
- Ser capaç de proposar i cercar els mecanismes per passar de la idea a l'acció.
- Fer de la transversalitat competencial l'element clau per a la consolidació de coneixements i estimular la creativitat.
- Fer una recuperació històrica col·lectiva a partir de la història personal.
- Elevar l'autoestima a través del reconeixement de les competències pròpies.

Desenvolupament

Les sessions es desenvolupen cada dimecres al matí durant una hora i mitja dins de l'aula. Les participants porten tot el material en format físic o digital (fotos, retalls, poemes escrits, documents autobiogràfics...) que volen afegir al seu llibre, revista o àlbum de fotos. La diversitat de formats els permet explorar noves competències i consolidar les assolides prèviament. Però el més important és que les participants ja vénen amb idees i amb iniciativa pròpia.

Digitalitzen el que calgui i elaboren el tipus d'àlbum que més els agrada en funció del nombre de pàgines, el tipus de plantilla, la qualitat de la imatge, la qualitat del paper, el preu...

Les qüestions més aviat estètiques i d'elaboració –la selecció i composició d'imatges, l'edició, el retoc, la selecció del fons, etc.– les explica la Gisela, la persona voluntària, i les qüestions més tècniques del funcionament de l'aula –instal·lar els programes adequats, desar el treball en el lloc corresponent, passar-ho a dispositius d'emmagatzematge físics o virtuals, escanejar les fotos antigues amb la qualitat adequada, etc.– són competència de la dinamitzadora.

Inicialment es planteja l'activitat amb una durada trimestral, però passats tres mesos algunes encara no han acabat el seu treball, d'altres volen fer-ne un de nou i millor, i algunes acaben l'àlbum satisfactòriament i deixen pas a veïnes o amigues que, havent vist el resultat, s'apunten al taller per fer-se el seu.

Dificultats

La part delicada, però, en aquest procés creatiu, sovint té a veure amb dos aspectes importants: la tecnologia i el preu. Pel que fa a la primera, les petites dificultats que sorgeixen per temes d'actualitzacions i diferents versions dels programes en línia habitualment són fàcils de resoldre. Pel que fa al segon, el preu d'aquest tipus de productes en línia segons com és elevat, i pot representar un entrebanc per a algunes persones. La situació econòmica actual afecta totes les capes de la societat, però en particular té un impacte molt significatiu en la gent gran. Sovint s'ha de trobar l'equilibri entre el que és desitjat i el que és possible.

Conclusions

L'èxit d'aquest taller ve donat principalment pel tipus de grup (format per dones de mitjana edat i d'edat avançada) i l'energia alegre que comparteixen. La implicació de la Gisela, encantada de continuar venint a ensenyar a fer àlbums, revistes o el que calgui, és un factor clau per a la motivació del grup. Com dèiem, l'activitat té un recorregut de dos anys, amb una esperança de vida molt optimista.

Mostrar les fotos de les noces, dels fills, dels néts, dels viatges, els retalls de tota una vida... dóna molta satisfacció. Compilar-ho tot per guardar-ho com un tresor, o per regalar a amics i familiars amb l'orgull d'haver-ho fet un mateix, també. I, en moltes ocasions, també és molt gratificant establir ponts entre persones de diferents generacions, amb la voluntat de ser part del present i no del passat: Mira què ha fet l'àvia!

El fet de veure i palpar els resultats que es poden obtenir les engresca a venir cada setmana, tant si plou com si neva, carregades d'imatges, històries i records. Acabar el taller amb un àlbum de bona qualitat a les mans, fet per una mateixa, és molt satisfactori i, a més a més, es veu que "enganxa", segons comenten elles mateixes.

A través de la recuperació de la memòria particular, recuperen la memòria col·lectiva. És un treball col·laboratiu, ric en experiències compartides, on juntes fan pinya, ple de moments de catarsi que ajuden a fer més fàcil la vida quotidiana, a superar moments dolorosos com la pèrdua d'éssers estimats o malalties, o senzillament, a fer front a un futur incert del qual les participants volen formar part.

D'altra banda, obrim la porta a expressar idees, a noves propostes. Les participants prenen consciència de la importància de la seva implicació en el procés de crear noves activitats, per a elles mateixes o per a altres persones, que permeten consolidar el seu bagatge d'experiències i coneixements, i estimulen la percepció de si mateixes com a elements actius de la societat, amb capacitat per proposar i dur a terme projectes propis amb els quals se senten identificades.

2.2. Xarxa Jove: projecte d'aprenentatge servei a la Florida

Barri: la Florida, l'Hospitalet de Llobregat

Entitat: Club Esplai La Florida

Punt Òmnia: Punt Òmnia Club Esplai La Florida

Dinamitzadora: Lourdes Lázaro

Paraules clau

Aprenentatge servei, joves, voluntariat, alfabetització digital, comunitat, treball en xarxa.

Sinopsi

Xarxa Jove és un projecte d'aprenentatge servei (APS) que pretén proporcionar a un grup de joves de batxillerat de l'Institut Eduard Fontserè (l'Hospitalet de Llobregat) una oportunitat per millorar les seves habilitats comunicatives, amb un període de voluntariat al Punt Òmnia del Club Esplai La Florida, en el qual impartiran una formació sobre competències bàsiques en tecnologies de la informació i la comunica-

ció (TIC) a un grup d'adults. En aquesta experiència es dona un doble aprenentatge estretament vinculat i articulat: els joves coneixen millor el seu entorn i aprofundeixen en el seu autoconeixement, i els adults aprenen qüestions relacionades amb l'ús de les TIC.

Introducció

L'Esplai La Florida neix l'any 1984 amb la finalitat de potenciar l'educació en el lleure dels infants i joves del barri de la Florida (l'Hospitalet de Llobregat). Treballa per la inclusió de tots els infants i joves, prestant una atenció especial als col·lectius més desfavorits i, també, potenciant la interrelació entre les diferents cultures que conviuen en el barri. L'apropament, la vinculació i la dinamització del territori han estat clau a l'hora d'enfocar la tasca.

En l'actualitat es treballa en xarxa amb moltes entitats i serveis del barri a través del Pla de desenvolupament comunitari i del Pla integral. I es comparteixen projectes i objectius amb cinc centres públics d'educació infantil i primària, quatre escoles concertades i dos instituts d'educació secundària.

L'esplai atén setmanalment uns 1.100 infants i joves d'entre 3 i 17 anys.

Des de l'any 2005, l'Esplai La Florida i l'Institut Eduard Fontserè van desenvolupant una sèrie de projectes de col·laboració comuns que van més enllà del seguiment pedagògic conjunt dels alumnes que participen en les activitats de lleure de l'Esplai: projectes de reducció del fracàs escolar a partir d'aules d'estudi assistit, tallers de fotografia digital amb exposicions en centres culturals de la zona, diversos projectes d'APS, col·laboració en casals d'estiu (l'Institut cedeix les seves instal·lacions a l'Esplai), participació conjunta en projectes de dinamització d'activitats per a joves al barri, etc.

Des de l'inici del treball conjunt i a la llum dels bons resultats, es creu que el treball en xarxa entre entitats d'un mateix territori és la resposta més adient als reptes actuals.

El Punt Òmnia

El Punt Òmnia La Florida va començar el seu camí l'octubre de 1999, i la seva trajectòria ha estat sempre molt vinculada a la de l'Esplai.

Els veïns del barri ja fa molts anys que coneixen tant l'Esplai com el Punt Òmnia, i acostumen a apropar-s'hi per fer consultes, participar en diferents activitats i tallers, etc. En l'àmbit comunitari, el Punt es troba força immers en el teixit associatiu del barri, i treballa en xarxa amb les diferents entitats que el conformen (escoles, associacions, centres oberts i centres residencials d'acció educativa, entre d'altres).

El programa Òmnia té com a objectiu la inclusió social tant d'infants com de joves i adults, i parteix d'una filosofia coherent amb les fites de la mateixa entitat: l'educació en el lleure i, principalment, la lluita contra l'exclusió social. Per aquest motiu es busca apropar les noves tecnologies a una població que, per les seves circumstàncies socioeconòmiques, d'edat i gènere, té moltes possibilitats de ser exclosa socialment a l'era de la informació; es vol oferir les mateixes oportunitats a tots i actuar com a recurs preventiu.

El projecte

Actualment al barri de la Florida hi ha demanda social de persones formades que puguin participar en diferents projectes i entitats socioeducatives de l'entorn, i hi ha necessitat de capacitar persones voluntàries perquè puguin col·laborar-hi, per dotar-les de recursos humans adients.

Un altre element detectat és un percentatge important de població adulta del territori que no ha tingut accés a les TIC per qüestions econòmiques, culturals o socials. És necessari eliminar la fractura digital que allunya aquest sector de població de la societat actual i li limita l'accés al mercat laboral, l'accés a la informació pública de la xarxa i, sobretot, la relació amb la població jove.

També es considera la necessitat de potenciar projectes per fomentar-ne la inscripció en les polítiques educatives, socials i culturals de la ciutat.

Aquest projecte d'APS és un projecte socioeducatiu i intergeneracional, que sorgeix de la idea que la millor resposta a les necessitats del barri la poden donar els mateixos joves. Mitjançant la metodologia d'aprenentatge servei, s'impulsa la participació dels joves en el seu entorn més proper. D'altra banda, també el podem considerar com un projecte de formació de formadors, en el qual es crea una reciprocitat i s'aprofiten sinèrgies. Això el converteix en un factor bàsic per a la continuació del treball en xarxa amb les diferents entitats del barri.

A través d'aquesta iniciativa, un grup de nou joves d'entre setze i divuit anys reben una formació orientada a les competències digitals bàsiques; posteriorment imparteixen classes d'alfabetització digital a vint persones adultes del seu entorn, que per diverses causes no han tingut la possibilitat d'apropar-se a les TIC. Aquestes són les eines principals per portar a terme tot un treball de transformació social en el qual els joves són els protagonistes, els participants de les entitats del seu entorn i dels esdeveniments del barri.

Les entitats coresponsables del projecte són l'Institut Eduard Fontserè i l'Esplai La Florida, que compten amb la col·laboració del Punt Òmnia La Florida, l'Associació Amics de Fontserè i ESADE.

Objectius

L'objectiu principal és dotar els joves d'eines que facin possible la seva participació en el seu entorn per poder-lo millorar.

Altres objectius són:

- Donar a conèixer als joves el món associatiu i del voluntariat, i fer-los reflexionar sobre els valors de la solidaritat, la participació i el compromís.
- Millorar l'autonomia personal, la imaginació, la iniciativa, així com la capacitat per plantejar-se reptes i afrontar-los amb optimisme.
- Exercitar el treball en equip, les aptituds prosocials i els hàbits de convivència, i millorar les habilitats comunicatives, particularment amb la població adulta a la qual formaran.
- Començar a practicar les pròpies capacitats i habilitats en clau de servei als altres.
- Impulsar la participació dels joves com a agents promotors de la societat de la informació i la inclusió social.
- Dotar els adults participants del projecte dels coneixements bàsics de les TIC, per reduir la bretxa digital i augmentar les seves possibilitats d'inserció en el mercat laboral.
- Positivar la imatge dels joves davant la població adulta per millora-hi la relació.

Principalment es pretén posar en marxa un projecte basat en la reciprocitat, en què d'una banda els joves aprenen i d'altra banda ofereixen un servei transformador de la seva pròpia comunitat.

Desenvolupament

La metodologia emprada per portar a terme el projecte Xarxa Jove és l'aprenentatge servei. Es tracta de "combinar processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulats en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo".¹

Per tant, es treballa des de dues vessants totalment cohesionades i igualment importants: l'educativa i la social. D'aquesta manera la formació millora la qualitat del servei voluntari que es du a terme, mentre que aquest dona sentit a l'aprenentatge, atès que tot l'après es posa en pràctica. Seguint aquesta metodologia, hi ha tres col·lectius destinataris del projecte.

En primer lloc, es té com a destinataris principals els joves participants d'entre setze i divuit anys, alumnes de l'Institut Eduard Fontserè. La seva tasca és posar en pràctica amb un grup d'adults tot allò que han après durant la fase formativa del projecte. Tenen la possibilitat de canviar el seu rol habitual amb persones adultes, i sobretot de rebre un reconeixement d'elles, formant-les en continguts TIC bàsics, molt útils per al seu dia a dia. Així, aquests joves experimenten el que és la responsabilitat i la solidaritat, i desenvolupen les seves capacitats de relació, d'expressió i d'organització. Compten, per tant, amb la possibilitat de projectar en la comunitat una imatge de la població jove més positiva de la que sovint es té en l'actualitat.

En segon lloc, es té com a destinataris secundaris el grup d'adults participants en el projecte. Aquestes persones tenen la possibilitat de millorar les seves competències digitals, fet que els facilitarà tant l'accés al mercat laboral com la inclusió a la societat actual. Així mateix, els permet apropar-se a la població jove i reconèixer la seva tasca. Es dona, doncs, una relació intergeneracional molt enriquidora per ambdues parts.

En tercer lloc, es té com a destinataris indirectes totes aquelles persones que pertanyen a la comunitat, atès que reben els beneficis de tenir en el seu territori joves que esdevenen ciutadans compromesos capaços de millorar la societat.

¹ Definició del Centre Promotor Aprenentatge Servei de Catalunya.

Activitats centrals del projecte

El projecte es duu a terme de l'octubre al juny, durant el curs 2013-2014.

El curs d'iniciació al voluntariat com a dinamitzador

El curs consta de 12 hores estructurades en sis sessions de 2 hores, amb una metodologia activa i participativa. Els continguts són:

- 1a sessió: Presentació del curs. Treball sobre la forma, el fons i els nervis. Exposicions teòriques dutes a terme pels alumnes d'ESADE acompanyades de vídeos i presentacions de PowerPoint i dinàmiques grupals.
- 2a sessió: Exercicis de miniaudiències que presenten els alumnes d'ESADE per als joves, que han de fer seguint les pautes desenvolupades durant la sessió anterior.
- 3a sessió: Exposicions que fan els joves i valoració.
- 4a sessió: El moviment associatiu i el món del voluntariat. Visites a la Creu Roja i l'Oficina d'Emancipació Jove.
- 5a sessió: Com fer de dinamitzador? Què pot aportar cadascú?
- 6a sessió: Elaboració de la programació dels continguts que els joves impartiran amb el grup d'adults: alfabetització digital, cerca de feina i seguretat en Internet.

El servei com a dinamitzador

Els joves dediquen una tarda a la setmana al desenvolupament de la seva tasca de dinamitzadors. Algunes de les seves funcions són:

- Preparar la sala i els materials de l'activitat o taller.
- Dinamitzar el taller (explicació de l'activitat, suport durant la realització d'exercicis, etc.).
- Recollir la sala i posar-hi ordre.
- Valorar l'activitat amb el monitor o monitora de l'Esplai.

L'avaluació es porta a terme amb tots els actors implicats en el procés. Es fa una avaluació final amb els joves, en el marc d'una sortida o excursió. Amb els adults, la valoració es fa amb l'equip de monitors i monitores de l'Esplai La Florida i els professors i professores de l'Institut Eduard Fontserè.

Conclusions

A partir de les valoracions dels mateixos participants en el projecte, es pot concloure que l'experiència d'aprenentatge servei aporta coneixements tant als joves formadors com als adults formats. Precisament es valora de forma molt positiva el fet que tothom en tregui alguna cosa profitosa.

Els adults s'inicien en l'ús de les TIC o, en alguns casos, amplien les seves nocions sobre com fer servir l'ordinador i Internet, especialment pel que fa a la cerca d'informació. D'altra banda, l'adquisició d'aquestes noves habilitats també influeix positivament sobre el sentiment d'autonomia i autoestima.

Però és en el cas dels joves en el que es dona un aprenentatge més ampli: un coneixement de si mateix i també un coneixement del seu entorn. Oferir un servei a la comunitat posa de manifest el seu compromís i també millora la seva autoestima. Els mateixos joves manifesten que el projecte els ha aportat els beneficis següents:

- Aprendre a parlar en públic i a guanyar fluïdesa verbal.
- Relacionar-se amb persones més grans que ells i relacionar-se amb els companys del projecte.
- Adquirir experiència, confiança i perdre la por a equivocar-se.
- Tenir paciència amb els altres, i també amb un mateix.
- Ser solidari oferint un servei a la comunitat.

Tot i ser un projecte de caire formatiu, el treball en xarxa que suposa al territori el situa també en gran part en la línia de l'acció comunitària.

2.3. Creativitat i TIC

Barri: Pubilla Cases – Can Vidalet, l’Hospitalet de Llobregat

Entitat: Centre Esplai Pubilla Cases – Can Vidalet

Punt Òmnia: Punt Òmnia Pubilla Cases – Can Vidalet

Dinamitzadora: Anna Pujol

Paraules clau

Creativitat, fotografia digital, eines TIC, imaginació, dones, comunitat, apoderament personal.

Sinopsi

Quan un grup de dones d’entre 45 i 70 anys d’edat, mestresses de casa la majoria i amb una formació acadèmica molt bàsica, s’atreveix amb la fotografia digital i esdevenen artistes amb la capacitat de descobrir i interpretar la seva realitat més propera, amb una mirada diferent i trobant l’estètica en llocs inesperats; la creativitat obre nous camins per a la seva autoestima i autonomia.

Introducció

El Punt Òmnia es troba a cavall entre l’Hospitalet de Llobregat i Esplugues de Llobregat, als barris de Pubilla Cases i Can Vidalet, els quals tenen un alt índex de població. La major part d’aquesta població és d’origen andalús, sud-americà i marroquí. D’altra banda, en els darrers dos anys ha augmentat el nombre de persones a l’atur i, per tant, ha canviat el perfil dels usuaris: abans eren més aviat gent gran i mestresses de casa, i actualment cada cop hi ha més adults en edat de treballar que necessiten reciclar-se o aprendre a fer anar les TIC per poder cercar feina.

El Punt Òmnia

El Punt Òmnia és gestionat per l’Esplai Pubilla Cases – Can Vidalet, el qual és obert al barri i a tota la comunitat des del 1979. Neix a partir de la iniciativa de dues persones veïnes del barri, la Gregoria O. i l’Eusebio F., originaris de Palència i molt compromesos amb la lluita per millorar-lo. Més tard s’hi van adherir altres veïns i veïnes per reivindicar la millora dels seus espais.

Fa 35 anys, l’Esplai va començar en un local molt petit i va anar canviant de seu fins a arribar a l’equipament actual, cedit per l’Administració.

Actualment, té uns 200 socis, entre els quals s’hi compten principalment infants, adults amb discapacitats i joves. Pel que fa concretament als joves, podem destacar-ne dues iniciatives: l’activitat APS Joves pel barri i el projecte Connecta Jove (Fundació Esplai), molt vinculat a la dinamització de Pubilla Cases i Can Vidalet. L’Esplai és una de les entitats més arrelades als dos municipis, ja que quasi el 99% dels infants del barri han trepitjat algun cop el seu espai. Per tant, el fet que el Punt Òmnia es trobi dins d’aquesta realitat encara dona més força a tota la tasca comunitària que s’hi fa.

El projecte Òmnia ja fa quinze anys que es troba integrat a l’Esplai, i en forma part com un projecte més de l’entitat, ja que la dinamitzadora del Punt és part de l’equip educatiu. El perfil d’edat de les persones participants es troba entre 45 i 75 anys. Pel que fa a la distribució del seu origen, és un fidel reflex de la realitat del territori, ja que el 39% del total de participants són estrangers, majoritàriament d’origen equatorià i marroquí.

Ubicació geogràfica i història del barri

El barri de Pubilla Cases es troba situat a la part nord de la població de l’Hospitalet de Llobregat. Ocupa una extensió de 0,62 km², i compta amb una població de 28.510 habitants. D’aquesta població, la franja d’edat entre 25 i 49 anys és la més nombrosa, amb 11.805 persones. La població d’origen estranger es troba en el 38,76% del total del barri (segons dades municipals de 2013). Pel que fa al barri de Can Vidalet, a Esplugues de Llobregat, la seva població és de 13.957 habitants (segons dades municipals de 2014).

El projecte

La idea sorgeix quan es detecta que les participants fan moltes activitats creatives fora de l'aula de les TIC, però a l'hora de fer servir l'ordinador o la càmera digital no tenen prou habilitats per extreure el seu potencial imaginatiu i creatiu. La detecció es basa en l'observació del dia a dia de les participants, en les demandes que formulen i també en l'estudi de les respostes al qüestionari que es passa al final de cada curs, on se'ls sol·licita que aportin idees o plantegin aquelles activitats que voldrien fer.

Amb aquesta base, la dinamitzadora decideix fer aquesta activitat perquè combina dos ingredients: coneixements de fotografia digital i motivació i incentius per a la creativitat. Un altre element que ha influït molt ha estat la irrupció de mòbils i tauletes tàctils, ja que aquests dispositius han apropiat molt el món de la fotografia a la vida quotidiana i als participants del Punt.

El grup

En general, els participants del Punt Òmnia acostumen a ser persones adultes amb un nivell d'estudis bàsics, de parla castellana, i la gran majoria comencen amb les TIC des de zero. Per tant, la tasca d'alfabetització digital és molt important, ja que hi ha un gran nombre de persones que la requereixen.

L'activitat s'ofereix a qualsevol persona adulta d'entre 35 i 80 anys, tot i que es treballa majoritàriament amb dones d'entre 45 i 70 anys, moltes de les quals han estat sempre mestresses de casa.

Objectius

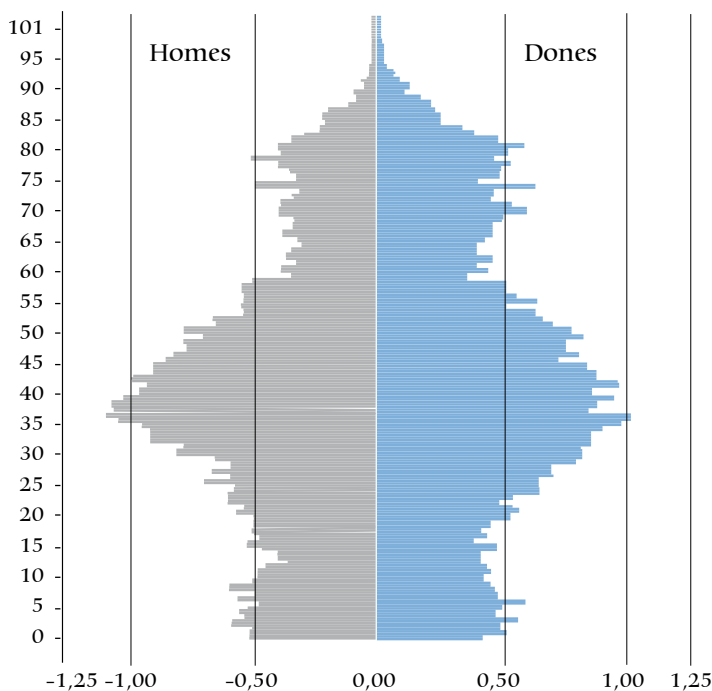
- Potenciar la creativitat dels participants.
- Estimular-los la imaginació.
- Apoderar-los.
- Conèixer el medi en el qual vivim i ens desenvolupem.
- Aprendre a mirar i observar sense pressa.
- Conèixer nous conceptes.

Bàsicament aquests objectius estan orientats a l'aspecte més important del curs, que és afavorir la capacitat que cada persona té per crear i pensar coses noves. D'aquesta manera les persones també s'apoderen i alhora desenvolupen la seva confiança personal, sobretot descobrint les capacitats i el potencial que tenen i dels quals molts cops no són prou conscients.

Desenvolupament

L'activitat es desenvolupa durant un total de vuit sessions de dues hores cadascuna. Aquesta activitat s'ha repetit diversos quadrimestres, ja que les mateixes participants la demanen. Algunes l'han repetit perquè sempre surten coses noves i cada edició té les seves particularitats.

Es comença per una explicació de què és la fotografia en general, i més específicament la digital (píxels, formats d'imatge...). Posteriorment, es fa una presentació dels conceptes bàsics de la fotografia en l'àmbit tècnic, com, per exemple, els enquadraments, la incidència de la llum, l'enfocament... I es mostren fotografies d'artistes professionals per poder il·lustrar cadascun d'aquests conceptes. A partir d'aquí, les participants agafen idees.

Distribució per gènere i edats de la població del barri.

Després d'haver fet aquesta introducció, sempre s'intenta anar a veure alguna exposició de fotografies que estigui en alguna sala o espai situat a la mateixa zona territorial en aquell moment, i així, de passada, fomentar que les participants coneguin espais i sales d'art del barri i hi accedeixin.

Després es fa una sessió amb la càmera digital que cadascuna d'elles porta, i així, *in situ*, se'ls explica el seu funcionament, la utilitat de cada botó, com optimitzar-la i altres qüestions que pugin demanar.

A continuació es fa una sortida. Normalment sol ser un recurs del territori, com un parc o un monument concret, i allà, a part de crear complicitats entre les participants, cada una dispara les seves pròpies fotos.

Després es fa la feina a l'aula, i aprenen a passar-les de la càmera, el mòbil o la tauleta, a l'ordinador. Posteriorment, se'ls ensenya a fer servir el programa gratuït Picasa, que serveix per visualitzar, organitzar i editar fotografies digitals i que, a més, té un lloc web integrat per compartir-les. Amb aquest programa aprenen a fer retocs o collages de les fotos que han fet a la sortida. A les participants que tenen mòbil o tauleta tàctil, se'ls pot ensenyar a utilitzar l'aplicació gratuïta Instagram per a dispositius mòbils, que permet fer fotografies i modificar-les per després compartir-les en xarxes socials, o bé a retocar-les mitjançant el mateix aparell.

En general, no hi ha un centre d'interès, però sempre es tria un espai concret. L'espai no és el més important. No es tria per qüestions estètiques, sinó per tal de centralitzar l'activitat i ser capaç d'extreure'n la bellesa basant-se en els criteris particulars de cada participant i el que aprenen durant el procés previ.

És ideal que l'activitat coincideixi amb algun concurs o ral·li fotogràfic, ja que d'aquesta manera les participants tenen doble motivació. De fet, a vegades també es proposa fer un concurs a través del Punt, per tal que la resta d'usuaris valorin la tasca feta per aquestes persones.

El material que es proporciona a les participants és elaborat per la dinamitzadora, però hi ha molts recursos que es poden obtenir a través d'Internet per poder dur a terme les explicacions. Sovint s'utilitzen:

- Manuals de fotografia digital.
- Una presentació *ad hoc* en la qual s'explica la part tècnica de la fotografia.
- Llocs web o blogs de fotògrafs professionals o que agraden per inspirar-s'hi.
- Les càmeres o els dispositius mòbils de les participants.
- El programa Picasa i l'aplicació per a mòbils Instagram o d'altres, que permeten editar i compartir les fotografies.

Conclusions

És una activitat que agrada molt, ja que es treballen aspectes diversos, tant de les TIC com de l'àmbit personal, i per aquest motiu té un caràcter molt transversal. Potser al principi les participants tenen reticències a fer fotos perquè pensen que no en saben o no tenen criteri. Per aquest motiu, es proposa que vegin fotografies que han fet altres participants en anys anteriors. Quan veuen que altres persones també han pogut aconseguir-ho, agafen més seguretat en si mateixes.

Sortida amb les participants del Taller Creativitat i TIC, el 29 d'abril del 2014 a l'exposició de fotografia 'Colita, iporque sí!' de la Sala d'Exposicions La Pedrera a Barcelona. Foto de Josefina Tena, participant òmnia.

Parc de Can Boixeres, 25 de març del 2013. Fotografia de Pasión Zurera, guanyadora del concurs Postals de L'Hospitalet del 2013.

Per poder implementar una activitat d'aquestes característiques només és necessari tenir unes nocions mínimes de fotografia. No es busca un coneixement exhaustiu de les eines o els fonaments tècnics, sinó que es busca despertar l'esperit creatiu i aprendre a valorar els criteris propis des d'una vessant artística i, en determinades ocasions, amb una visió crítica de la realitat.

Buscar exposicions, espais per visitar i altres elements que aporten suport extern a les explicacions és força important. Atorguen un valor afegit a l'activitat com a element motivador, alhora que obren portes a espais i esdeveniments que fins a aquell moment havien estat invisibles per a les participants però que formen part de l'oferta cultural del territori proper.

Es cospa que, després de més de dos anys de vida de l'activitat, moltes participants s'han aficionat a la fotografia. També es cospa molta tendència cap a l'ús de dispositius mòbils (telèfons i tauletes tàctils). Les usuàries comparteixen les seves creacions pròpies fent servir eines com el lloc web de Picasa o la xarxa social Flickr, des d'on mostren les seves capacitats en l'àmbit de la fotografia com a expressió artística. D'aquesta manera demostren que mai no és tard per perdre la por a les TIC i com aquestes TIC poden esdevenir una extensió de la personalitat de cadascú. No podem oblidar la seva primera incursió en temes de retoc fotogràfic a través d'aplicacions mòbils.

La mostra més evident de tot això és la creació d'un grup autònom d'aquestes persones, les quals han començat a participar en gimcanes i concursos fotogràfics.

L'activitat tindrà continuïtat durant la primavera de 2015, aprofitant el bon temps.

2.4. La Plataforma d'Educació Social La Mina: les TIC arreu

Barri: la Mina, Sant Adrià de Besòs

Entitat: Plataforma d'Educació Social (PES) La Mina

Punt Òmnia: Punt Òmnia PES La Mina

Dinamitzador: David Picó Amador

Paraules clau

Coneixement del medi, codi QR, entorn, capa digital, arrelament, territori, xarxa.

Sinopsi

L'expressió *fer xarxa*, en el camp social, no fa referència tan sols a un mitjà per compartir experiències, sinó que fa referència a un mitjà per fer néixer (i fer créixer) noves idees a partir d'àmbits diferents. Aquest és el cas de l'experiència del Punt Òmnia Plataforma d'Educació Social (PES) La Mina amb un dels instituts d'ESO de la població de Sant Adrià de Besòs (Barcelona), al qual assisteixen joves del barri. És una experiència sorgida de la casualitat però que respon al desig constant de les persones implicades de cercar i oferir quelcom més del que s'espera d'elles. Una experiència que amplia la perspectiva i explora el potencial real del treball comú. A partir de l'assignatura de coneixement del medi, el vincle amb les TIC pren especial rellevància com a porta cap a altres capes d'informació, cap a una realitat augmentada que uneix el món físic amb el món virtual.

Una experiència, però, inacabada.

Introducció

Ubicació geogràfica i història del barri

El barri de la Mina es troba situat a la població de Sant Adrià de Besòs, a la perifèria de Barcelona. Dintre del mateix municipi, la Mina es troba més allunyada del centre de la ciutat a la qual pertany que de la ciutat de Barcelona. Geogràficament es troba situada (i encaixada) entre grans vies de comunicació. La seva situació va millorant, amb l'actual remodelació de l'entorn urbanístic de la zona.

El seu origen s'emmarca en les polítiques de *desarrollismo* franquista dutes a terme durant les dècades dels cinquanta, dels seixanta i dels setanta del segle passat, un dels objectius de les quals era ordenar els forts processos migratoris des de diferents zones de l'Estat cap a Catalunya, i en concret cap a Barcelona, que havien generat agrupaments espontanis de població que vivia en barraques de construcció pròpia. Això,

en el cas particular del barri de la Mina, va derivar en la construcció de grans edificis per real·lotjar aquesta població, els quals, però, presentaven condicions precàries d'habitabilitat fins i tot pel que fa als estàndards de l'època. Aquest fet, junt amb la manca de serveis bàsics al barri i el seu aïllament territorial, esdevingué un dels factors que contribuïren a la seva degradació progressiva i que li atorgaren l'etiqueta de barri marginal durant molts anys.

Actualment les dades oficials parlen d'uns 11.000 habitants, que poden arribar fins als 15.000 amb població fluctuant. Aquesta població representa una tercera part del total de la de Sant Adrià. La cultura gitana representa aproximadament el 30% del barri, però aquesta és una dada intuïtiva, ja que no hi ha un registre particular de l'ètnia.

El nivell formatiu dels seus habitants, en general, és baix, amb mancances greus de lectoescriptura. L'absentisme i l'escolarització també són dues de les grans dificultats al territori, amb un 60% d'infants escolaritzats fora dels límits del barri. L'absentisme afecta el 80% dels infants escolaritzats, tot i que en graus diferents, perquè aquest absentisme pot anar des de l'absentisme continuat a l'absentisme esporàdic o molt esporàdic. Això implica en alguns casos que, d'un grup o classe de vint alumnes, només quatre hi assisteixen durant tot el curs.

La Plataforma d'Educació Social La Mina (abans Grupo Unión La Mina)² és una entitat que treballa, des de fa més de 30 anys, amb infants, joves i adults del barri de la Mina de Sant Adrià de Besòs.

Des d'aleshores ha estat atenta a les necessitats d'aquestes persones, per tal de donar-hi resposta des d'una acció formativa en els àmbits de l'educació en el lleure i de l'educació formal.

Al llarg de tots aquests anys ha impulsat i desplegat diferents projectes que s'han caracteritzat per:

- Donar resposta amb instruments personals, culturals i socials als interessos, les inquietuds i les necessitats d'aquestes persones en un clima de responsabilitat, llibertat i respecte.
- Fer una proposta de valors rica i oberta, per afavorir el descobriment d'un sentit feliç de la vida.
- Ajudar a aconseguir i recuperar els hàbits positius acceptats socialment.

Amb tot això busca que els nois, noies, joves i adults, tot i les dificultats amb què es troben, puguin viure experiències positives que siguin referents en el seu procés de creixement personal.

El Punt Òmnia

El Punt Òmnia neix el 1999 a dintre de l'associació Grupo Unión La Mina, la qual actualment ha passat a dir-se Plataforma d'Educació Social (PES) La Mina.

El Punt Òmnia³ és un espai d'accés a les anomenades tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per evitar la fractura digital i possibilitar, amb la participació de tots, la construcció i la millora de la pròpia comunitat.

Aquest és un projecte preventiu i socioeducatiu iniciat per la Generalitat de Catalunya adreçat a tothom. Treballa amb les TIC entenent-les com un mitjà de millora i promoció de l'autonomia de les persones i un element de participació afavoridor de la cohesió social.

Dins del Punt Òmnia es plantegen tres grans espais: espais de curs, espais d'activitat i espais oberts.

- En els espais de curs es du a terme la formació perquè els destinataris assoleixin l'alfabetització digital. Es combinen exercicis i materials per iniciar-los a l'ús de la informàtica, la navegació per Internet i el coneixement de les eines ofimàtiques més comunes.
- En els espais d'activitat, diferents grups d'entitats i serveis de l'entorn utilitzen el Punt per dur a terme accions concretes relacionades amb l'ús de les TIC i com a suport a les seves activitats.
- En els espais oberts es dona la possibilitat a particulars d'utilitzar l'equipament del Punt per al seu ús personal. Els usuaris consulten el correu electrònic, naveguen per Internet, fan cerques de feina, creen i imprimeixen els seus documents, resolen els seus dubtes...

El Punt Òmnia vol ser un lloc de referència a l'entorn en temes relacionats amb les TIC i el seu ús, i està obert tant a usuaris novells com als avançats.

² Font: www.grupounion.cat.

³ Font: www.grupounion.cat.

El projecte

Sovint, la casualitat, la conjunció d'elements fortuïts, fa que diferents causes esdevinguin la llavor que ha de germinar en un mateix efecte. Aquest és el cas de l'experiència que presentem a continuació.

L'any 2011, les persones que dinamitzen el Punt Òmnia van fer una anàlisi de la seva trajectòria partint d'una idea bàsica: la necessitat d'obrir el Punt, de sortir del Punt, d'establir ponts amb altres agents per atendre la realitat del barri. A partir d'una trobada entre dinamitzadors i dinamitzadores de diferents punts de la Xarxa Òmnia, es comença a parlar de les possibilitats que ofereix una nova tecnologia coneguda com el codi QR, molt estesa al Japó però que acaba d'arribar al nostre país, la qual permet afegir capes d'informació en format de text, imatges o enllaços web.

Paral·lelament, a l'institut, una professora de l'assignatura coneixement del medi té també una idea bàsica: cercar dintre del territori els elements que permetin assolir els objectius de la seva matèria de la manera més significativa possible per a l'alumnat, a través del coneixement dels carrers del barri, els noms d'aquests, la seva història, qui hi viu, qui hi treballa...

A partir d'aquí, una trobada fortuïta entre un dels dinamitzadors i aquesta professora, en la qual van compartir les seves idees i inquietuds, va ser l'espurna de tot plegat.

Tres trobades posteriors (de cap manera fortuïtes) defineixen a grans trets el que serà el projecte pilot: la creació d'una capa digital que contingui informació addicional sobre els noms de carrers del territori.

Això implica:

- La recollida de la informació per part de l'alumnat de 2n curs de l'ESO, per mitjà de sortides al carrer i l'elaboració de fitxes per a cadascun dels carrers assignats.
- La creació d'un blog per recollir i ordenar aquesta informació i fer-ne difusió.
- La creació dels codis QR, que apunten cap a aquestes entrades d'informació.
- La creació dels adhesius que contindran els codis QR i que s'adheriran a les plaques dels carrers.

Objectius

- Establir ponts de relació entre diferents agents del territori.
- Generar sinergies que afavoreixin la construcció de nous projectes.
- Recuperar, per part del Punt Òmnia, la idea de laboratori d'experimentació social.
- Tenir una visió més àmplia d'una assignatura, en aquest cas, coneixement del medi, mitjançant les TIC.
- Tenir un coneixement de l'entorn més ampli i alhora proper.
- Adquirir les competències per generar codis QR.
- Adquirir les competències necessàries per publicar informació a Internet.

Desenvolupament

En una primera fase, s'estableix un calendari conjunt entre el Punt Òmnia i l'institut. Aquest calendari inclou les trobades per dissenyar definitivament l'activitat i les sessions per dur-la a terme.

Inicialment, el protagonisme en la dinamització recau directament sobre la professora del grup, amb un paper important pel fet que du a terme una iniciativa que trenca amb la dinàmica habitual de classe, que suposa sortir de l'àmbit establert. La seva tasca ha de ser motivadora, ha d'engrescar els i les adolescents a conèixer el seu territori, la seva història, i fer que entenguin la importància que això té. Aquesta primera fase inclou també un espai per a propostes per part dels mateixos alumnes.

S'obre una segona fase a partir de la qual s'estableix contacte amb el Centre de Recursos Pedagògics per tal d'accedir a la informació ja existent en relació amb el tema, ja que uns anys abans, el mateix Centre va dur a terme un projecte de característiques similars que recollia la història dels carrers, com eren antigament, a què devien els seus noms... Evidentment, sense la vessant tecnològica.

Exemple de codi QR.

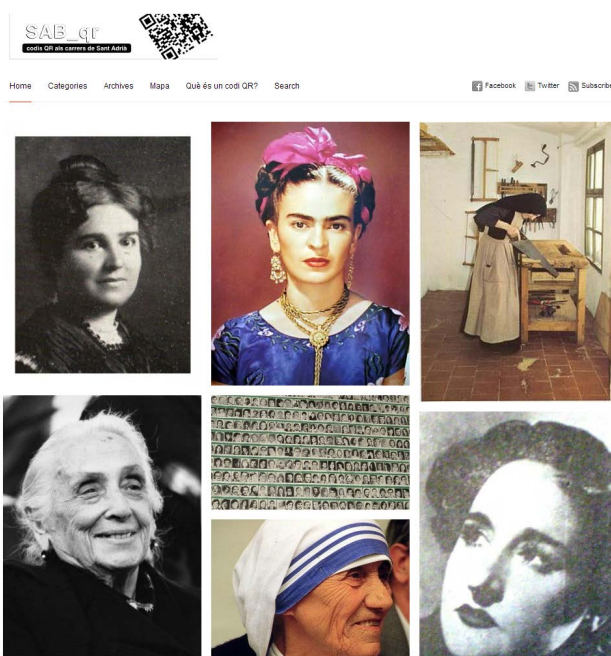
D'aquesta manera, fem una nova troballa: en el seu moment, al barri només hi havia tres carrers amb noms de dona. Posteriorment, amb la remodelació urbanística actual i la creació de nous carrers, l'Ajuntament de Sant Adrià estableix com a norma que tots els nous carrers rebin nom de dona. Aquest fet té una especial rellevància per al resultat final de l'activitat, ja que totes les fitxes generades són al voltant de figures femenines.

En aquesta mateixa fase, s'inclou tot el procés de sortides perquè l'alumnat pugui recollir informació *in situ*, a banda del nom del carrer, com ara: el nombre de comerços, el nombre d'edificis d'habitatges, les característiques i l'estat del mobiliari urbà, l'enllumenat, fotografies...

La tercera i última fase consisteix en la creació de les fitxes corresponents (una per carrer) amb la informació recollida, la translació de continguts a un blog creat per fer-ne difusió,⁴ i, finalment, la creació dels codis QR, que enllaçaran amb la informació publicada al blog i la seva impressió en format adhesiu per fixar a les plaques dels carrers.

En aquest moment, el protagonisme de la dinamització de l'activitat recau directament al Punt Òmnia, que és la part amb el perfil més tecnològic. Tot aquest procés implica la utilització d'eines TIC, com ara el processador de textos, l'ús de programari específic per al tractament d'imatges, una plataforma de gestió de blogs i una aplicació per generar els codis QR.

Les tres fases estan pensades per a una activitat amb una durada d'un mes i mig a dos mesos, però diferents circumstàncies de caràcter personal i laboral que afecten la professora de l'institut l'allarguen fins a un trimestre sencer (el 2n trimestre del curs).

Imatge del blog publicat.

Dificultats

Fins a aquell moment i malgrat la prolongació en el temps (aquest no és un factor que en garanteix l'èxit), l'activitat es desenvolupa cap a l'assoliment dels objectius plantejats sense cap mena de dificultat. Però l'absència d'un dels motors de l'activitat té un efecte fre de conseqüències negatives, ja que no es pot finalitzar tal com estava prevista.

A partir d'aquí, es crea un blog que recull un nombre reduït de les fitxes realitzades, però arriben les vacances de Setmana Santa i el no-retorn (per baixa maternal) de la professora, trenquen la dinàmica establerta. Com a resultat, l'activitat s'interromp i hi ha un tancament en fals. Només resta generar i imprimir els codis QR.

Tot i això, el Punt Òmnia intenta donar-li continuïtat amb el manteniment del blog i la generació d'un únic adhesiu amb un únic codi QR que, en el dia d'avui, encara acompanya una de les plaques. L'inici del curs següent no permet fer-ne la continuació, perquè la professora ja no treballa al mateix institut.

En aquest capítol de dificultats, a l'apartat tècnic, també cal destacar que la proposta data del 2011, i es duu a terme durant el primer trimestre de 2012, en un moment que les diferents marques líders en telefonia mòbil no presenten homogeneïtat de sistemes operatius, la qual cosa pot dispersar en excés la tria d'aplicacions.

⁴ <http://grupounion.cat/sabqr/>.

Conclusions

Dissortadament, l'activitat resta oberta per tancar-la. És una prova pilot avortada.

Posteriorment, des del Punt Òmnia ens hem adonat que aquesta proposta té un caràcter personal i no curricular, i que està excessivament vinculada a la disponibilitat personal de la professora, ja que hem sabut que no és compartida amb el claustre de l'institut. El curs següent, la mateixa professora ja no hi és. Ara mateix, la relació amb l'institut està truncada.

Malgrat les dificultats i les errades (o imprecisions) en el seu disseny, la lectura en positiu d'aquesta iniciativa és que recupera la idea de treball real en xarxa. Real perquè no compartim, sinó que construïm de manera col·lectiva. Recuperem també la idea d'experimentar, de dur a terme el mètode d'assaig i error, de concebre el Punt Òmnia com a laboratori, d'incorporar elements que pertanyen a diferents realitats (físiques i virtuals) i establir un nexa que les faci créixer. Recuperem la idea del treball per projectes. Recuperem la idea de fer volar coloms...

Tot i això, ens adonem que malauradament massa coses depenen dels interessos i la disponibilitat personals; que cal afavorir, garantir i permetre que es consolidin les relacions entre els diferents agents d'un mateix territori i que aquestes relacions esdevinguin la base d'una acció educativa integradora. Que aquesta acció no sigui dependent de les persones, sinó dels projectes: les persones van i vénen; els projectes (encara que siguin petits o casuals) en són la base.

D'altra banda, la senzillesa del seu plantejament fa que aquesta activitat sigui força replicable a altres espais: la capa digital augmenta dia a dia i pot complementar qualsevol realitat física, no tan sols per recuperar el que ja sabem sinó també per afegir noves propostes de canvi, de millora, de com ens agradaria que fos el nostre entorn més proper.

Com a anècdota, també observem que cal millorar la ubicació dels QR, ja que les plaques estan situades en llocs massa alts per poder captar els codis amb un mòbil. I constatem que el metacrilat és una bona alternativa al paper.

Anys després, s'obren noves possibilitats d'establir contacte amb els cursos de 3r i 4t d'ESO d'altres instituts, amb activitats en les quals el Punt Òmnia pot tenir un altre cop un paper protagonista vinculant el territori i les TIC a través de l'aprenentatge de noves eines.

2.5. Tallers de mòbils per a adults

Barri: el Padró, Cornellà de Llobregat

Entitat: Centre Infantil i Juvenil Mowgli

Punt Òmnia: Punt Òmnia Centre Infantil i Juvenil Mowgli

Dinamitzador: David Moliner

Paraules clau

Mòbils, telèfons intel·ligents (*smartphones*), eines per compartir.

Sinopsi

Els mòbils i els telèfons intel·ligents (*smartphones*) inunden el nostre dia a dia tant en els mitjans de comunicació com en el nostre entorn social i familiar. Ens ofereixen una finestra oberta al món, moltes possibilitats de comunicació i d'accés a la informació, però alhora generen noves pors i rebuig a determinats sectors de població, la qual cosa condueix a una forma d'exclusió social.

Introducció

L'esplai Mowgli va ser impulsat l'any 1971 des de la parròquia de Sant Miquel. Avui dia és conegut com Centre Infantil i Juvenil Mowgli (d'ara endavant CIJ Mowgli), i es troba situat en un local de la plaça Josep Tarradellas de Cornellà de Llobregat.

A partir del 1999, el CIJ Mowgli s'adhereix al programa Òmnia, i és un dels primers espais TIC oberts a la població que ofereix un ampli ventall d'activitats, les quals, durant aquests quinze anys, li han permès desplegar una trajectòria de referència al territori com un element més de dinamització, alhora que apropava les aleshores conegudes com a *noves tecnologies* a col·lectius que podien patir noves formes d'exclusió com a conseqüència de l'esclatxa digital.

Ubicació geogràfica i història del barri

El terme municipal de Cornellà de Llobregat s'estén al marge esquerre del riu Llobregat, al peu de muntanya de la serra de Collserola. Ocupa una superfície de 6,90 km² i limita amb els municipis de l'Hospitalet de Llobregat (E), el Prat de Llobregat (SE), Sant Boi de Llobregat (SO), Sant Joan Despí (O) i Esplugues de Llobregat (N). Pertany a la comarca del Baix Llobregat i forma part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Actualment forma un contínuum urbà amb les ciutats veïnes. És la ciutat més poblada de la comarca del Baix Llobregat (l'any 2013 comptava amb 86.687 habitants) i constitueix l'exemple més clar del fort creixement dels anys seixanta i setanta que va afectar totes les ciutats del voltant de Barcelona.⁵

Cornellà està format per sis barris diferents: Centre-Riera, Almeda, Font Santa-Fatjó, Gavarra, el Pedró i Sant Ildefons. No va rebre el títol de ciutat fins a l'any 1966 i ho va fer a causa de la seva puixança demogràfica i industrial.

El barri del Pedró, de 619.615 m², s'estén per damunt de la via del tren, entre la carretera d'Esplugues i l'avinguda de les Flors, la qual el separa de Sant Joan Despí. Està situat a la part alta de Cornellà, a les primeres terrasses de la serralada de Collserola, i sorgeix a principi del segle xx amb la instal·lació de diverses fàbriques al costat de l'estació de ferrocarril de Barcelona a Martorell. El barri creix cap al nord-est, entre la carretera d'Esplugues, construïda els anys vint, i el terme municipal de Sant Joan Despí. Aviat adquireix una personalitat pròpia que es reflecteix en una activa vida associativa i en l'aparició de diverses entitats de cohesió social, com ara l'Orfeó Catalònia o la parròquia de Sant Miquel.

Els dos eixos de comunicació que voregen el barri, el tren i la carretera, l'han abocat sovint a mirar tant cap a Sant Joan Despí com al barri veí de Gavarra. La història del barri del Pedró s'associa a la del moviment obrer i a les reivindicacions col·lectives, especialment aplegades sota el paraigua de la parròquia de Sant Miquel.

Les primeres construccions, majoritàriament de planta baixa i pis, responen a una ocupació generosa del terreny en què encara no es feia palesa la manca de sòl. Progressivament, els habitatges van créixer en alçada, però mai han arribat a les dimensions dels blocs de Sant Ildefons o de Font Santa, construïts més tardanament.

Característiques de la població

El fort creixement del barri durant la segona industrialització de la ciutat, esdevinguda abans de la Guerra Civil, i l'oferta de sòl industrial van fer que posteriorment ja no hi quedés lloc per a la construcció de grans blocs de pisos i, per tant, avui és un dels barris poc densos de Cornellà.

El barri, situat a tocar de Sant Joan Despí, històricament sempre ha estat molt més ben comunicat amb aquesta població veïna que no pas amb el centre de Cornellà, del qual el separa la via del tren, o del barri de la Gavarra, a l'altra banda de la carretera d'Esplugues.

Aquests límits clars i una tendència centrífuga dels veïns motivada per l'escassa presència de petits comerços o d'un mercat, incideixen en una feble identificació veïnal amb el barri, en part contrarestada per l'activa vida associativa. Algunes de les darreres intervencions urbanístiques realitzades o projectades, principalment la inauguració del viaducte de la línia del ferrocarril, han suposat una gran millora en la connexió del barri amb el centre de Cornellà.⁶

El projecte

La idea d'aquest taller sorgeix dels mateixos participants, ja que els responsables del Punt Òmnia, tant en els tallers de matins com en els de tardes, detecten que hi ha participants que, sobretot en l'aula oberta, tenen dubtes sobre el funcionament del seu terminal mòbil.

⁵ Font: www.cornella.cat.

⁶ Font: *Descobrim els barris de Cornellà*.

Els dinamitzadors veuen que pot ser una bona idea crear un taller on l'eina sigui el mòbil dels mateixos participants, i d'aquesta manera introduir el BYOD (*Bring your own device*, Porta el teu dispositiu) a la dinàmica del Punt.

Un cop es desenvolupa la idea, es contacta amb dues franquícies de venda de mòbils que reben moltes persones amb dubtes sobre el seu funcionament. Aquestes botigues es comprometen a penjar un cartell al seu local i a fer difusió dels nostres tallers.

L'objectiu principal d'aquests tallers és veure que aquests dispositius poden ser una eina de comunicació molt potent i, a banda de les trucades, en el dia d'avui permeten executar aplicacions de comunicació que cada cop estan més esteses. Per tant, es pretén aconseguir que el mòbil o el telèfon intel·ligent es converteixin en una eina socialment inclusiva.

A part del treball concret sobre el funcionament de l'aparell, amb els adults també es treballen temes de destresa a l'hora d'interactuar amb la pantalla i fer palès el canvi en la manera d'interactuar en l'ordinador mitjançant el ratolí i en el telèfon mòbil mitjançant el dit, directament sobre la pantalla. És per aquest motiu que en algunes sessions s'uneixen el treball del mòbil amb el de l'ordinador.

El grup

Aquest taller es comença a impartir a persones adultes, encara que no es descarta poder fer-ne amb joves.

Objectius

- Ser capaç de proposar i cercar els mecanismes per passar de la idea a l'acció.
- Elevar l'autoestima a través del reconeixement de les competències pròpies.

Desenvolupament

Aquest taller es duu a terme durant dos trimestres, de mitjan setembre a mitjan desembre de 2012, i de gener a març de 2013.

El format del taller és d'una hora a la setmana durant tres mesos, i es pot escollir entre torn de matí i torn

de tarda. Els temes que s'hi treballen, a grans trets, són bastant variats, i van des de l'organització dels contactes fins a la gestió de fotografies i música, passant per la pràctica d'eines socials com el *WhatsApp*.

Es comença demanant els dubtes als participants per tal de poder elaborar un guió que permeti organitzar els continguts en les diferents sessions. Al principi no surten grans temes, atès que els usuaris comenten que no entenen res, però amb l'ajut del dinamitzador es va guiant el procés de detecció de necessitats amb el resultat del qual s'acaba establint una programació que és la que se seguirà durant el trimestre.

A grans trets, primer comencem treballant els contactes amb el seu nom i número de telèfon, que, depenent del grup, pot durar una o dues sessions. En aquestes sessions, a part que els participants hi afegeixin els seus familiars i amics, també hi afegeixen els propis companys dels tallers, ja que d'aquesta forma podran compartir-ho entre ells. Com a recurs per iniciar la inserció de contactes, els és útil que el dinamitzador afegeixi un contacte de mostra a la pissarra i que cada participant l'hi afegeixi.

Un cop s'acaben les sessions dels contactes, és interessant veure que el mòbil té càmera de fotos i que moltes vegades té una qualitat prou bona. Amb la càmera es treballa des de fer-se fotos entre ells a fer fotos als elements de la sala del Punt Òmnia, o bé se surt al carrer a fer-ne de l'entorn. Amb aquestes fotos es poden fer pràctiques sobre com enviar-les per correu i com rebre-les i com visualitzar-les. Això també pot durar unes dues sessions, depenent del grup.

Grup del taller de mòbils, gener-març 2013.

En les sessions posteriors es torna a treballar amb les imatges obtingudes, però aquest cop les veuen a través de l'ordinador, de forma que ara interactuen amb el ratolí i el teclat a part de la pantalla del mòbil. Per tant, és un bon moment per fer veure als participants els sistemes d'interacció. En aquest apartat els posem l'exemple que el ratolí de l'ordinador és com si fos el nostre dit a la pantalla del mòbil.

De cara a les sessions següents, es torna a treballar amb les imatges que tenen en el mòbil, aquest cop per mitjà d'eines per compartir com pot ser el *WhatsApp*. De forma que, si hi ha participants que no tenen descarregada aquesta aplicació, es tracta el tema de la botiga d'aplicacions i com descarregar-les. De passada també es comenta el tema de les aplicacions de pagament i de les dues maneres de connectar el mòbil a internet: pagant una operadora o bé a través de la xarxa Wi-Fi., que pot ser gratuïta.

Depenent del ritme del grup, es pot mostrar el tema de compartir vídeos, tant per mitjà d'eines per compartir com en el propi correu. Avui dia hi ha molts mòbils que disposen d'Internet, la qual cosa ens facilita pujar i compartir vídeos per mitjà del web YouTube.

Aquest taller presenta una dificultat interessant per als dinamitzadors, ja que en la majoria dels casos els mòbils que porten els i les participants no són tàctils o, si més no, no són de la categoria *smartphone*. O si són d'aquesta categoria, tenen sistemes operatius diferents. Això no és un impediment, sinó un repte, ja que algunes de les qüestions comentades anteriorment no es poden dur a terme. I sobretot fa veure als participants que hi ha molts elements comuns, com, per exemple, la càmera, els contactes, el calendari, les notes, el panell de configuració, etc. Per tant, en molts casos no es poden utilitzar moltes de les aplicacions que ens ofereixen les plataformes de distribució digital (*Google Play* o *App Store*), però sí que es pot connectar dispositius i intercanviar informació entre aquests per mitjà de *Bluetooth*, i potenciar temes com les alarmes o les cites en el calendari. També es pot mostrar tot el que fa referència a les imatges en un percentatge bastant elevat amb molts dels aparells mòbils que avui dia circulen pel mercat.

Per tant, la idea és fer del taller de mòbils un espai on compartir en sigui l'essència: que els participants puguin compartir les seves experiències entre ells i amb altres persones per mitjà dels dispositius mòbils.

Conclusions

L'activitat ha tingut molt bona acceptació i es continuarà duent a terme.

El plantejament dut a terme en aquest taller ha estat prou profitós i els i les participants n'han quedat satisfets, encara que la difusió ha fallat: cal estar-los més a sobre per divulgar els tallers amb més efectivitat.

Aquest taller es continuarà repetint durant aquest any i ens planteja que els i les participants que ja tenen assolit un cert nivell puguin ajudar els nous participants que s'hi apunten.

D'altra banda, si fa quinze anys el perill d'exclusió social podia estar a disposar o no d'espais que garantien l'accés a les noves tecnologies, ara el risc es troba a no disposar dels coneixements i les habilitats necessaris per utilitzar instruments els quals, a diferència dels ordinadors, són molt accessibles i es troben a l'abast de gairebé qualsevol persona. La popularitat dels telèfons intel·ligents o *smartphones* i les tauletes tàctils i la facilitat per accedir-hi, els converteixen en elements molt atractius i que ofereixen molts avantatges a la majoria de la gent. Però si una part de la població no rep el suport adient per dominar aquestes eines o, si més no, per explotar-les en funció de les seves necessitats, correm el risc de no atendre una nova esclatxa digital i, per extensió, social.

En aquest mateix sentit, aquestes eines estan ajudant a configurar noves formes de relació entre les persones i amb el món en general, i faciliten la participació a les xarxes socials per projectar el que és cada persona. Són també noves formes de participar en un registre, un llenguatge, nou. I també implica noves pors i inseguretats. Implica la incorporació de nous hàbits que garanteixin la privacitat i la seguretat, a partir de la utilització responsable. Per això, les generacions que no han estat natives d'aquesta revolució requereixen un suport especial que les hi inclogui. No oblidem que moltes d'aquestes persones encara es troben en edat laboral i no saber fer un bon ús d'aquestes eines pot significar tenir feina o no, ja que, cada cop més, aquestes són eines quotidianes en qualsevol mena de treball, independentment del vincle d'aquest amb la tecnologia o la comunicació.

2.6. Els tastets del Punt Òmnia: intercanvi de coneixements entre iguals a la Torrassa

Barri: la Torrassa - Collblanc, l'Hospitalet de Llobregat

Entitat: associació Joves per la Igualtat i la Solidaritat (JIS)

Punt Òmnia: Punt Òmnia JIS-Arrels

Dinamitzadora: Mila Serrano Gutiérrez

Paraules clau

Tastets, aprenentatge TIC entre iguals, apoderament, mentores, internet social, barri, grups d'afinitat.

Sinopsi

Els Tastets són espais de participació i de trobada que parteixen dels interessos de la comunitat, on el paper de professor o expert és intercanviable i rotatiu. Als Tastets, les persones voluntàries del Punt Òmnia JIS-Arrels s'organitzen en grups per compartir coneixements i fer demostracions sobre les seves especialitats, que van des de la marqueteria fins al retoc d'imatges digitals.

Introducció

Punt de partida: tastant experiències de participació des de l'aprenentatge TIC

Com a Punt Òmnia, JIS-Arrels ofereix un servei de formació i d'accés a les TIC des del 1999, any en què la Xarxa Òmnia es crea i engega el programa amb 40 punts i escaig, distribuïts per tot Catalunya, amb l'objectiu de lluitar a través de les tecnologies contra l'exclusió social. El Punt Òmnia JIS-Arrels es troba situat al barri de la Torrassa, dintre del districte Collblanc - la Torrassa de la ciutat de l'Hospitalet.⁷ El nostre Punt és fronterer, així que, a més a més d'acollir gent dels barris de Collblanc - la Torrassa, acull veïnat d'altres barris de l'Hospitalet de Llobregat i Barcelona. L'associació encarregada de gestionar el Punt és Joves per la Igualtat i la Solidaritat (JIS), una entitat juvenil fundada el 1994.⁸

Fidels a l'ideari del programa Òmnia, que coincideix amb el d'ambdues entitats, s'inicia la tasca de formació, divulgació i accés tecnològic al barri de la Torrassa, sempre tenint en compte la seva comunitat com a protagonista de totes les accions. Es té molt clar que es forma part d'un servei públic cada cop més necessari per a les persones, com és el de la formació i la capacitació tecnològica, i que cal lluitar contra els diferents tipus d'esclètxes digitals que aprofundeixen l'exclusió. I es té clar que la millor manera de fer-ho és a través d'un treball social comunitari. Així que es comença la tasca formativa en les TIC i es pretén que arribi a ser un espai de trobada i de referència al barri des del teixit associatiu del qual ja forma part activa. A partir d'aquest primer moment, concretament a través de dinàmiques de participació amb la gent que acudeix al Punt Òmnia, sempre se cerca com a objectiu permanent la implicació de la comunitat de participants amb l'associació i el barri.

El Punt Òmnia

El Punt va fent la seva feina al llarg d'aquests primers anys i molt aviat es comença a parlar de generar teixit associatiu des de la seva mateixa comunitat d'usuaris. El Punt Òmnia tracta de generar i enfortir els lligams socials de les persones participants com a pas previ i com a finalitat en si mateixa. Ens sentim còmodes amb la paraula *apoderament*, tant referida a l'individu com al col·lectiu, per explicar el que considerem més important en tots els processos d'aprenentatge que estem oferint i vivint: les capacitats formativa i tecnològica de cada persona impliquen un creixement que té una dimensió col·lectiva, i que així mateix es

⁷ Per a informació estadística de la ciutat de l'Hospitalet del 2013, vegeu el web del Districte II: Collblanc-la Torrassa: http://www.l-h.cat/laciutat/265343_1.aspx?id=1.

⁸ Des del 1999 i fins al 2005, cal recordar que la gestió del Punt va ser dual, compartida per dues entitats, l'associació JIS a les tardes i, durant els matins, l'Associació Agrupament Escolta Arrels, malauradament desapareguda el 2005. L'autora d'aquest article deu pertinença i agraïment a aquestes dues entitats del barri de la Torrassa, des del convenciment que el Punt Òmnia JIS-Arrels es va enriquir gràcies a aquesta condició compartida.

tradueix en riquesa social. Un valor intangible, de llarg recorregut en el temps, difícil però no impossible de mesurar: parlem de processos d'apoderament, parlem d'adquisició i generació de coneixement, parlem d'impacte comunitari. Tractem de treballar per afavorir la implicació de la comunitat usuària amb si mateixa i amb el barri.

Des del 1999 fins al 2010, utilitzem projectes i activitats transversals, comuns a tots els grups formatius, com el de la revista blog *Els nostres barris*, que tracta de l'actualitat local. Dissenyem activitats específiques, protagonitzades per grups concrets, com a bones pràctiques liderades per grups motors que s'encarreguen d'encomanar la feina i fer de corretja de transmissió. N'és un bon exemple el cas de la recuperació de la petita memòria històrica del barri a través de les pròpies vivències, utilitzant com a catalitzador un blog que rep aquest títol.

Des d'un punt de vista més teòric sobre l'aprenentatge, ens reconeixem amb els enfocaments teòrics constructivistes.⁹

El projecte

Els Tastets: intercanvi de coneixements entre iguals i creació de grups d'afinitat

A partir del 2010 comencem a parlar dels tastets. Aquests es modelen a partir dels interessos de la mateixa gent participant del Punt, d'aquelles persones que en un primer moment només vénen a aprendre informàtica. Són els seus interessos els que van farcint l'agenda i la programació del Punt. No deixem de transmetre el missatge que les TIC estan al nostre servei i no pas a l'inrevés. Que les tecnologies estan per facilitar-nos la vida i no pas per complicar-nos-la. I que cal perdre'ls la por. Hi ha una Internet social.

Cal animar les persones que vénen al Punt a compartir amb la resta el que han après i el que saben. I a estimular la creació de comunitats per interessos. No estem parlant de res nou: recuperem els valors clàssics de l'ajuda mútua i l'organització en grups d'afinitat. La Torrassa és un barri obrer on l'ideari anarquista va tenir un pes molt important, forma part de la seva història. En el camp de l'educació, el barri va tenir escoles lliures i ateneus racionalistes amb els programes pedagògics més avançats de l'època.¹⁰ Al Punt ho sabem i partim del reconeixement d'aquesta herència: tractem de continuar la millor part de la història. El passat forma part del present i mirem cap al futur.

Fruit de diverses iniciatives de les persones que integren el Punt, comencem a programar sessions d'intercanvi de coneixements entre iguals. D'aquest tipus de sessions en diem Tastets. El format de la iniciativa és molt còmode, ja que acostumen a ser sessions puntuals d'una sola jornada, que són fàcilment programables i transferibles. La iniciativa d'un Tastet pot sorgir de cada grup, i es programa una sessió oberta a la totalitat del Punt. Fins i tot es poden coordinar sessions amb altres grups d'entitats o associacions del barri o de la ciutat.

Objectius

- Facilitar l'apoderament de les persones com a motor de canvi social.
- Promoure l'intercanvi i la construcció col·lectiva de coneixements entre iguals a partir dels interessos de les persones.
- Implicar la comunitat de participants amb l'associació i el barri.
- Promoure la creació de grups autònoms de participants.

⁹ <<http://grup3usdelestic.wikispaces.com/Constructivisme>>.

¹⁰ Esteruelas Teixidó, Albert. "Cent anys de pedagogia llibertària: el deixant de Francesc Ferrer i Guàrdia". Temps d'Educació [Barcelona: Universitat de Barcelona], núm. 37, (2009), p. 73-86.

<<http://www.raco.cat/index.php/TempsEducacio/article/viewFile/186879/241546>>

"No podem oblidar, com passa sovint, Floreal Ocaña Sánchez, que reeixí, juntament amb les seves germanes Fraterna, Igualdad i Natura, en la seva experiència de la Torrassa - l'Hospitalet en temps de la Segona República".

Solà i Gussinyer, Pere. *Educació i moviment llibertari a Catalunya (1901-1939)*. Barcelona: Edicions 62, 1980, p. 156-190.

Ocaña Sánchez, F. *Hacia el comunismo libertario. Orientaciones revolucionarias*. Barcelona-Torrassa-Hospitalet: Ediciones Luz, 1933.

Desenvolupament

El Tastet és una sessió oberta que també tracta de fidelitzar antics usuaris i antigues usuàries. Definim els Tastets com espais de participació i de trobada que parteixen dels interessos de la comunitat, on el paper de professor o expert és intercanviable i rotatiu. Als Tastets, les persones voluntàries del Punt Òmnia JIS-Arrels s'organitzen en grups per compartir coneixements i fer demostracions sobre les seves especialitats, que van des de la marqueteria fins al retoc d'imatges digitals.

En el cas del nostre barri i del nostre Punt Òmnia, ens retroalimentem amb una altra experiència de treball comunitari al barri: es tracta de la Xarxa d'intercanvi de coneixements (XIC), una xarxa en la qual hem participat des de la seva fundació ara fa 10 anys. Hi ha Tastets que acaben esdevenint jornades que traspassen les parets del telecentre: el lligam social pot esdevenir lligam associatiu.

Des del 2010 fins al 2014 s'han programat uns 30 tastets, que han acabat creixent i transformant-se en altres iniciatives de més llarg recorregut i diferent format: tot forma part del mateix procés. Alguns tastets van poder transformar-se en tallers formatius dins del mateix Punt; altres tastets van passar a ser grups d'afinitat i de treball en altres espais associatius i de recursos del barri, com la XIC i la Torre Barrina. Altres Tastets han inspirat la creació d'activitats noves i han obert noves vies de col·laboració amb entitats socials del barri. En general, els Tastets han servit per programar una oferta d'agenda cultural protagonitzada pels veïns i veïnes de la zona, amb un vincle comú lligat al Punt com a alumnes, en algun moment donat.

Llista i descripció d'alguns dels tastets programats al Punt:

2010 juliol	Comparació de programes de retoc fotogràfic Animacions amb GIMP
2010 octubre	Fotografia en 3D
2010 novembre	Panoràmica de Filipines
2010 novembre	Treballar amb vídeos tutorial
2011 març	Ritual de primavera
2011 març	Flors de cremallera (un grup sencer)
2011 abril	Presentació de blogs en xarxa
2011 octubre	Fotografies en 3D i panoràmiques
2011 desembre	Tastet de Nadal
2012 juny	Vídeo <i>Receptari de pa dur</i>
2012 juny	Ritual de solstici d'estiu
2013 desembre	Tastet de Nadal
2013 novembre	Taller de sabó artesà (tres sessions)
2013 desembre	Les preguntes dels Tastets: és segur comprar i vendre per Internet?
2014 abril	Tastet: Vermut del concurs Sant Jordi
2014 abril	Ritual de primavera
2014 maig	Exposició Foto mosaic del barri

Els tastets dins d'un premi de voluntariat social

Des del 2010 incorporem l'experiència dels tastets junt amb les altres línies de participació esmentades abans: el projecte de la revista, el blog de memòria històrica i altres iniciatives comunitàries i transversals implementades al Punt Òmnia, aprofitant el seu programa formatiu en TIC. De tot plegat, en fem el projecte que porta per títol Teixint i multiplicant xarxes: participació i inclusió social a través de les TIC. Recollim, finalment, la metodologia que portem a terme al Punt Òmnia JIS-Arrels i ens presentem a la convocatòria d'un premi de voluntariat social.

Al desembre del 2011, el projecte esmentat és reconegut amb el Premi Eliseu Colomer, de voluntariat de la Generalitat. Aquest Premi obre l'oportunitat de poder explicar quin model de voluntariat seguim. Un voluntariat organitzat a través de líders que fan el paper de mentors i mentores amb la resta del grup. Persones amb més veterania i una implicació al Punt prèvia acullen i acompanyen les persones més noves, la qual cosa multiplica l'objectiu i el missatge d'implicar les persones en el seu propi procés d'aprenentatge i apoderament, i al mateix temps genera el compromís col·lectiu de construir una comunitat d'aprenentatge on els papers d'alumne i professor esdevenen intercanviables, tenint molt present el necessari retorn del coneixement generat cap al mateix barri, més enllà de les quatre parets del telecentre.

El nostre model de voluntariat és el que potencia l'acompanyament de persones que fan de mentores. A partir d'aquest any apareixen grups de dones mentores que encara continuen actius: és el cas del grup Dones mentores: dona, connect@'t! i del grup TIC entre dones. Cal destacar que els tastets sorgits del si d'aquests grups han estat iniciatives lligades a la seva quotidianitat i les seves aficions, com la cuina econòmica, els remeis casolans i el reciclatge, la qual cosa podria considerar-se un interès comú pels temes de la salut i el medi ambient. És el primer cop que els Tastets han sobrepassat el format temporal d'única jornada per presentar-se en un format més llarg i continuat. Per exemple, el Tastet del novembre del 2013, un taller de sabó artesà, que es va dividir en tres sessions.

Una altra novetat de finals del 2013 ha estat l'obertura d'una nova secció: Les preguntes dels tastets, per introduir i debatre temes d'actualitat relacionats amb l'impacte de les TIC a les nostres vides. Són xerrades que es presenten en forma de pregunta, que constitueix l'enunciat de la sessió, on una o més persones expertes –sorgides de la comunitat d'aprenents– desenvolupen un tema i miren de respondre la pregunta, amb l'objectiu que entre tots ens aproximem a la resposta o respostes.

Conclusions

Continuem tastant: algunes valoracions en el camí

Arribats en aquest punt del viatge, hem de dir que continuem aprenent i continuem tastant. Ens agrada poder dir que treballem en la mateixa línia però acumulant el coneixement de l'experiència, carregada de valor. I sumem a l'experiència la disposició sempre oberta a partir de zero amb cada grup: la participació és una experiència viscuda des de baix i en línia horitzontal. Continuem aprenent amb la comunitat usuària i estimulem la seva autoorganització; per fer-ho, és important tenir els objectius clars (apoderament) i la manera de com aconseguir-los (dinàmiques participatives entre iguals).

Mentrestant, continuem defensant que el nostre servei públic consisteix a oferir espais formatius i espais d'accés lliure i gratuït a les TIC, amb un compromís de lluita contra l'exclusió social generada pel descoïxement tecnològic.

Lliçons apreses? Defensem la creació d'experiències de participació social i treball comunitari des del camp del lleure: un lleure actiu i implicat amb la comunitat, que reverteixi en l'enriquiment del territori. Que sempre tingui en compte els sabers de cadascuna de les persones i dels seus interessos, per iniciar el procés de la capacitació tecnològica. Tots i totes som aprenents permanents i hem après que el rigor no està renyit amb el plaer: la passió i la creativitat van lligades de la mà, i són factors clau en l'aprenentatge. Visionar col·lectivament i compartir els resultats també estimula la continuïtat de l'aprenentatge: la creació de sentit!

Dificultats? Les dificultats de sempre es veuen agreujades per la crisi socioeconòmica actual. I l'empobriment econòmic genera una dependència assistencial no emancipadora. Situacions d'atur i malaltia provoquen que les persones no puguin implicar-se plenament a una experiència. Vivim en un context de globalització generador d'exclusió i la tendència és a la dispersió, el replegament i l'aïllament de les persones. La desafecció política i el descrèdit de les institucions per causa de la corrupció i la desmotivació i la manca de sentit comunitari no faciliten les coses per invertir aquesta tendència. En aquest sentit cal destacar també una situació especialment greu: el retorn de les dones a casa en qualitat de cuidadores.

Un altre tipus de dificultat són les retallades que afecten el desplegament de la xarxa de serveis públics i el seu desmantellament. Cal defensar els nostres serveis, dins de la xarxa pública on s'integren, amb la certesa que són més necessaris que mai, tant pel que fa a la capacitació tecnològica, cada cop més imprescindible per a la vida social, com pel que fa a la manera d'enfocar-los i dur-los a terme: sempre comptant amb la participació dels usuaris del servei, amb l'objectiu que arribin a implicar-s'hi i que se'l facin seu.

Reptes? Tractar de revertir les dificultats trobades. És fonamental que el personal que treballem als telecentres siguem persones motivadores, capaces de transmetre la il·lusió i la passió per aprendre i participar en experiències de creixement personal, creatives i amb impacte comunitari, que facilitin teixir o tornar a teixir aquestes xarxes socials i humanes que tant necessitem. En temps d'Internet, el veritable repte de l'ús de la tecnologia és apropar-nos a les persones i no aïllar-nos.

La Internet social = capacitació tecnològica i poderament comunitari.

Bibliografia web

6 de juliol del 2009

< <http://punttic.cat/node/5710>>.

"Al Punt TIC - Òmnia JIS-Arrels, es duen a terme les activitats habituals de formació i ús lliure de qualsevol Punt. Però, a més a més, han aconseguit desenvolupar tota una sèrie de propostes i recursos gràcies a la col·laboració dels seus participants. Per exemple, amb l'edició d'una revista anual, *Els nostres barris*, que repassa el dia a dia al barri de la Torrassa i que està redactada pels veïns i antics alumnes del Punt. També han tirat endavant un blog sobre cuina i un altre sobre la història del barri, Memòria del barri de la Torrassa."

20 de juny del 2011

<http://punttic.cat/tastets_omnia_jis_arrels>.

"Al Punt Òmnia JIS-Arrels es programen periòdicament tastets o demostracions de coneixements compartits. En aquesta ocasió van presentar un recull de blogs de temàtiques diferents. La dinamitzadora de l'Òmnia JIS-Arrels, Mila Serrano, destaca que aquesta proposta pretén que siguin les persones usuàries les que s'organitzin voluntàriament com a grups d'intercanvi de coneixements entre iguals, i que comparteixin els seus sabers, adoptant el paper (rotatiu i intercanviable) de transmissor/a de coneixements."

15 de juliol del 2010

<<http://puntomniajisarrels.wordpress.com/2010/07/15/tastets-destiu-2010-2%C2%AA-demostracio-entre-iguals-al-punt-omnia/>>.

Una de les primeres cròniques dels tastets al Punt:

Els *tastets* són 'sessions demostratives d'intercanvi de coneixements entre iguals', i els hem anat realitzant al nostre Punt des de l'estiu del 2010. Fins ara, hem tingut tastets on s'han fet demostracions de programes de retoc fotogràfic; fotografia en 3D; realització de vídeos tutorial; ...i fins i tot, vam inaugurar la primavera aprenent a fer flors de cremallera, una proposta sorgida del grup de dones mentores que vam ajustar en format tastet, seguint un vídeo tutorial, experiència pionera al nostre Punt que va encetar amb anterioritat un dels grups de la tarda.

"En el cas del reportatge que ens ocupa, es tractava del II Tastet de Primavera: blogs en xarxa. El grup de bloguers dels dijous van presentar i exposar públicament el contingut i el procés de creació dels seus blogs: la Regina sobre senderisme, el Miquel sobre marqueteria, el Juan sobre crítica urbana, el Josep sobre actualitat, la Maria sobre gimnàstica..."

"El Punt Òmnia JIS-Arrels, al barri de la Torrassa, té una experiència en dinamització social, digital i comunitària de 15 anys. El Punt desenvolupa aquesta dinamització a través de dos eixos: la formació TIC com a eina enfocada a la implementació d'activitats col·lectives, transversals, continuades en el temps i estretament vinculades al barri, i l'enfoc global en la seva línia d'intervenció amb la població, associat a metodologies participatives i integradores entre iguals.

"Els tastets, sessions d'intercanvi de coneixements entre iguals, van ser clau per obtenir el reconeixement, l'any 2011, del premi Eliseu Colomer de voluntariat, del Departament de Benestar Social i Família. El projecte que vam titular Teixint i multiplicant xarxes: inclusió social a través de les TIC, és el resum de tot el viatge recorregut pel Punt Òmnia JIS-Arrels des del seu inici, on l'experiència dels tastets és una de les parts finals del procés que s'explica a l'article, i que recull la metodologia que encara es fa servir: és el full de ruta."

2.7. L'aprenentatge de llengües a través de les TIC

Barri: el Raval, Barcelona

Entitat: Punt Òmnia Servei Solidari

Punt Òmnia: Fundació Servei Solidari per la Inclusió Social

Dinamitzador: Albert Francolí Manils

Paraules clau

Formació bàsica, llengües, recursos, coordinació.

Sinopsi

Quan el Punt Òmnia es troba en el marc d'una entitat, és clau coordinar-se i trobar punts de connexió amb la resta de programes. En aquest cas, la coordinació amb el Programa de formació bàsica de servei solidari (cursos de català, castellà i alfabetització) ha generat activitats conjuntes i ha permès que algunes persones participants poguessin fer al mateix moment cursos de llengües i activitats TIC.

Introducció

Des de la Fundació Servei Solidari per la Inclusió Social es detecta una gran necessitat de posar en marxa processos d'acollida en la mesura que el barri esdevé un espai geogràfic amb una gran diversitat cultural atès el nombre de persones nouvingudes arribades a Catalunya que hi fixen la seva residència. La Fundació veu la necessitat d'encetar els processos d'inclusió per tal de facilitar la inserció d'aquesta població a la societat que els rep. A partir d'aquest Punt Òmnia s'articulen la majoria de projectes de l'entitat.

Amb pràcticament deu anys d'història, la Fundació s'ha anat configurant lentament. En el seu origen es troben el programa Òmnia i la formació de llengües, però al llarg del temps s'han dissenyat projectes com el d'emprenedoria, Pont Jove (pisos per a joves extutelats), Primera mirada a ciutat (primera acollida per a nouvinguts i nouvingudes) i, finalment, el projecte Rossinyol (mentoria). Aquest últim consisteix a posar en contacte joves estudiants catalans de diferents universitats amb nois i noies amb diferents característiques: immigrants, gent amb dificultats socioeconòmiques familiars, de rendiment acadèmic baix... En un àmbit informal, a partir del contacte personal, de la confiança, d'una relació positiva, es treballen aspectes com les seves capacitats, les seves habilitats, l'aprenentatge de la llengua, amb la qual cosa es vol trencar la dinàmica habitual d'aquests joves. Aquests vénen de diferents instituts del barri del Raval i els districtes de Sants-Montjuïc i Nou Barris.

El Punt Òmnia

Àmbit, localització i ubicació del Punt

El Punt Òmnia Servei Solidari es troba situat al barri del Raval, molt a prop del mercat de Sant Antoni, a la cruïlla de la ronda de Sant Antoni amb la ronda de Sant Pau, és a dir, una de les portes del barri, a una de les zones més antigues de la ciutat. El Raval, conjuntament amb Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, la Barceloneta i el Gòtic, formen el districte de Ciutat Vella, al sud de la ciutat de Barcelona.

Característiques de la població: el barri del Raval és un dels que concentra més persones, 48.800. D'aquestes, 24.329 són d'origen autòcton i de la resta de l'Estat espanyol. La resta són immigrades. D'aquest últim conjunt, cal destacar la població provinent del Pakistan (5.678), Filipines (4.396), Bangladesh (2.480), el conjunt d'Amèrica del Sud (3.584) i el conjunt d'Àfrica (1.948), del qual destaca el Marroc (1.520), segons dades del 2013.¹¹

Aquesta estadística ens permet tenir una idea de la diversitat de població que hi ha al territori i, per extensió, de l'ampli conjunt de llengües que es concentra en aquest espai geogràfic.

El Punt Òmnia es troba ubicat a la Fundació Servei Solidari per la Inclusió Social des del 1999, tot i que la Fundació com a tal existeix des del 2006 (abans Associació Servei Solidari, fundada amb el suport de l'Escola Pia de Catalunya).

De la seva activitat destaquen els cursos d'alfabetització informàtica:

- Activitats d'inserció social: espais, cursos i cursos monogràfics per facilitar la inserció sociolaboral dels usuaris i usuàries.
- Introducció a les eines ofimàtiques, internet i correu electrònic. Activitats formatives caracteritzades pel treball en grup, la creació i la participació.
- Accés lliure i supervisat en una aula d'ordinadors connectats a Internet, amb el suport d'un dinamitzador, per tal de posar en pràctica els coneixements adquirits.

El perfil dels usuaris i usuàries és molt divers: persones en situació d'atur i en procés de cerca de feina, persones migrades, dones més grans de 45 anys i gent gran. Pel que fa als cursos, el 52% dels usuaris són dones i el 48% són homes, d'un total de dinou nacionalitats diferents.¹²

¹¹ Font: <<http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/barris/tpob/ine/a2013/ine17.htm>>.

¹² Font: <<http://www.serveisolidari.org/que-fem/punt-omnia---tics>>.

El projecte

La idea de vincular el programa Òmnia amb el Programa de formació bàsica de l'entitat es comença a gestar aproximadament tres anys enrere. En aquell moment es detecta que els usuaris de les ofertes formatives del Punt Òmnia només responen a un perfil estrictament interessat en el coneixement de les TIC, totalment desvinculat de la resta d'activitats de la Fundació, però són participants potencials d'aquestes activitats, alhora que els usuaris de les iniciatives de la Fundació són també participants potencials de les activitats del Punt. És a dir, s'observa un efecte de vasos comunicants.

El Programa de formació bàsica, a través d'activitats d'aprenentatge del català, el castellà i d'alfabetització, atén al voltant de 2.000 persones l'any, la qual cosa representa uns 35 grups trimestrals. Aquest Programa no s'entén només com l'aprenentatge de llengües, sinó que vincula aquest aprenentatge al coneixement de les TIC com a eina que el facilita. Per poder assolir aquest doble objectiu, s'unifiquen els horaris i s'unifiquen els tempos de les dues activitats: la planificació, la inscripció, l'execució, l'avaluació. Aquest volum fa encara més necessari trobar recursos que facilitin els processos d'aprenentatge, i un d'aquests recursos és el Punt Òmnia.

El grup

Bàsicament, ens trobem amb dos perfils de participants. El primer respon a persones d'arribada recent que han estat alfabetitzades als seus països d'origen i ara volen aprendre les llengües autòctones, el català i el castellà. N'hi ha que coneixen el nostre alfabet i n'hi ha que no el coneixen, i en fan servir un altre de diferent. Per tant, a aquest subgrup de persones també se'ls ensenya l'alfabet llatí. El segon perfil requereix una atenció especial ja que es tracta de persones que no han estat mai alfabetitzades i necessiten processos d'aprenentatge integrals, com ara col·lectius de dones d'altres cultures.

Durant el 2013, es van atendre persones d'aproximadament 75 països diferents.

Pel que fa a l'edat dels usuaris, aquests són persones joves, a partir dels setze anys, i adultes.

Objectius

- Vincular els programes de l'entitat que comparteixen les persones destinatàries i els quals tenen objectius complementaris.
- Obrir el Punt Òmnia com a recurs en processos d'alfabetització integral per reforçar-ne el caràcter inclusiu.
- Establir les bases de coordinació entre diferents agents del territori.
- Dissenyar un marc formatiu per a l'aprenentatge de llengües com a element indissociable del procés d'inclusió de les persones en la societat.

Desenvolupament

Coordinació entre agents

La coordinació entre els dos programes es duu a terme amb la participació de quatre tècnics: tres del Programa de formació bàsica i un del programa Òmnia. Aquesta coordinació esdevé un punt primordial per al desenvolupament de l'acció, tant pel que fa a establir la via de comunicació permanentment oberta que permet dissenyar un marc metodològic més ampli com per refermar de cara als i les participants la imatge de treball integral, on cadascun dels tècnics els orienta no tan sols cap a l'activitat que duu a terme personalment, sinó que els pot derivar cap a d'altres dintre o fora de l'entitat. La coordinació entre els tècnics dels diferents programes es fa efectiva a través de reunions quinzenals, on s'intercanvien sensacions i noves idees per a nous projectes conjunts.

Aquesta coordinació s'estén a altres agents socials del territori (serveis socials, el Servei d'Ocupació de Catalunya, entitats de primera atenció, albergs...) per tal de facilitar la comunicació, la derivació i el seguiment de cadascuna de les persones ateses. Això inclou també el vincle establert a través de la Coordinadora per la Llengua, on es troben inscrites totes aquelles entitats de la ciutat de Barcelona que tenen com a nexa la formació en llengües, i mitjançant la qual s'estableixen relacions que afavoreixen una millor coordinació entre aquestes en l'àmbit de plans formatius, recursos, i, en alguns casos, de derivació i seguiment posterior.

Val a dir, però, que una part important dels usuaris no vénen derivats de cap servei o agent, i el seguiment sempre és molt personalitzat.

En concret, la vessant de les TIC està vinculada, evidentment, a la Xarxa Òmnia i també a la Xarxa Laboral el Raval, ja que el tema de la inserció laboral s'aborda directament des del Punt.

El dia a dia

Quant a continguts, la metodologia quotidiana dels espais de formació bàsica està marcada tant per l'Escola Oficial d'Idiomes com pel Consorci de Normalització Lingüística, ja que per a l'obtenció de diplomes i certificats acreditatius és necessari l'assoliment de les competències concretes que estableixen aquests dos òrgans.

Les diferents activitats tenen caràcter grupal, però en alguns casos es creen parelles lingüístiques a partir de la interacció entre *voluntaris per la llengua* i les persones interessades.

Una altra dinàmica és la Tertúlia del divendres, en grups més reduïts, on s'aborden temes sorgits a partir de la lectura de notícies publicades a revistes i diaris.

El paper del Punt Òmnia és generar activitats conjuntes, en què sobretot s'utilitzin recursos disponibles a la xarxa per a l'aprenentatge de les llengües vehiculars, i per possibilitar als i les participants dur a terme diferents formacions de manera simultània. La instal·lació d'alguns programes i recursos als ordinadors de l'aula, per exemple l'URUK per aprendre a llegir i a escriure, o l'aplicació Palágenes, una mena de diccionari amb imatges, facilita que molts usuaris acudeixin als espais d'aula oberta per practicar i aprendre la llengua que estan estudiant.

Aquests espais representen la fusió entre l'alfabetització tradicional i l'alfabetització digital, ja que sovint per a moltes persones aquest també és el primer contacte amb les TIC. Això implica la reducció del grup a set o vuit persones i la participació de dos dinamitzadors que cobreixen ambdues vessants: la lingüística i la tecnològica.

Finalment, algunes de les activitats que es porten a terme conjuntament són un taller de dues sessions a la setmana per a joves que estan en procés d'acollida i en l'aprenentatge inicial de la llengua i la lectoescriptura, i un espai d'accés lliure per a persones que estan fent cursos d'alfabetització.

Dificultats

La dinàmica tradicional de classe en els espais propis de l'aprenentatge de llengües del Programa de formació bàsica sovint inclou un aforament de 25 persones per classe. Aquest nombre de participants, en un espai com l'Òmnia, no és de cap manera el millor per afavorir l'assoliment de competències tant en l'àmbit d'aprenentatge de llengües com en el d'aprenentatge de les TIC.

En aquest sentit, s'ha invertit la tendència i les TIC són les que s'han desplaçat cap a les aules en forma de pissarra digital i, amb el suport de la dinamització del Punt, mitjançant la recerca i adaptació dels recursos necessaris.

Conclusions

El fet d'iniciar la coordinació del Punt amb el Programa de formació bàsica no només ha beneficiat la creació i la posada en marxa d'activitats conjuntes, sinó que ha permès que els usuaris facin diferents activitats al mateix temps. A més, ha obert les portes del Punt a un nombre molt important de persones procedents del Programa de formació bàsica que van començar a participar a les diferents activitats.

Aquest caràcter obert i transversal ha donat com a resultat una visió més integradora tant per als i les participants com per a la resta de professionals de l'entitat. Això dona una perspectiva de futur clara, que és la continuïtat i la consolidació d'aquesta iniciativa.

Malgrat això, el Punt Òmnia necessita recuperar la pròpia idiosincràsia i poder desenvolupar altres activitats demandades tant pels mateixos usuaris com per l'entitat, però desvinculades o no tan vinculades al Programa de formació bàsica. Es planteja la possibilitat de crear un espai reduït amb set o vuit ordinadors per afrontar aquest repte i per concretar en breu aquestes demandes: la inserció laboral i la formació de caràcter ampli en les TIC, que permeti l'assoliment de competències digitals com a part indissociable dels processos d'inclusió social que es troben a l'ADN de l'entitat.

2.8. Retrat digital de Tortosa

Barri: Ferreries, Tortosa

Entitat: Grup Esplai Blanquerna

Punt Òmnia: Casal de Gent Gran de Tortosa

Dinamitzador: Jordi Roig Valldepérez

Paraules clau

Fotografia digital, eines TIC, gent gran, autonomia, autoestima.

Sinopsi

Aquesta experiència destaca la importància de la participació de persones col·laboradores com a motor necessari en el desenvolupament i l'arrelament dels punts Òmnia, alhora que esdevé un referent positiu per a l'assoliment d'objectius com l'autonomia personal i l'autoestima de la gent gran.

Introducció

Tortosa es troba ubicada a la comarca del Baix Ebre, n'és la capital i és seu de bona part dels serveis territorials de la Generalitat de Catalunya de les Terres de l'Ebre.

Amb una població de 34,224 habitants, representa el 41,98% del total de la població a la comarca (81.514). La distribució d'homes i dones és de pràcticament un 50% de cada col·lectiu; la franja d'edat més nombrosa que participa al Punt es troba entre els 30 i els 59 anys. De la població de la ciutat, el 22% és d'origen forà i el 26% de Tortosa es troba en atur.¹³

El Punt Òmnia

Àmbit, localització i ubicació del Punt

El Punt Òmnia és ubicat al Casal de Gent Gran de Tortosa des de l'any 2008, i és gestionat pel Grup Esplai Blanquerna des de l'any 2012.

El Grup Esplai Blanquerna s'adreça bàsicament a infants i joves en general, para especial atenció en aquells que poden patir o pateixen situacions de risc i afavoreix la seva participació en colònies, camps de treball, casals...

Entre els seus objectius destaquen:

- Afavorir el món del voluntariat que es dedica a joves i infants.
- Donar resposta a les demandes educatives i de pràctiques de monitors, directors i estudiants o professionals del món de l'educació social.
- Oferir un marc de coneixença de la realitat social als joves que fan de monitors.
- Gestionar pisos assistits per a menors i altres col·lectius amb dificultats d'integració social.
- Participar en el debat sobre infància i joventut de les Terres de l'Ebre.
- Ajudar i animar a actuar altres entitats amb finalitats semblants a partir de la pròpia experiència i dels propis mitjans.
- Animar i donar suport a activitats que tinguin a veure amb els mons infantil i juvenil i amb la inserció social dels menors i els joves.¹⁴

Quinquenni	Persones	Percent.	Homes	Dones
De 0 a 4 anys	1.685	4,92%	858	827
De 5 a 9 anys	1.911	5,58%	1.025	886
De 10 a 14 anys	1.639	4,79%	858	781
De 15 a 19 anys	1.725	5,04%	899	826
De 20 a 24 anys	1.800	5,26%	946	854
De 25 a 29 anys	1.905	5,57%	995	910
De 30 a 34 anys	2.379	6,95%	1.250	1.129
De 35 a 39 anys	2.743	8,01%	1.482	1.261
De 40 a 44 anys	2.684	7,84%	1.451	1.233
De 45 a 49 anys	2.523	7,37%	1.294	1.229
De 50 a 54 anys	2.407	7,03%	1.211	1.196
De 55 a 59 anys	2.190	6,40%	1.062	1.128
De 60 a 64 anys	1.817	5,31%	901	916
De 65 a 69 anys	1.746	5,10%	842	904
De 70 a 74 anys	1.474	4,31%	708	766
De 75 a 79 anys	1.119	3,27%	489	630
De 80 a 84 anys	817	2,39%	306	511
85 anys i més	510	1,49%	157	353
TOTAL	34.224		17.170	17.054

Habitants empadronats per edats a la població de Tortosa - Estudi quinquennal

¹³ Font: <<http://43500.tortosa.cat:8081/WebAJT/EstadistiquesHabitantsServlet>>.

¹⁴ Font: <http://esplaiblanquerna.com/?page_id=46>.

L'activitat del Punt Òmnia com a projecte que treballa per afavorir la igualtat d'oportunitats a través del treball d'alfabetització digital, és diversa i abasta línies vinculades amb la formació en temes de TIC, alhora que en desenvolupa altres de relacionades amb la inserció social, com ara la inserció laboral i els projectes d'inclusió. Per col·lectius, la gent gran ocupa bona part del total de participants, conseqüència directa de l'espai físic que ocupa el Punt. Tanmateix les activitats amb el col·lectiu jove també són nombroses, sobretot les que impliquen la coordinació amb altres entitats del territori.

El projecte

Des de l'inici de l'activitat del Punt Òmnia, la fotografia digital sempre ha estat present a l'oferta que ofereix el Punt, ja que és un tema que engresca força la gent gran, que són els principals participants. El 2013 s'uneixen dos factors que afavoreixen encara més l'execució d'una activitat d'aquestes característiques: la presència de persones col·laboradores amb coneixements més avançats de fotografia i la voluntat de fer una activitat que anés més enllà de les quatre parets de l'Òmnia.

Aquest nou període s'enceta amb la participació d'un nou col·laborador (Eduardo C.) que promou un monogràfic de fotografia digital per a gent gran i més grans de 55 anys, n'és el conductor principal.

El títol del monogràfic *Retrat digital*, no és gens mediàtic, ni tampoc segueix les pautes que atorguen a les activitats Òmnia el seu caràcter transversal i de vincle amb el territori, però n'hi ha prou perquè motivi la gent a participar-hi. Més que atreure participants en l'activitat, el que es pretén és posar en relleu la seva orientació comunitària, que manté ferm l'objectiu de vincular les persones entre elles i amb el territori.

Observem que la presència d'un col·laborador de la mateixa edat que els participants actua com a element motivador, ja que el ritme, el llenguatge i fins i tot la història personal de cadascú esdevenen un nexa molt important que facilita el desenvolupament de l'activitat i l'assoliment dels objectius.

Una altra variant respecte d'altres iniciatives del Punt, que obeeix a l'objectiu que ens havíem proposat, és la unió de tres espais en una mateixa activitat: el Punt, el Casal i Tortosa, com a realitats que sovint no ha tingut prou en compte el Punt i que representen les tres esferes de l'entorn més properes als participants.

El grup

Pel tipus d'activitat, la gent que hi participa té més de 55 anys; quant al gènere dels participants és força igualat; pel que fa al grup en particular, no presenta característiques que el puguin identificar amb un col·lectiu en situació de risc d'exclusió social. La seva motivació està vinculada de manera manifesta amb l'oci.

Aquest grup, però, és divers en l'aspecte del seu nivell formatiu i el d'alfabetització digital prèvia. Això, vinculat amb les característiques pròpies de l'edat dels participants (dificultats per assimilar conceptes vinculats amb la memòria, problemes de salut...), ha fet que tingui un caràcter heterogeni i variable en el nombre de participants.

Objectius

- Afavorir l'accés al món del voluntariat.
- Afavorir l'establiment de dinàmiques que permetin assolir la creació de grups autònoms.
- Conèixer el medi en el qual vivim i ens desenvolupem.
- Conèixer els conceptes bàsics del llenguatge visual.

Desenvolupament

L'objecte del monogràfic, inicialment no és altre que dotar de coneixements i habilitats vinculades específicament amb la fotografia digital i l'ús de la càmera a partir de l'oferiment d'un participant del Punt que s'encarrega de la docència com a col·laborador.

En el decurs de l'activitat també s'hi incorporen elements relacionats amb el llenguatge fotogràfic i, fins i tot, la fotografia professional.

En una primera fase del projecte (la de fer fotografies), l'Òmnia té un paper de suport, ja que la dinàmica pròpia de l'activitat no depèn directament del dinamitzador, però sí que aporta tots els elements materials necessaris per al seu correcte desenvolupament, també orienta la metodologia i el contingut. Respecte d'aquest, és la persona voluntària qui marca el gruix per la seva experiència i coneixements previs de la

matèria, però rep contínuament el suport del dinamitzador del Punt exactament pel mateix motiu, aquest cop en relació amb les característiques de la Xarxa Òmnia i les seves finalitats últimes.

En una segona fase, vinculada a l'edició i publicació de les fotografies, l'Òmnia recupera protagonisme des d'un punt de vista formatiu, i això permet incloure idees sobre fils conductors o centres d'interès de l'activitat. En aquest sentit, tot i que inicialment no es trien temàtiques vinculades al territori per al seu desenvolupament, posteriorment es fan sortides al mercat d'estil modernista de Tortosa i al riu Ebre en horaris diferents per tal de jugar amb la llum i les possibilitats que aquest aspecte tècnic ofereix en l'aspecte artístic. D'aquestes sortides es fa un recull que es preserva al Punt per a futures propostes.

Pel caràcter voluntari de la docència de l'activitat, la seva continuïtat es troba en moltes ocasions compromesa i pot ser que passi per períodes de funcionament òptim que contrastin amb períodes menys dinàmics.

Conclusions

L'activitat, tot i l'èxit que representa la seva projecció en el temps i també en el seu moment com a via de participació de persones col·laboradores, presenta dificultats que afecten el seu desenvolupament.

En aquest sentit, la manca de disponibilitat d'aquestes persones fa que l'activitat tingui una continuïtat molt compromesa, atès que tampoc no s'hi han incorporat nous col·laboradors des de l'inici. Aquest fet genera una dependència molt forta del principal promotor de l'activitat (que fins ara era l'únic), la qual cosa el cremava i feia que se sentís pressionat.

Aquest aspecte influeix negativament en la consolidació del grup, vinculada a factors com els esmentats de caràcter aliè (manca de continuïtat del voluntariat) i també de caràcter més personal (pèrdua de motivació, influència de la situació personal per què s'està passant...). Més encara, aquests factors afecten l'emancipació del grup que el faci esdevenir un grup autònom.

Aquests elements fan veure la col·laboració voluntària com una possibilitat real, en la mesura que són un bon referent per als col·lectius amb els quals treballa el Punt Òmnia, que alhora necessiten més atenció i un impuls que faci de la col·laboració un recurs real. També es fa necessària una millor difusió de les possibilitats de la Xarxa Òmnia per donar cabuda a iniciatives i alhora difondre les seves necessitats a fi que surtin candidats que permetin cobrir-les. L'experiència, la formació i la motivació de la gent gran és d'una gran vàlua per a les persones de la mateixa generació, però sobretot per als més joves, en tant que són un exemple de superació, d'autonomia, i una bona mostra de proactivitat que es manifesta en la seva voluntat de formar part del futur d'altres persones i aportar-los quelcom que a ells els interessa i que s'estimen. S'obren nous reptes, com ara la publicació en línia a través de xarxes socials i la participació en exposicions del territori. Finalment, és important destacar que aquesta activitat té continuïtat a partir de l'octubre de 2014, amb bones perspectives i molt de recorregut per endavant.

2.9. Aprenem junts

Barri: Sant Antoni, Barcelona

Entitat: Xarxantoni

Punt Òmnia: Punt Òmnia Xarxantoni

Dinamitzador: David Berenguer

Paraules clau

Alfabetització, alfabetització digital, nouvinguts, cultura.

Sinopsi

El Punt Òmnia Xarxantoni es troba dintre de la xarxa comunitària del mateix nom. Aquesta té en la seva diversitat d'actuacions una riquesa que, en aquest cas, aporta a l'Òmnia els elements necessaris per desenvolupar una experiència que posa en contacte, a través de la cultura, des de persones joves nouvingudes fins a gent gran immersa en processos d'alfabetització digital.

Introducció

El barri de Sant Antoni, a Barcelona, té aproximadament 32.000 habitants. El 24% de la població és gent gran, amb un índex de sobreenvelliment del 55%. Un 19% d'aquest col·lectiu viuen sols. En general, el barri té un estatus social mitjà-alt, si bé hi ha hagut un gran augment de la població immigrant, que actualment se situa en un 16% del veïnat.

Pel que fa a l'entitat que gestiona el Punt, la Xarxa Comunitària de Sant Antoni – Xarx@ntoni, és un procés participatiu que s'inicia l'any 2002, que treballa per potenciar la xarxa social i solidària del barri de Sant Antoni de Barcelona, per ajudar la ciutadania a fer una tasca de servei a la comunitat, lluitar contra l'exclusió social, crear veritables espais de participació i cooperació entre l'Administració i la ciutadania i fomentar la cultura de la sostenibilitat mitjançant l'educació activa per assolir un consum responsable.

La Xarxa Comunitària de Sant Antoni recull el testimoni del pla comunitari que es va començar el 2002 com un procés participatiu i de coresponsabilitat entre l'Administració i la ciutadania. El primer any es dedica a l'elaboració d'un diagnòstic comunitari que es denomina *coneixement compartit de la realitat*. El febrer de 2004, aquest procés de diagnòstic i el desplegament de les primeres accions reben el primer premi dels III Premis Josep Maria Rueda de la Diputació de Barcelona. Tot seguit es constitueix la Xarxa Comunitària, i un any després es dota de personalitat jurídica pròpia. Des d'aleshores, Xarx@ntoni continua impulsant un procés de participació i de coresponsabilitat amb les administracions públiques, que té la finalitat d'enfortir la xarxa social solidària del barri, crear espais de participació i cooperació i lluitar contra l'exclusió social d'aquelles persones i col·lectius en situació més desfavorida. A més, Xarx@ntoni, com a associació de segon grau, també es dedica a la formació d'entitats i a la coordinació interassociativa, i és en si mateixa un projecte educatiu de participació.¹⁵

El Punt Òmnia

En paraules de la mateixa entitat, el Punt Òmnia Xarxantoni "és un programa d'intervenció social, que, utilitza les eines TIC com a instrument, cerca millorar i afavorir, tant individualment com col·lectivament, la inclusió i la vinculació de les persones a la comunitat.

"Va adreçat a la població general, però amb discriminació positiva vers les persones en risc social, i més si els cal millorar les seves capacitats per superar les seves dificultats d'accés a les tecnologies de la informació, per tal d'evitar la seva exclusió de la comunitat.

"Té com a finalitat ésser un recurs que participa, conjuntament amb la resta de dispositius del territori, en la consecució dels objectius d'integració i cohesió social de la població del seu entorn."¹⁶

El projecte

La idea sorgeix dels mateixos professionals de l'entitat que busquen establir nexes entre les diferents accions que es duen a terme i cohesionar més els participants. D'alguna manera es busca afavorir que una persona usuària més passiva passi a una participació més activa.

També es té la voluntat de convertir les activitats de l'entitat en vasos comunicants i provocar un transvasament continu de participants entre uns i altres, en funció tant de les necessitats com dels mateixos objectius que l'entitat té per a la creació de comunitat com uns dels seus pilars.

El projecte es fonamenta, bàsicament, en la idea de convertir les necessitats d'unes persones en un element que trenca les pròpies barreres o les d'altres persones. En aquest cas, la necessitat es concreta a aconseguir que persones joves nouvingudes aprenguin la llengua; una bona part d'aquestes prové de l'Europa de l'Est (encara que inclou d'altres procedències) i forma part de l'activitat Aprenem junts, l'objectiu de la qual és mantenir un espai on tant les persones immigrades com les autòctones puguin intercanviar experiències i generar així un clima de relació cultural i coneixement mutu, tant al barri com a la ciutat.

D'altra banda, el Punt Òmnia treballa temes d'alfabetització digital amb gent gran, en la mesura que aquestes persones presenten cada cop més signes d'exclusió del món actual, tant per les característiques demogràfiques esmentades com per les seves mancances en el domini de les TIC, i com aquestes poden condicionar molts aspectes de la seva vida quotidiana.

¹⁵ Font: <<http://xarxantoni.net/>>.

¹⁶ Font: <<http://xarxantoni.blog.pangea.org/xarxa-omnia-2/>>.

Alhora, però, la concepció de les TIC des de l'entitat va sempre més enllà del domini instrumental d'unes eines. Les TIC són un mitjà i no un objectiu en si mateixes, són per transformar la realitat i la percepció que es té d'aquesta.

En definitiva, el vincle que s'estableix entre ambdues activitats respon a necessitats d'aprenentatge particulars, i, al mateix temps, sensibilitza respecte a les diverses maneres de veure un mateix lloc i viure-hi, segons les circumstàncies de cada persona. D'aquesta manera es facilita la cohesió social i la integració de totes les persones.

El grup

Per les característiques de l'experiència, hi ha dos grups ben diferenciats. El primer està format per un col·lectiu de gent jove nouvinguda, majoritàriament de països de l'Est d'Europa, però també n'inclou d'altres procedències. En general, aquesta diversitat interna també posa en evidència fractures quant als nivells d'alfabetització tradicional (lectoescriptura), com ara els vinculats amb l'alfabetització digital, atesa la fractura tecnològica que pateixen els seus països de procedència. Els integrants d'aquest grup formen part de l'activitat Aprenem junts.

El segon grup participa habitualment a l'Òmnia i està format bàsicament per gent gran, integrat per gent autòctona, que per les característiques demogràfiques del barri és un participant tipus de més de 60 anys, majoritàriament dona, amb poc o cap coneixement de les TIC i, per tant, amb necessitats d'alfabetització digital.

Objectius

- Facilitar la integració de persones nouvingudes.
- Promoure la participació social i ciutadana de les persones immigrants.
- Trencar les barreres culturals a partir del coneixement mutu.
- Cohesionar Xarxantoni com a xarxa social.
- Entendre les TIC com una eina que permet transformar la percepció de la realitat més propera.

Desenvolupament

En un primer moment, ambdues activitats estan separades. Segueixen el seu propi ritme i tenen els seus propis participants.

Com que la idea és fer sentir als participants que formen part d'una realitat més rica i més àmplia, les persones responsables d'aquestes activitats identifiquen elements que poden esdevenir punts de connexió tant a partir de les semblances com de les diferències.

D'una banda, les persones que participen a l'activitat Aprenem junts, tenen la necessitat de conèixer les llengües autòctones per afavorir tot el seu procés d'arrelament. Però encara que es pugui considerar un contrasentit, l'estratègia es basa a escriure un text sobre el seu propi país, això sí, en català o castellà. Després, se'n corregeixen les faltes ortogràfiques i gramaticals.

Una de les guies metodològiques, però, d'aquesta activitat es basa a decidir de manera consensuada el tema sobre el qual s'escriu. En el cas concret de l'experiència que es presenta, el tema triat és el Nadal, pel fet que es tracta d'una celebració comuna a totes les persones participants.

A partir d'aquí, els textos elaborats són presentats de manera que els autors i autores en fan una lectura al grup de gent gran que participa a l'Òmnia, als tallers d'alfabetització digital. Aquesta presentació es dinamitza de manera que doni lloc a converses i petits col·loquis envers altres cultures.

Els textos s'assignen de manera aleatòria als integrants del segon grup, i la seva missió és digitalitzar-los, alhora que aprenen a fer servir l'ordinador i, en concret, el processador de textos. Es té la idea d'incorporar nous elements que complementen els textos, com ara fotografies relacionades amb el contingut o bé enllaços.

Posteriorment, tot aquest contingut forma part d'un blog construït també pel segon grup. Aquest element s'utilitza per consolidar competències relacionades amb les eines d'escriptura, però desvinculada al mateix temps d'eines concretes, en la mesura que aprenguin a utilitzar un editor o processador de textos a la mida de les seves necessitats, però sense que aquestes eines condicionin l'objectiu final.

En el cas de les dificultats que sorgeixen, es troben al primer grup, quan els seus integrants provenen de països amb mancances en els processos d'alfabetització o el nivell cultural d'origen, perquè els costa molt expressar idees per escrit, o, fins i tot, oralment.

Quant al segon grup, dues sessions per setmana amb una durada d'una hora i un quart cadascuna, sovint no eviten haver de repetir bona part del contingut de sessions anteriors. En aquest sentit, les persones que participen en aquest grup poden presentar dificultats per retenir el contingut pròpies de l'edat, però, sobretot, hi ha la necessitat de pertànyer a un grup. El Punt esdevé un lloc de trobada i l'assoliment de certa autonomia per aquestes persones els pot provocar la sensació que poden perdre la possibilitat de continuar vinculades a l'activitat.

Malgrat tot, l'activitat resta oberta, no té un calendari tancat, i es preveu que es perllongui en el temps en la mesura que les persones tenen més coses en comú de les que s'imaginem.

Conclusions

En termes generals, l'experiència és molt positiva.

S'ha assolit un objectiu força important: les persones que participen en l'activitat Aprenem junts senten que formen part d'un col·lectiu. Se senten acollides i que tenen coses a aportar-hi.

També cal destacar que s'ha treballat la diversitat cultural i s'ha percebut que les persones autòctones poden tenir molt a veure amb les persones immigrades, i viceversa. S'han treballat les pors i les resistències, i s'ha promogut la convivència a través del coneixement mutu.

Actualment, el grup d'Aprenem junts està creixent, tot i el relleu natural dels integrants. És una aposta de futur per a l'entitat i una resposta a una necessitat palesa al territori. Però calen més persones que voluntàriament donin el suport que permeti millorar l'atenció i la creació de diferents grups per nivells.

Per part del Punt Òmnia, aquesta activitat tampoc no té data de finalització, en la mesura que els diferents centres d'interès que es poden treballar són inabastables i tenen com a fil conductor les diferents cultures que formen part de la societat actual. La percepció dels integrants sobre les persones foranes és més positiva i, de manera espontània s'està generant un traspàs continu de persones que comencen en un dels grups i continuen a l'altre. I alhora també es cospa que és un camí diferent però molt adequat per a la consolidació de competències TIC, útils com a mitjà sense ser un objectiu en si mateixes.

En aquest mateix sentit, i per tal de continuar cohesionant els grups, es projecten sortides, trobades... que afavoreixin aquest coneixement mutu i que siguin la base de la convivència entre les persones.

Enllaç

<http://navidadesxarxantoni.wordpress.com>.

2.10. Avui toca dictat

Barri: Collblanc - la Torrassa, l'Hospitalet de Llobregat

Entitat: Fundació Akwaba

Punt Òmnia: Punt Òmnia Fundació Akwaba

Dinamitzadora: Patricia Fuentes

Paraules clau

Alfabetització, socialitzadora, participació, lingüística.

Sinopsi

Avui toca dictat és un taller d'alfabetització digital des d'una vessant pràctica, creativa, socialitzadora i de participació ciutadana. L'aprenentatge digital es basa en la utilització del processador de textos per elaborar jocs de lectoescriptura sobre l'actualitat del barri de Collblanc - la Torrassa i altres temàtiques d'interès per a les persones participants, i la navegació per Internet com a eina de consulta ortogràfica. L'aula esdevé un espai de socialització i participació a partir dels jocs i d'exercicis teatrals que utilitzen els continguts dels dictats i dels exercicis lingüístics.

Introducció

La Fundació Akwaba neix l'any 1992 i treballa des d'aleshores en programes formatius, accions d'acollida, orientació sociolaboral i campanyes de sensibilització. Es tracta d'una organització sense afany de lucre amb l'objectiu de promoure la participació i la coresponsabilitat social i pren com a principi inspirador la visió d'una societat més justa, sense exclusions i desigualtats.

En paraules de la mateixa entitat, la seva missió és "promoure la participació i la coresponsabilitat per generar una societat més justa mitjançant la formació i l'atenció a les persones més vulnerables", i es concreta en els objectius detallats a continuació, que són els pilars de la seva acció:

Fem de la formació el mitjà per aconseguir la igualtat d'oportunitats i l'equitat.

Potenciem processos de creixement personal, d'adquisició d'autonomia i de responsabilitat.

Afavorim la participació i la col·laboració entre les parts, com a actitud activa que es concreta en un projecte social.

Promovem la igualtat de drets i deures de totes les persones sense cap tipus de discriminació.

Enfortim les capacitats de les persones i contribuïm a la igualtat d'oportunitats, la cohesió i la justícia social.

El barri

El barri de Collblanc - la Torrassa de l'Hospitalet de Llobregat es troba situat a la zona nord de la ciutat. Té una estructura poblacional distribuïda per gènere força equilibrada, excepte a la franja de més grans de 60 anys, amb presència predominant de dones. Quant a la distribució per edats, la franja d'entre els 25 i els 49 anys és la més nombrosa, representa gairebé el 50% del total de la població del barri. D'aquesta, un 67% es troba en edat de treballar (16-64 anys). D'altra banda, en relació al lloc d'origen, la proporció entre persones autòctones i immigrades és del 60% i el 40% respectivament, segons dades del 2013.¹⁷

El Punt Òmnia

El Punt Òmnia està situat al carrer Llobregat, 145. Va néixer el 1999 i és un espai obert a tot el barri perquè les entitats i els veïns i veïnes de Collblanc - la Torrassa accedeixin a les TIC i participin en la nova societat de la informació. A aquest servei de la Fundació Akwaba s'hi accedeix tant de forma individual com col·lectiva, s'hi poden fer diverses activitats: tallers d'informàtica per a adults, assessorament en l'elaboració de currículums, cerca de feina a través de la xarxa, activitats informàtiques de caire ludicoeducatiu per a infants i joves, cursos d'autoaprenentatge de català...

El projecte

Avui toca dictat és un taller d'alfabetització digital que neix per donar resposta a la demanda d'un grup de dones grans que participaven en un altre taller anomenat d'Informàtica bàsica. L'objectiu d'aquesta activitat és promoure una primera aproximació a l'ordinador i a l'ofimàtica. Es detecta que les dones, més enllà dels aspectes tècnics de programes com els processadors de textos, tenen dificultats gramaticals a l'hora d'escriure i redactar continguts.

Simultàniament, des del Punt Òmnia i des de l'aula d'inserció sociolaboral de la Fundació Akwaba es detecta la mateixa necessitat de coneixement de la llengua en algunes persones novingudes en procés actiu de cerca de feina. La vinculació d'aquestes persones al Punt Òmnia és a través del taller Adreça i currículum, i vénen derivades pel Servei d'Inserció Sociolaboral de l'entitat, ja que s'ha comprovat que, a l'hora d'enviar un correu per acollir-se a una oferta de feina i elaborar el seu currículum presenten moltes dificultats de manca de coneixement de la llengua, tant de la catalana com de la castellana, cosa que fa que minvin les seves possibilitats d'inserció laboral i social.

Per donar resposta a aquestes necessitats es posa en marxa un nou taller anomenat Avui toca dictat, enfocat a millorar l'alfabetització i el coneixement de la llengua a través de les TIC.

¹⁷ Font: [<http://www.l-h.cat/utills/obreFitxer.aspx?Fw9EVw48XS4aOrVUWfnWvqxgeZh6VlmF4BGUIqazCjXqazAeYqazB>](http://www.l-h.cat/utills/obreFitxer.aspx?Fw9EVw48XS4aOrVUWfnWvqxgeZh6VlmF4BGUIqazCjXqazAeYqazB).

El grup

Una part està formada per dones d'edat avançada, poc escolaritzades o amb estudis primaris, però amb molta motivació per aprendre i expressar-se. Algunes escriuen poesia i altres estan inscrites a l'escola de persones adultes per obtenir el graduat escolar. Una altra part està formada per persones novingudes amb força dificultats en qualsevol de les llengües autòctones.

Objectius

- Aprendre a utilitzar les TIC per consolidar els processos d'aprenentatge de la lectoescriptura.
- Aprendre a les TIC com a instrument per a la inserció sociolaboral i la consecució d'un bon nivell d'ocupabilitat.
- Assolir habilitats que els permetin establir una comunicació oral correcta.
- Crear de manera col·lectiva continguts escrits.

Desenvolupament

Avui toca dictat és un taller d'alfabetització digital que es desenvolupa amb tres grans objectius: l'aprenentatge de les TIC, l'aprenentatge de la llengua castellana i la socialització de l'alumnat. A partir d'una metodologia participativa, s'utilitzen eines com el processador de textos, Internet i altres programes capaços de millorar les capacitats lectoescriptores en llengua castellana. També es treballen les habilitats de comunicació oral mitjançant exercicis teatrals o jocs tradicionals.

Avui toca dictat va adreçat a persones amb dificultats d'alfabetització i de coneixement de la llengua castellana. En el nostre cas, hi han participat dones grans amb un baix nivell d'escolarització i persones novingudes amb poc coneixement de la llengua i en procés de buscar feina. L'activitat es divideix en tres parts que estan relacionades entre si però, alhora, diferenciades: a) coneixement del teclat i agilitat per fer-lo servir, b) exercicis de lectoescriptura i creació conjunta de continguts a partir dels jocs gramaticals i de vocabulari, i c) publicació dels continguts al blog del Punt Òmnia.

a) El coneixement i l'agilitat en el teclat es treballa com a escalfament previ a la sessió. S'utilitzen exercicis típics de mecanografia o els jocs del programa Artypist (www.artypist.com), que permeten fer exercicis de posició dels dits, compta amb un test de velocitat i serveixen per escriure textos. Per finalitzar aquest primer bloc la dinamitzadora dicta paraules que s'escriuen amb les tecles d'una mateixa línia. A mesura que van agafant agilitat i velocitat s'augmenta la dificultat barrejant les tres línies de lletres del teclat.

b) Exercicis de lectoescriptura: aquesta segona part de l'activitat ofereix el gruix de l'aprenentatge lingüístic a partir de jocs gramaticals i de vocabulari. Es fan tres tipus d'activitats diferents:

Dictat: la dinamitzadora dicta textos de diferents gèneres (notícies, història del barri, entrevistes a personatges famosos...) escollits tenint en compte la seva actualitat i el calendari. Fa una lectura per paràgrafs i, una vegada escrits, es fa la correcció gramatical amb l'eina de correcció ortogràfica del processador de textos. Si alguna persona no sap el significat d'alguna paraula demana ajut als seus companys i companyes. Si ells el saben, li expliquen, i, si no es fa una cerca per internet. Es continua d'aquesta manera fins a la fi del dictat.

Una vegada finalitzat el dictat, una de les persones participants en fa una lectura dramatitzada d'acord amb el gènere del text (si és una notícia, ho fa de fer com si fos un periodista del telenotícies...). Cada setmana fa la lectura una persona diferent. El treball amb el dictat finalitza amb unes preguntes de comprensió lectora.

Passa paraula: parodiant el conegut programa de televisió, la dinamitzadora organitza els temes en forma de cercle adequat que correspon per les dates assenyalades del calendari (Dia dels Enamorats, Dia Internacional de la Dona Treballadora...), pel coneixement que els participants tinguin del material informàtic de l'aula o del programari, així com de l'entitat i el barri. Seguint l'abecedari, fa definicions segons la lletra corresponent. L'alumnat escriu la paraula a un document de text i la primera persona que l'escriu atura el temps i llegeix la paraula. Si és correcta, es verifica l'ortografia amb l'eina de correcció ortogràfica del processador de textos. Si alguna persona no sap el significat d'una paraula demana ajut als seus companys i companyes. Si ells el saben li expliquen, i si no es fa una cerca per internet. Es continua d'aquesta manera fins a la fi del cercle.

Una vegada finalitzades totes les definicions es crea una història a partir d'una narració col·lectiva. Cada persona diu una frase en què utilitza la paraula que li toca seguint l'ordre de l'abecedari. Així es van construint històries, de vegades sense gaire sentit, però que poden ser divertides i provocar moltes rialles i complicitats.

Estop: a partir d'una graella del processador de textos, es dibuixa una taula amb sis columnes on s'escriuen sis categories (nom, cognom, cosa, menjar, animal i país). Es tracta d'omplir totes les files amb paraules que comencen per una lletra determinada de l'alfabet. Per escollir la lletra, la dinamitzadora diu en veu alta la primera lletra de l'abecedari, i la resta en veu baixa; quan un dels participants diu "estop" la dinamitzadora atura l'alfabet i diu la lletra en la qual s'ha quedat. Aquesta lletra és la inicial de la paraula que han d'escriure en cada categoria. La primera persona que omple tota la fila diu "estop". Si la dinamitzadora considera que és necessari donar més temps per a la resta de companys i companyes espera una miqueta més. Quan ho considera oportú, atura el temps i es comença la lectura de totes les paraules. Si totes les paraules són correctes es verifica l'ortografia amb l'eina de correcció ortogràfica del processador de textos. Si alguna persona no sap el significat d'alguna paraula demana ajut als seus companys i companyes. Si ells tampoc no el saben li expliquen, i si no, es fa una cerca per internet. Aquest joc també genera un espai de diàleg i de compartir coneixements, ja que s'expliquen receptes típiques de les seves localitats, parlen dels viatges que han fet, expliquen a quines persones pertanyen els noms i els cognoms menys comuns. Es continua d'aquesta manera durant uns 30 o 40 minuts.

- c) Publicació dels materials al blog del Punt Òmnia. És on es publiquen els dictats, les històries del Passa paraula i imatges i vídeos de l'activitat. Aquesta publicació, de moment la fa la dinamitzadora. L'objectiu de la publicació és compartir la dinàmica, visibilitzar les activitats realitzades i que les persones participants puguin gaudir del seu treball amb la visualització dels exercicis a l'aula i a les festes comunitàries del Punt Òmnia.

Avui toca dictat es desenvolupa a l'aula del Punt Òmnia de la Fundació Akwaba. S'organitza com a activitat quadrimestral, en sessions d'una hora i mitja d'una periodicitat setmanal. Des de la seva posada en marxa, el gener del 2012, s'ha mantingut com a activitat regular en l'oferta socioeducativa del Punt Òmnia.

Conclusions

Avui toca dictat suposa una bona oportunitat per treballar molts continguts de manera transversal a l'aprenentatge de les TIC. És un taller fàcil de dinamitzar. El contingut i la metodologia es poden adaptar segons les necessitats, els coneixements i els interessos de les persones a les quals va adreçat el taller.

A més dels aprenentatges tecnològics característics d'un punt Òmnia (aproximació al teclat, Internet, processadors de textos...), Avui toca dictat genera diversos tipus de coneixements segons els continguts i les temàtiques que es treballin (llengua, treball, coneixement del medi, cultures i recursos del barri, memòria...), que si s'adeqüen als interessos de les persones participants generen un saber útil, i per tant augmenten el valor dels aprenentatges del Punt, que responen a necessitats reals i aplicables a la vida quotidiana.

La metodologia del taller parteix de la creativitat, la participació, la socialització i l'aprenentatge col·laboratiu. D'aquesta manera l'aula esdevé un espai de diàleg i convivència. Els exercicis proposats promouen unes relacions entre l'alumnat basades en el respecte, l'ajut mutu i l'intercanvi que traspassen la porta de l'aula per incidir en el barri i la comunitat.

Les persones que han participat en el taller n'han valorat la seva experiència positivament. Cada sessió augmenten el seu vocabulari, milloren la seva expressió escrita i oral, adquireixen agilitat en l'ús del teclat i senten més seguretat per continuar el seu procés d'alfabetització digital al Punt Òmnia, que poden complementar amb altra formació que ofereixen altres recursos al barri.

Experiències d'acció comunitària

En el marc del programa Òmnia la comunitat és una peça bàsica. És essencial que la cuidem, la potenciem, hi generem vincles, afavorim que la gent hi participi activament i que s'endinsi en els seus valors.

Dins de l'estratègia comunitària trobem diferents línies de treball.

D'una banda, l'Òmnia vol potenciar, enfortir i protegir les dinàmiques comunitàries que ja existeixen. Als barris, a les poblacions, als diferents indrets on l'Òmnia té presència hi ha realitats molts diverses amb les quals ens relacionem amb una mirada oberta, una actitud flexible i una intencionalitat clara: potenciar tot allò que hi ha al territori i que pot afavorir la inclusió social de les persones i dels col·lectius, i alhora complementar-ho amb noves actuacions.

D'altra banda, l'Òmnia treballa per generar noves sinergies, noves estructures, la formació de nous grups formals, informals i estratègics que posin les bases d'una millor integració dels ciutadans que hi estan a prop.

Finalment, i de forma prioritària, es busca la interacció entre les diferents realitats que conviuen en el territori. Són essencials un millor coneixement mutu, el treball coordinat, cooperatiu o col·laboratiu dels serveis, les entitats i les agrupacions. Els professionals dels punts dediquen moltes energies per assolir-ho, tot de la mà d'altres recursos similars de què ja disposa el territori i que, per complementar-los, si escau, hi afegim l'especialitat tecnològica que defineix el Programa Òmnia, que el potencia.

La capacitat dels professionals dels punts Òmnia –dinamitzadors i dinamitzadores– per integrar-se al territori són una eina fonamental. La seva relació amb els agents del context es fa propera, amable, intel·ligent. Busquen la manera de donar resposta a les demandes que els ciutadans plantegen; examinen la realitat, la diagnostiquen i formulen respostes molt sovint de forma proactiva i per aprofitar la potencialitat de tots els agents; identifiquen oportunitats, estimulen l'activitat i proposen actuacions col·laboratives; negocien, fan de mitjancers en cas de conflicte i cerquen recursos tecnològics capaços de generar una xarxa social inclusiva.

Des del punt de vista de l'atenció individual a les persones amb risc d'exclusió social, l'ampli coneixement que el dinamitzador té del territori li permet actuar com a guia, com a orientador dels itineraris. Les funcions de la persona dinamitzadora són posar en contacte els ciutadans amb els serveis i les agrupacions i estimular-los la integració en determinades dinàmiques i activitats.

D'aquí ve el nom de *dinamitzador* atribuït als nostres professionals: 'és aquell que empra el seu coneixement especialitzat del territori i dels recursos que aquest ofereix per generar dinàmiques inclusives que posin en marxa noves actuacions com a fruit d'una nova relació interpersonal o grupal al territori'. Treballen de mica en mica, a base de petites incursions o a través de grans estratègies, sempre en col·laboració amb altres persones, i recullen els seus fruits amb el temps. Fan accions que transformen el territori de forma imperceptible o invisible, de vegades, però que sempre generen riquesa social basada en la suma de l'energia dels diferents agents de la comunitat.

Així, a l'Òmnia facilitem el lliure accés a persones, entitats, grups i col·lectius de tota mena, per tal que es generin dinàmiques de cohesió social i d'intercanvi als territoris. La generació de xarxes virtuals i xarxes personals, acords, pactes, convenis, és el centre d'aquesta línia de treball. La tecnologia, en aquest context, és només una eina de treball, un pretext per a la convocatòria i la suma d'energies integradores.

Les pàgines següents d'aquesta publicació estan dedicades a mostrar amb detall algunes de les actuacions que podem emmarcar dins d'aquest àmbit comunitari, tot i que no exclusivament. La transversalitat de les actuacions implica que sempre se'n derivi un aprenentatge; també que es treballarà l'ocupabilitat de les persones, a part de les agrupacions i els serveis. Aquesta és una característica essencial d'aquest programa: la integració i la permeabilitat de les diferents estratègies que es posen en marxa.

Diafragma és una proposta d'exploració de l'entorn que utilitza els audiovisuals com a pretext per fomentar la relació d'un grup de dones –vinculades a un servei d'intervenció especialitzada, amb tot el que això significa– amb el seu context territorial. El valor d'aquesta iniciativa no està en el resultat aconseguit, sinó en el procés viscut i la dinàmica de treball desenvolupada: exploració, reflexió i noves oportunitats socials per al grup de participants.

El rap, eina de comunicació i reivindicació és un projecte artístic, educatiu i comunitari a partir de la música, on es treballen aspectes relacionats amb la cohesió social, la sensibilització del col·lectiu de participants i també de la seva audiència i entorn social proper respecte a un conjunt de problemes i estigmes socials.

El taller XL: fent família al Punt centra el seu treball en la significació del Punt Òmnia com a punt de trobada i convivència, que contribueix a crear lligams socials que transcendeixen les activitats i les convocatòries concretes. Una iniciativa que genera una xarxa real de persones protagonistes, autònomes i apoderades.

Facilitant l'acollida de les persones nouvingudes potencia l'actuació d'un servei d'acollida i la incorporació dels nous veïns i veïnes al territori; treballa la situació per afavorir la igualtat d'oportunitats i aprofita l'avinentsa per transmetre coneixements en relació amb l'entorn, la societat catalana, la llengua i la necessitat de treballar per afavorir la integració social.

I tu, què hi pintes? consisteix en un procés participatiu que fomenta la creativitat i l'expressió artística de les persones de manera que tingui un impacte social realment positiu i contribueixi a generar un sentiment de pertànyer al territori i establir-hi una cohesió; és una necessitat detectada a partir d'una diagnosi.

La normalització de la vida en persones discapacitades és una iniciativa en pro de l'objectiu d'inclusió social d'un determinat col·lectiu de persones adultes, treballa actuacions que els permeten normalitzar la seva vida al màxim en l'àmbit de la comunitat on es desenvolupa. El treball dels hàbits, la promoció de la seva autonomia i la participació en tot allò que fa referència al territori resulten elements essencials per tenir èxit, de la mà de la motivació i l'acompanyament dels professionals.

La salut mental des de l'Òmnia és un conjunt d'actuacions que donen resposta a la demanda formulada per diversos serveis del territori, tots relacionats amb la salut mental. A través de les eines tecnològiques, i amb coordinació amb els professionals de la salut, es fa estimulació cognitiva, memorística i es treballen habilitats comunicatives, a la vegada que es genera un espai normalitzador de la vida dels participants que es relacionen amb altres accions i dinàmiques que es desenvolupen a la comunitat; prevé l'estigmatització del col·lectiu i n'afavoreix la inclusió.

Quan els punts Òmnia de Terrassa es troben mostra un gran intercanvi d'experiències entre les persones que hi participen i els diferents agents del territori –serveis, entitats socials i veïnals, recursos. Tota una xarxa veïnal desplega les seves energies per participar i fomentar la inclusió de tots els agents i ciutadans.

Als Tallers Bellvitge: treballant capacitats es treballa la integració i la promoció de les persones amb discapacitat psíquica o malaltia mental del territori. Aquesta experiència és fruit de la coordinació de dos punts Òmnia amb una entitat especialitzada, que troben interessos comuns i empen les tecnologies adaptades per incrementar les oportunitats socials dels participants. El treball conjunt permet arribar més lluny, i fins i tot desenvolupar estratègies de suport a les famílies i als cuidadors, treballa les barreres inicials i els dona suport.

Xerrades pràctiques en família ens mostra com el treball coordinat entre els punts Òmnia, les AMPA dels serveis educatius i els responsables d'ensenyament, salut i benestar social d'un ajuntament genera els seus fruits i contribueix a generar nous espais educadors, a treballar transversalment algunes dificultats i a compartir aprenentatges fins i tot de caire intergeneracional.

En resum, relatem un conjunt d'iniciatives que tenen com a punt comú la generació d'estratègies de treball comunitari, el treball col·laboratiu i cooperatiu entre diferents agents de diferent naturalesa i la suma d'energies per donar resposta a necessitats individuals i col·lectives detectades als territoris on es desenvolupa el programa.

3.1. Diafragma: descobrint l'entorn a través de la fotografia i el vídeo

Població: la Seu d'Urgell

Entitat: Ajuntament de la Seu d'Urgell

Punt Òmnia: Punt Òmnia del Centre Cívic l'Escorxador

Dinamitzadora: Esther Collado

Paraules clau

Gènere, dona, integració, entorn, comunitat, fotografia, vídeo, creativitat, "respir", maltractament, SIE.

Sinopsi

Diafragma ha estat un projecte basat en un procés de descoberta de l'entorn de la població de la Seu d'Urgell a través de la fotografia i el vídeo com a mitjans d'expressió artística. Hi han participat un grup de dones, usuàries del Servei d'Intervenció Especialitzada (SIE), que han patit maltractaments. L'activitat ha suposat per a elles ja no tan sols un apropament a l'ús de les TIC, sinó també un respir en les seves vides i la possibilitat d'expressar-se artísticament amb aquests mitjans.

Amb les fotos preses es va editar un vídeo que va ser projectat simultàniament al CAP i al Centre Cívic de les Monges. Com sempre, en aquest tipus d'activitats de construcció col·lectiva, la importància radica en la manera de treballar tot el procés i en el resultat que se n'obté.

Introducció

La Seu d'Urgell és una població rural situada als Pirineus. És la capital de comarca de l'Alt Urgell i es troba situada a les portes d'Andorra. Amb una població que s'apropa als 12.366 habitants, té una superfície de 15,4 km². Sempre ha estat una zona tradicionalment agrícola i ramadera i molt poc industrialitzada. Actualment la indústria més important és la dels productes lactis, tot i que també ho són el sectors de la fusta, l'energia i els materials de la construcció. L'hostaleria –hotels i restaurants, principalment– i el turisme rural també hi tenen un paper important.

El Punt Òmnia

L'entitat gestora de l'Òmnia és l'Ajuntament de la Seu d'Urgell. El Punt es troba ubicat al Centre Cívic de l'Escorxador, que depèn del mateix ajuntament. L'antic escorxador de la Seu d'Urgell va ser reformat l'any 1994 i es va convertir en casal de joves. Actualment acull, a més del Punt, el Punt Jove.

Per emmarcar Diafragma podem dir que el Punt Òmnia hi desenvolupa la seva acció en un entorn rural privilegiat. Es tracta d'una comunitat molt familiar, on tothom es coneix. La idea va sorgir a partir de la proposta d'una educadora del SIE, que va pensar a fer una activitat relacionada amb les TIC que permetés a les usuàries del centre sortir fora.

El projecte

Si bé al començament es pensava en una activitat per aprendre a fer servir l'ordinador i per millorar l'autoestima d'aquestes persones, la dinamitzadora va aportar la **vessant creativa al projecte** una part artística amb la fotografia com a element engrescador amb la intenció d'aprofitar les "postals" que les rodegen.

Totes les participants són dones usuàries del SIE que han patit maltractaments de les seves parelles, en edats compreses en la franja d'entre els 30 i els 55 anys.

La imatge corporativa de l'activitat és molt directa i clara.

Objectius

- Potenciar la participació del col·lectiu de dones en projectes de dinamització comunitària.
- Promoure el coneixement de l'entorn.
- Desenvolupar les habilitats creatives en aquestes persones.
- Oferir un espai d'oportunitats i respir amb les TIC, així com de reflexió.
- Aprendre a considerar les TIC com una eina més integrada a la comunitat.

Desenvolupament

Prenent com a punt de partida la proposta de la treballadora del SIE i la concepció del projecte de forma conjunta amb la dinamitzadora del Punt Òmnia, el projecte Diafragma va començar a desenvolupar-se tots els divendres entre els mesos d'abril i juny. Mesos més tard, el 25 de novembre, Dia Internacional contra la Violència de Gènere, es va projectar l'audiovisual fruit de tot el treball conjunt.

Els llocs on s'han dut a terme les activitats que formen part del procés de creació de l'audiovisual han estat: primerament, el Punt Òmnia, on han après nocions bàsiques de l'ús dels ordinadors, han buscat informació, s'han descarregat les fotografies de les càmeres i altres dispositius mòbils, etc. El procés d'edició s'ha fet amb *MovieMaker*.

La població de La Seu d'Urgell i les seves rodalies ha estat també escenari i protagonista alhora que ho han immortalitzat a través dels objectius de les càmeres. Finalment, el Centre d'Assistència Primària (CAP) i el Centre Cívic Les Monges (on hi ha molt de moviment: escola de música, escola d'art, escola d'idiomes, etc.) van ser els llocs on l'audiovisual es va projectar de forma simultània.

A més de l'equipament del Punt Òmnia, es varen fer servir càmeres fotogràfiques procedents de diverses fonts i telèfons mòbils; també projectors de vídeo d'equipaments de la localitat. Les accions de difusió s'han fet a través de cartells, notes de premsa, falques a la ràdio local i les xarxes socials.

Fases de l'actuació

Fase 1: sortides de reconeixement

En aquest primer moment es va sortir al carrer en grup per decidir conjuntament què es volia fotografiar. D'aquesta manera es va poder fer una planificació de tot allò que seria capturat amb les càmeres, cosa que va permetre centrar-se només en els aspectes més tècnics i artístics de les fotografies.

És molt important, en aquesta fase, el fet que les participants en el projecte van ser les qui varen escollir els llocs i els motius que més els agradaven arran de les seves motivacions. Cadascuna va poder mostrar els seus racons favorits i compartir-los amb la resta del grup.

Fase 2: sortides per fer les fotos

El segon moment va ser dedicat a sortides per fer les fotografies els divendres, durant dues hores. El fet d'haver decidit prèviament els llocs que serien fotografiats va fa-

Una clau del projecte: les relacions entre les participants.

cilitar molt la tasca de fotografiar. Es va fer servir la càmera del Punt Òmnia, una de la dinamitzadora i també alguns telèfons mòbils intel·ligents.

Fase 3: selecció de les fotos i edició del vídeo

Un cop capturades les fotografies va arribar el moment de transferir-les als ordinadors. Tot el material va ser seleccionat i organitzat de cara a la seva posterior edició fent servir el software MovieMaket, amb la plataforma de *Windows*.

Fase 4: projecció de l'audiovisual

El 25 de novembre de 2013, Dia Internacional contra la Violència de Gènere, es va convidar a tots els veïns i veïnes de la Seu d'Urgell a la **projecció** de l'audiovisual resultant. Es va fer de forma simultània en dos emplaçaments: al CAP i al Centre Cívic de les Monges, que són espais de referència a la població, especialment el segon, pel gran volum d'activitats que acull.

Conclusions

A partir de l'experiència de Diafragma podem extreure com a conclusions que moltes vegades treballem pensant en estereotips i prejudicis, que aquest taller ens ha ajudat a aprendre que les coses no sempre són com ens les ensenyen.

També ens ha fet servei per constatar la necessitat de treballar més en xarxa. En aquest cas, el contacte es va establir arran de la bona relació i les ganes de fer coses de dues tècniques, la dinamitzadora i l'educadora del SIE. Cal ampliar i aprofundir les relacions entre els agents de la comunitat per crear noves sinergies.

Destaca la importància de tot el procés, més enllà de la del producte final: el treball previ, durant i, fins i tot, després de les projeccions del vídeo. Les relacions després de tota la feina feta continuen.

És molt important també el treball d'igual a igual entre els participants i el fet de compartir coneixements. D'altra banda, les tècniques es converteixen molts cops en referents per a aquestes dones.

En darrer lloc, tant el procés com el seu visionat han tingut una repercussió molt bona pel que fa a la creació i l'extensió de la sensibilitat envers la problemàtica de la violència de gènere.

3.2. El rap: eina de comunicació i reivindicació

Barri: el Raval, Barcelona

Entitat: Associació per a Joves Teb

Punt Òmnia: Punt Òmnia Associació per a Joves Teb

Dinamitzador: Pol Bassol

Paraules clau

Art, música, hip-hop, rap, expressió, escriptura, joves, comunitat, taller.

Sinopsi

El Taller de rimes és un projecte artístic, educatiu i comunitari que el Teb ofereix als joves del barri que vulguin aprendre a elaborar, compondre i cantar lletres de rap. A partir de la música i les TIC es treballen tot un seguit d'aspectes relacionats amb l'expressió oral, escrita i corporal, l'autoestima i la cohesió del grup, així com temes de sensibilització social i la relació amb l'entorn més immediat. Està vinculat amb el col·lectiu La Llama, en el marc del projecte Ravalmèdia.

El vídeoclip de la Llama.

Introducció

El Raval és un dels quatre barris del districte de Ciutat Vella de la ciutat de Barcelona. Es tracta del que té més densitat de població: al voltant de 50.000 habitants concentrats en 1,1 km². Molta població, gairebé la meitat, procedeix d'Àsia, Àfrica i Sud-Amèrica. És per això que es tracta d'un barri molt multicultural i cosmopolita. També ofereix molts atractius al turisme pel fet de concentrar diversos centres d'interès.

El Punt Òmnia

El Teb és una entitat sense ànim de lucre que fa més de vint anys que treballa aspectes socials de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). L'entitat treballa per la transformació social a través de la participació, l'aprenentatge i la socialització de les TIC. Desenvolupa diversos projectes socioeducatius amb un gran impacte tant a la comunitat més immediata en la qual es troba ubicat com arreu del territori català.

El Teb, gestionat pel Punt Òmnia, sempre ha anat molt lligat amb la cultura hip hop i fa molts anys que desenvolupa projectes musicals amb joves del barri. La vessant artística del Taller de rimes és molt important, ja que engresca els joves i implica, d'una banda, l'ús i l'aprenentatge de programes d'edició d'àudio, la cerca d'informació, la publicació i difusió mitjançant xarxes socials, etc.; d'altra banda permet treballar amb els joves temàtiques socials com els drets humans, la desigualtat de gènere, les drogodependències i moltes més.

El projecte

Mitjançant el treball en equip i l'aprenentatge col·lectiu, els joves debaten i cerquen informació per elaborar cançons sobre temàtiques socials properes o d'actualitat, i, alhora, generen vincles i relacions positives entre ells. A més, treballen l'expressió escrita i oral, el domini de la llengua, el ritme i la música.

La Llama és un col·lectiu de rap format per diversos joves del barri del Raval, que sorgeix del Taller de rimes emmarcat dins el projecte de ràdio, producció musical i formació que duu el nom de Ravalmèdia.

Objectius

Els principals objectius del Taller de rimes són els següents:

- Situar els joves en els espais de creació i difusió cultural com a protagonistes de les activitats que s'hi desenvolupen, així com donar-los veu i mitjans d'expressió.
- Potenciar les habilitats personals i socials dels joves participants, posant un èmfasi especial en la lectoescriptura i l'expressió oral, corporal i escrita.
- Treballar realitats socials com la immigració, el gènere, etc., fomentant la visió crítica dels joves envers la societat i la realitat que els envolta per tal de generar iniciatives de transformació i canvi social dutes a terme pels mateixos joves.
- Promoure les potencialitats dels participants i del barri.
- Vincular l'activitat amb la comunitat en la qual té lloc i els seus esdeveniments socioculturals.

Desenvolupament

L'activitat es fa dos dies a la setmana, en dos espais d'una hora i mitja; es val de dinàmiques participatives per elaborar lletres de rap. El Taller de rimes engloba tot el procés creatiu, des de la decisió del tema a tractar fins a la manera de cantar la lletra que escriuen sobre la música.

De manera assembleària, els joves aporten temes i idees per fer les cançons, decideixen sobre què volen escriure i es documenten buscant informació a Internet. Són molt importants en aquesta part del procés el treball en grup, l'intercanvi d'opinions i la lectura d'articles i escrits de cara a desenvolupar les habilitats comunicatives.

Amb el suport d'una educadora i la col·laboració de voluntaris experts en la cultura hip hop, i especialment en el rap, els joves aprenen a desenvolupar l'escriptura, la utilització dels recursos literaris i el treball rítmic i musical. Un cop disposen de les lletres, que són creades de forma col·lectiva, els participants en el taller passen a la ràdio per gravar-les, i aprenen alhora a utilitzar programari de gravació i d'edició d'àudio.

El procés culmina amb la gravació dels temes en un estudi de so i amb la posterior realització d'un videoclip, on ells mateixos s'encarreguen de la gravació, de l'edició del vídeo i de la difusió del seu treball.

La difusió es fa a partir del web de la Xarxa Òmnia (<http://xarxa-omnia.org>) i dels webs de l'entitat: <http://elteb.org/> i <http://jovesteb.org/>. També es fa servir el portal del Punt TIC (<http://punttic.cat/>).

Relació amb altres projectes i actuacions

Una de les formes que té el Taller de rimas per relacionar-se amb els seu entorn, amb altres projectes, grups i entitats, és la realització d'activitats conjuntes. Un exemple és l'organització d'una *jamm session* de poesia sobre drets humans per al dia de Sant Jordi amb les àvies de Mon Raval, el **grup de cantaires i el de teatre** impulsat per l'Associació de Veïns i Comerciants del Carrer de la Cera.

En aquesta activitat es van recitar poesies de diferents països, autors i èpoques, amb la idea de combinar-les amb les líriques que els joves elaboren per fer cançons de rap: un punt de trobada entre Lorca, Martí i Pol i les lletres més actuals dels joves de La Llama.

Un altre exemple de relació amb la comunitat és l'actuació que va tenir lloc al Teatre Lliure de Gràcia, a la representació de l'última sessió de l'obra *Jo mai*. Aquesta actuació va ser la primera del col·lectiu La Llama des del seu naixement i va sorgir d'una invitació que va fer el director de l'obra, Iván Morales, després de veure el videoclip del tema *Luchando Derechos*. **En el videoclip**, els joves expressen les seves opinions sobre el clima de violència generat des de fa temps pels cossos policials del barri del Raval.

Conclusions

La música, amb l'enorme atractiu que té, especialment per al col·lectiu de joves, ofereix un potencial que permet treballar molts aspectes d'expressió artística, però també d'expressió oral, escrita i textual. A més, se li pot donar un contingut social, de sensibilització en els problemes que els mateixos joves perceben i pateixen.

També permet interactuar amb altres projectes i grups del territori de forma molt engrescadora. El Punt Òmnia és un lloc de trobada de persones, però també es val de la informació i les eines que ofereix Internet. Per dur a terme una activitat com aquesta no cal disposar d'un estudi de ràdio o de gravació de so, ja que amb qualsevol ordinador amb un programa d'enregistrament lliure i gratuït instal·lat (com ara l'Audacity) i un senzill micròfon connectat es pot desenvolupar satisfactòriament.

The screenshot shows the 'Directa' website interface. At the top, there's a navigation bar with categories like 'Portada', 'Drets', 'Llibertat', 'Política i institucions', 'Internacional', 'Economia', 'Expressions', and 'Territori i urbanisme'. The main article is titled 'El rap, eina comunitària i reivindicativa pels joves del barri del Raval' by Antonio Alcántara, dated 20/12/2013. The article text describes how young people in the Raval neighborhood of Barcelona created a rap song to protest against police brutality and demand social rights. It mentions a workshop organized by the TEB association. A small video player is embedded in the article, showing three young men performing their rap. Below the article, there's a quote from the 'La Llama' collective about their song 'Luchando Derechos'.

El projecte va aparèixer als mitjans de comunicació.

The screenshot shows the 'el Periódico BARCELONA' website. The article is titled 'Versos de rabia en el Raval' and is categorized under 'Wladecans' and 'PROYECTO DE EDUCACIÓN COMUNITARIA EN CIUDAD VELLA'. The article text states that young people in the Raval neighborhood expressed their feelings about the death of Benítez through a song, and that the 'La Llama' collective was born from a workshop organized by the TEB association. A video player is embedded in the article, showing three young men performing their rap. The video is credited to 'HELENA LÓPEZ / Barcelona'.

Imatge publicada a *El Periódico*, que va recollir l'experiència.

Enllaços

Videoclips

- *Luchando derechos*: <<https://www.youtube.com/watch?v=hC8-9ynNWuA>>.
- *Voces mudas*: <<https://www.youtube.com/watch?v=RDirIPRVoAE&hd=1>>.
- *Verdades ocultas*: <<https://www.youtube.com/watch?v=5x1tEtlreY>>.
- *Sobrevivim*: <<https://www.youtube.com/watch?v=8N3IBtiVmws>>.

Espai al web de l'entitat

- <<http://elteb.org/portfolio/details/taller-de-rimes/>>.

Facebook La Llama

- <<https://www.facebook.com/lallamarap>>.

Premsa

- <<http://www.elperiodico.com/es/noticias/barcelona/versos-rabia-raval-3078983>>.
- <<http://directa.cat/noticia/rap-eina-comunitaria-reivindicativa-pels-joves-del-raval>>.

3.3. El Taller XL: fent família al Punt

Població: Torredembarra

Entitat: Regidoria d'Ensenyament de l'Ajuntament de Torredembarra

Punt Òmnia: Punt Òmnia Patronat Antoni Roig

Dinamitzador: Carles Fuxet

Paraules clau

Participació, relació, autonomia.

Sinopsi

El Punt Òmnia es converteix molts cops en un punt de trobada en el qual les persones es troben amb les TIC, i per mitjà d'aquestes ho fan presencialment quan comparteixen un mateix espai o activitat. D'aquesta manera el Punt contribueix a crear lligams que transcendeixen activitats concretes.

El Taller XL del Punt Òmnia del Patronat Antoni Roig de Torredembarra és una bona mostra de com es pot arribar a crear xarxa entre persones i de com aquestes poden ser-ne els veritables protagonistes, amb un funcionament gairebé autònom.

Introducció

Torredembarra és un municipi costaner situat molt a prop de la ciutat de Tarragona. El seu nombre d'habitants varia molt d'hivern a estiu; va des dels gairebé 16.000 habitants fins als 60.000. La construcció massiva de segones residències durant les últimes dècades del segle xx va fer que l'extensió del municipi s'ampliés molt, més enllà del seu nucli urbà, amb una superfície de 8,7 km². És un poble pagès i mariner, però la seva activitat econòmica més important és el turisme.

L'entitat gestora del Punt és l'Ajuntament de Torredembarra, i depèn de la Regidoria d'Ensenyament. L'Òmnia es troba ubicat a les instal·lacions del Patronat Antoni Roig, en un edifici d'estil modernista que va ser inaugurat l'any 1892. Actualment és la seu dels serveis municipals d'ensenyament i de benestar social, i també de diverses entitats del municipi.

Els participants dels punt.

Les regidories que han gestionat el Punt, sempre han deixat al dinamitzador un marge d'acció important i han dipositat en ell confiança per planificar i desenvolupar les activitats. Segurament aquesta autonomia s'ha traduït també en una gran capacitat d'autogestió de l'activitat pels mateixos participants.

El projecte

El taller es fa des de principis de l'any 2005 i es pot dir que al llarg d'aquest temps s'ha consolidat plenament. Hi participen persones adultes d'entre 36 i 75 anys, però predominen els de la franja que va dels 55 als 70 anys, que és un 70% del municipi. Hi ha una trentena de participants apuntats que van assistint a les activitats d'acord amb els seus interessos i la seva disponibilitat.

La idea de fer el Taller XL va sorgir de forma espontània a partir de la necessitat expressada per algunes persones que havien participat en activitats, com a continuació d'altres activitats vinculades al Punt, un cop havien finalitzat les primeres. Va començar com una manera de donar continuïtat a la seva participació, de "fidelitzar" la seva assistència al Punt.

Però sobretot ha suposat el pas d'aquestes persones d'un rol merament d'usuari al de participant, a partir de la seva vinculació en el funcionament del punt en general i en el de l'activitat concreta en especial. D'altra banda, és com una mena de segon nivell en l'aprenentatge relacionat amb l'ús de les TIC.

Objectius

Els principals objectius que es persegueixen amb el Taller XL són els següents:

- Promoure la participació de les persones que vénen al Punt, amb la proposta de noves temàtiques, l'oferta de recursos, la planificació del desenvolupament de les accions, la direcció de les sessions, etc.
- Potenciar la relació dels usuaris més enllà de l'activitat i fins i tot fora del Punt creant xarxes personals.
- Conèixer l'entorn i els recursos disponibles.
- Promoure l'autogestió de l'activitat els mateixos participants.
- Algunes de les capacitats i dels aspectes que es treballen en el taller són la comunicació, la participació, la multiculturalitat, la pertinença a un grup, el suport mutu i el respecte als altres.

Desenvolupament

Quan es planteja el Taller XL, a principi de curs, es vincula amb un objectiu o tema al voltant dels qual es desenvoluparan les activitats. Per exemple, l'audiovisual o la telefonia mòbil han estat centres d'interès. Cada trimestre, el dinamitzador proposa activitats concretes que tenen a veure amb aquests temes, que, a partir d'un procés de negociació són ordenades i gestionades pels mateixos participants. Als temes proposats s'hi afegeixen més propostes segons les necessitats i els interessos dels participants.

El mosaic d'imatges mostra la varietat de les activitats que es realitzen.

D'aquesta manera, en tot el procés de preparació de l'activitat, i en el seu desenvolupament, els usuaris són els protagonistes. El dinamitzador és considerat el vincle, algú que hi dóna cohesió. Fent broma, es refereixen molts cops a ell com a "pare espiritual", precisament pel seu rol de guia.

El lloc de referència on té lloc el taller és l'espai del Punt Òmnia, però s'intenta fer un mínim d'una sortida cada trimestre. Algunes activitats concretes, com la de jardineria, es fan, lògicament, en llocs adequats per dur-les a terme.

L'activitat es fa setmanalment, cada dimecres, de 20 a 22 hores. El Punt obre una hora abans per afavorir el contacte entre els participants, fer preparatius quan cal, aportar comentaris o, simplement, fer el cafè. Hi ha molts participants que fins i tot queden habitualment per fer-lo; és per tot això que, de mica en mica, s'ha anat creant com una petita família Òmnia.

Pel que fa als recursos, a més de l'equipament propi de la dotació Òmnia es fa servir material específic procedent de diverses fonts. En el cas del treball a l'entorn de l'audiovisual, es va fer servir una càmera de vídeo i un focus de l'Ajuntament. En les activitats sobre telefonia mòbil cada usuari porta el seu. Un recurs que resulta de molta utilitat és un espai DropBox, a través del qual es comparteix documentació.

Un centre d'interès que ha funcionat molt bé sempre ha estat la realització de curtmetratges. L'audiovisual dona peu a treballar molts aspectes: l'escriptura del guió, la creació de personatges i la seva interpretació, la fotografia i la il·luminació, el vestuari, la narrativa visual a partir dels plans, la gravació, l'edició, etc.

També han estat tot un èxit les sessions dedicades als llibres electrònics amb motiu de la diada de Sant Jordi 2014, i a les tauletes, que són un tipus de dispositius electrònics que cada cop es fan servir més.

La comunicació com a eina clau.

Conclusions

Es tracta d'una activitat que requereix molt de temps i que està totalment consolidada. El seu gran potencial es troba, més enllà de l'aprenentatge que reben els seus participants, en els vincles que es creen entre ells. Es considera que, especialment en temps de crisi, aquests lligams són molt importants per afavorir el suport mutu. Per això diem que es fa família al voltant del taller.

És molt important també el fet que els mateixos participants en les activitats siguin els que les gestionen. El dinamitzador hi fa el paper de cohesionador de l'activitat, aporta idees, suggereix, recomana... Però els veritables protagonistes són els participants, que fan seu el taller. Dit d'una altra manera, ls usuaris esdevenen participants.

3.4. Facilitant l'acollida de les persones nouvingudes

Població: Ripoll

Entitats: Ajuntament de Ripoll i Consorci Benestar Social del Ripollès

Punt Òmnia: Punt Òmnia Centre Cívic i Cultural Eudald Graells

Dinamitzadora: Núria Perpinyà

Paraules clau

Acollida, nouvinguts/nouvingudes, cultura, llengua, tradicions, entorn.

Sinopsi

El projecte de Servei d'acollida pretén facilitar l'acollida de les persones nouvingudes als municipis del Ripollès i

La imatge corporativa del projecte mostra la diversitat.

agilitzar el seu procés d'incorporació a la societat receptora en igualtat d'oportunitats. Ofereix una sèrie de coneixements de l'entorn, aspectes generals de la societat catalana, l'aprenentatge de la llengua i altres de més específics, com la familiarització amb les *noves tecnologies* i la cerca de feina.

L'any 2012 es van beneficiar d'aquest projecte 33 persones empadronades a Ripoll, algunes per iniciativa pròpia i per millorar la seva adaptació a la societat d'acollida, i d'altres per poder optar a un procés d'arrelament social.

Introducció

Ripoll és la capital de la comarca del Ripollès. La seva població és de 10.751 habitants i té una superfície de 73,7 km². Per la seva activitat industrial i empresarial prematura, aquest municipi ha estat, al llarg de la història, una vila receptiva de persones procedents d'altres indrets i cultures. La seva activitat econòmica està molt centrada en l'agricultura i el comerç. També té alguns centres d'interès turístic, entre els quals destaca el monestir de Santa Maria de Ripoll, construït l'any 888, que és un gran exponent de l'art romànic català.

El Punt és gestionat per l'Ajuntament de Ripoll i està ubicat al Centre Cívic Eudald Graells. Al municipi hi ha dos punts Òmnia més: el Punt Òmnia Ripoll 60 i el Punt Òmnia Casal Cívic Ripoll - la Devesa del Pla.

Des de l'any 2007 fins al 2011, el Servei d'Acollida del Ripollès comptava amb un agent d'acollida que acollia, orientava i informava les persones nouvingudes als municipis de la comarca. Proporciona atenció directa un dia a la setmana als municipis de Campdevànol, Camprodon, Ribes de Freser i Sant Joan de les Abadesses, i dos dies a la setmana a Ripoll.

Atesa la reducció pressupostària que hi va haver, el Consorci de Benestar Social del Ripollès va reorientar el servei sense comptar amb cap agent d'acollida. Davant d'aquest buit, la tècnica d'immigració del Consorci va pensar una fórmula en què aquesta acollida es pogués seguir proporcionant, però d'una forma més flexible.

Tanmateix també cal tenir en compte que a partir del 30 de juny de 2011, amb l'assumpció de noves competències en estrangeria per la Generalitat de Catalunya, la formació de coneixement de l'entorn és imprescindible per a totes aquelles persones que hagin de tramitar una autorització de residència per arrelament social al municipi, o bé que hagin de renovar la seva autorització justificant el seu esforç d'integració al municipi.

Tenint en compte que el Punt Òmnia Eudald Graells sempre havia mostrat interès per iniciar un projecte amb l'àrea de ciutadania, es va pensar a cercar una fórmula perquè el procés d'acollida a la població de Ripoll es pogués fer des del Punt.

Objectius

- Facilitar l'acollida de les persones nouvingudes als municipis del Ripollès i agilitzar el seu procés d'incorporació a la societat en igualtat d'oportunitats.
- Conèixer i familiaritzar-se tan ràpidament com sigui possible amb l'entorn on viuen les persones nouvingudes al Ripollès.
- Consolidar aspectes formatius bàsics (culturals, lingüístics i específics) que proporcionin més autonomia a les persones.

Desenvolupament

El servei d'acollida va destinat a les persones immigrades nouvingudes que s'empadronen als municipis del Ripollès, però des del Punt Òmnia es dona suport sobretot a les persones que s'empadronen a Ripoll concretament. També són ateses persones que, tot i fer temps que viuen al municipi, desconeixen aspectes importants de l'entorn, així com totes aquelles que hagin de tramitar una autorització de residència per arrelament social al municipi, o bé que hagin de renovar la seva autorització justificant l'esforç d'integració al municipi.

Les capacitats o aptituds que es treballen són les següents: coneixement de l'entorn, aspectes generals de la societat catalana, valors i normes de civisme i convivència, on s'ubiquen i com funcionen els serveis, etc. S'hi inclou també l'aprenentatge i la pràctica de la llengua catalana, i coneixements específics, com ara la familiarització amb les noves tecnologies i la cerca de feina.

La dinamitzadora del Punt Òmnia Eudald Graells de Ripoll és la responsable de proporcionar l'acollida i establir el Pla de treball individual (PTI) de cada persona que hi acudeix, que són molt sovint derivades pels Serveis Socials. Per tant, l'itinerari formatiu s'individualitza a fi de garantir l'optimització màxima en l'adequació a les necessitats específiques de cadascú.

La metodologia emprada és l'autoaprenentatge a través de les TIC. La dinamitzadora dóna suport cada moment a l'alumne. Quan finalitza el PTI, cal superar una prova que es fa al mateix Punt Òmnia i que permetrà a l'alumne aconseguir un certificat d'aprofitament d'acollida. Si no supera la prova, s'ha de revisar el PTI i reiniciar la formació aprofundint en els aspectes en què ha tingut més errades.

La durada de l'aprenentatge no és igual per a cada persona, ja que cadascuna té unes necessitats diferents. Sí que es té en compte que hi ha uns aprenentatges bàsics que s'han d'assolir, però a partir d'aquí, el temps dedicat a cada participant varia. És un projecte sense data de finalització, però se'n fa una revisió anual per tal de millorar-lo i incloure-hi nous materials. Cal remarcar que es demana un mínim de vint hores per a cada persona, ja que es creu que els aprenentatges bàsics es poden assolir en aquest temps.

Per portar a terme aquesta formació es treballa amb diferents materials alguns dels quals han estat elaborats expressament, mentre que d'altres es poden trobar a la Xarxa. S'han creat cinc presentacions en format PowerPoint en què s'obté la informació dels aspectes clau de la formació: cultura, coneixement de l'entorn, convivència veïnal, el Ripollès, etc. L'aspecte de la llengua es treballa amb diferents materials obtinguts per la dinamitzadora del Punt. S'opta per fer-ho a través de les TIC, tot i que també es dóna material per treballar a casa.

Els PowerPoints estan fets íntegrament en català. Això fa que la persona nouvinguda pugui començar a treballar la llengua des del primer dia. De la mateixa manera, també es creu que és una motivació per aprendre la llengua amb més ganes. S'hi han inclòs moltes imatges per tal que es puguin entendre millor visualment. Així, mentre s'aprenen les primeres nocions de català, es comença a fer una introducció a la manera de viure i conviure a Catalunya.

Conclusions

El projecte es va posar en funcionament l'any 2012 i la valoració que se n'ha fet és molt positiva. Cal seguir treballant per millorar els aspectes que costen més i que principalment estan relacionats amb el treball en xarxa amb altres professionals.

Pel que fa a l'arribada al projecte per de les persones que demanen un arrelament, no és difícil, ja que ho gestiona el mateix Consorci. Les derivacions des de l'Àrea d'Empadronament de l'Ajuntament de Ripoll ho són més. No sempre es deriva a tothom qui arriba, i això fa que hi hagi gent que es perdi aquesta formació. Cal tenir en compte que no tan sols va adreçada a les persones que demanen un arrelament, tramitar els papers o alguna ajuda social, sinó a tothom que s'empadrona a la vila i vol conèixer el **tarannà de la població i el funcionament de la comarca**.

Mostra d'un recurs del projecte

3.5. I tu, què hi pintes?

Població: Vic

Entitat: AV Pla del Remei (FAVIBC)

Punt Òmnia: Punt Òmnia AV Pla del Remei

Dinamitzadora: Assumpta Ordeig

Paraules clau

Art, grafit, concurs, joves, participació, cohesió social, sentiment de pertinença, entorn, intergeneracional.

Una proposta social i plàstica al mateix temps.

Sinopsi

I tu, què hi pintes? és una proposta social i plàstica consistent en un procés participatiu a partir d'un concurs i d'un taller de grafits adreçats a infants i joves. Ha pretès donar resposta a la necessitat de fomentar el sentiment de pertinença a la comunitat i cohesionar-hi, detectada a partir d'un diagnòstic comunitari.

Aquesta actuació ha facilitat als participants expressar la seva visió de quin barri i quina ciutat volen a través de l'art plàstic i visual, concretament amb les pintures murals i els grafits. També ha servit per reivindicar i cuidar l'espai en el qual s'han desenvolupat, la pista del Centre Cívic Montseny, així com per treballar l'aspecte de les relacions intergeneracionals.

Introducció

Vic és la capital de la comarca d'Osona i es troba a mig camí entre les ciutats de Barcelona i Girona. Amb prop de 42.000 habitants, la seva superfície és de 30,6 km². Pel que fa a la seva activitat econòmica, durant segles va ser molt important la producció tèxtil, que avui gairebé ha desaparegut. La ramaderia i les indústries transformadores del sector primari conviuen amb un teixit industrial molt diversificat. El comerç i els serveis es troben en creixement. El Mercat del Ram és la fira que millor representa tota aquesta activitat. D'altra banda, és una ciutat universitària que, a més, té un dels conjunts medievals més interessants de Catalunya.

Al barri del Pla del Remei hi viuen unes 4.000 persones. El percentatge de veïns i veïnes procedents de fora de Catalunya va arribar a ser gairebé del 70%, tot i que en els darrers anys s'ha produït un procés de retorn als seus punts d'origen.

L'entitat gestora és la FAVIBC (Federació d'Associacions de Veïns d'Habitatge Social de Catalunya), una organització d'àmbit autonòmic que aglutina 145 associacions de veïns dels barris d'habitatge social de Catalunya. Representa un total de 59.886 habitatges. Té els seus orígens en el moviment social i reivindicatiu per a la millora dels barris i la consecució de la democràcia durant el franquisme.

El projecte I tu, què hi pintes? dóna resposta a una de les necessitats detectades al Diagnòstic i expressades al Plenari del PDC i la Taula Tècnica de l'Àmbit d'Infants i Joves: la manca de projectes i activitats per a aquests col·lectius perquè no tan sols siguin espais de relació entre ells, sinó que també fomentin el sentiment de pertinença al barri i a la ciutat.

A partir d'una primera fase en què es recull la visió que tenen els infants i els joves sobre el barri, i d'una segona en què es reflexiona sobre com els agradaria que fos, es fa una tria de les idees proposades, que són plasmades en el mur que envolta un dels espais del barri i que aquests grups d'edat fan servir de manera habitual: la Pista Montseny.

I tu, què hi pintes? ha tingut com a precedents els projectes Des del carrer i Patis oberts. En el primer ja s'havia fet una primera aproximació a la posada en comú de coneixements

i experiències d'infants i joves al voltant del carrer a diferents barris de la ciutat de Vic. Aquesta visió va ser plasmada en uns mapes que representen les experiències i les projeccions dels participants sobre l'espai públic i els seus usos.

L'acció ha suposat un treball important en xarxa en què hi ha hagut molts agents implicats i el Punt Òmnia hi ha treballat de forma transversal i complementària.

Objectius

- Recollir la visió que tenen els infants i joves de l'espai públic quotidià, com el viuen i quines són les mancances i potencialitats que hi identifiquen.
- Despertar la reflexió sobre com els agradaria que fos el barri, espais o activitats que troben a faltar, etc.
- Potenciar la vinculació que els infants i joves tenen amb el barri i altres espais de la ciutat per millorar la cohesió social amb l'entorn.
- Fomentar el sentiment de pertinença a la comunitat i la coresponsabilitat en els espais.
- Potenciar, a través de l'art al carrer, espais de trobada i relació entre joves i infants, així com amb els veïns i veïnes adults del barri.

Desenvolupament

I tu, què hi pintes? es va desenvolupar entre el maig i el juny de l'any 2012. Les edats dels participants en el projecte estan compreses entre els 8 i els 25 anys, majoritàriament eren de sexe masculí, tot i els esforços per compensar la participació de noies i nois, així com la dels més grans.

El Punt Òmnia ha fet d'aglutinador dels i de les participants, alhora que ha permès fer recerca d'idees i de models per fer els grafitis. És un espai o punt de trobada que ha tingut també un paper important en el procés de decisió col·lectiva del que es plasmarà als murs en la seva última fase. L'altre espai de referència en el projecte ha estat la pista del Centre Cívic Montseny, coneguda per Pista Montseny, en la qual s'han fet els grafitis.

És important destacar la implicació de un gran nombre d'agents del territori cadascun dels quals ha posat el seu granet de sorra perquè l'acció es pugui portar a terme. És per això que es tracta d'un projecte comunitari i de treball col·laboratiu transversal. La llista d'aquests, a més del Punt Òmnia, és la següent:

- Centre Cívic del Montseny i la seva biblioteca
- Centre Obert (també dins del Centre Cívic)
- Àrea Social de l'Ajuntament de Vic
- Programa Vic Jove
- Regidoria d'Esports
- Regidoria de Cultura
- CEIP La Sínia i CEIP Dr. Joaquim Salarich
- IES Jaume Callís, IES La Plana i IES Vic
- Associació de Veïns i Veïnes del Pla del Remei
- Centre d'Arts Contemporànies
- ACVic
- Pla de Barris
- Dispositiu d'Inserció Laboral del Remei

Element de difusió del projecte.

Hi participen persones d'edat molt variades.

El projecte es va desenvolupar a partir de tres fases: la recollida d'idees, la seva selecció i la realització de la pintada col·lectiva. El procés es va dur a terme tenint sempre presents les necessitats detectades en el diagnòstic inicial.

Fases de l'actuació

Aquestes tres fases del desenvolupament de I tu, què hi pintes? són les següents:

Fase 1a: concurs per recollir idees i propostes

El punt de partida ha estat la formulació d'una pregunta molt senzilla: "Què hi fas tu al barri?". Al voltant de les respostes a aquesta qüestió es planteja la temàtica o temàtiques que seran motiu de les pintades. Amb el joc de paraules del nom del projecte es vol demanar a infants i joves que expliquin com és la seva vida quotidiana als espais del barri. Es va promoure que tothom pogués expressar les seves idees, opinions i propostes.

La recollida de tota aquesta retroacció aportada pels participants es va fer principalment al Punt Òmnia. Prèviament, el disseny del cartell i dels díptics per fer-ne la difusió també es va dur a terme de forma participativa amb els usuaris habituals. Altres canals aprofitats per difondre l'activitat han estat les escoles i els IES, així com el projecte Patis oberts.

En aquesta primera fase es donava molta importància al procés de reflexió, tant individual com col·lectiva, que aporta el contingut i el sentit a la creació artística que tindria lloc en la tercera fase. Podem dir que tot el procés era important en si mateix, ja que suposava una construcció comuna de quelcom que formaria part d'un espai públic i comú.

Fase 2a: tria dels temes presentats a partir d'uns criteris establerts prèviament

Per decidir els criteris de selecció i fer la tria dels temes es va proposar constituir un grup que fes de jurat. En el grup hi participaven alguns joves, tècnics i membres d'entitats del barri. Es van establir tres categories segons les edats: de 8 a 12 anys, de 13 a 17 anys i de 18 a 25 anys.

A partir de la tria feta pel jurat es varen obtenir els motius que formarien part dels grafitis i les pintures murals ubicats a l'equipament del Centre Cívic.

Fase 3a: Plasmació de les propostes escollides

Podem considerar que aquesta tercera fase representava la culminació de tot el procés de construcció col·lectiva. És quan es va materialitzar la pintada en format taller. Aquesta activitat no excloua ningú, de manera que els infants i els joves que no haguessin presentat cap proposta o que la seva no hagués estat escollida, també podien participar en la realització d'alguns dels dibuixos escollits. Hi va haver més de 20 participants que pintaven.

Recursos com ara les despeses del tallerista, la pintura, els esprais, els rodets, els pinzells, etc., van ser cobertes pel Pla de desenvolupament comunitari i va fer-hi alguna aportació el programa Vic Jove del SOC. A partir dels plans de formació i ocupació del Pla de barris també es va poder comptar amb dues persones que cobrien les tasques de dinamització.

Pel que fa a les dificultats, la més destacable va ser la de compatibilitzar l'activitat amb el funcionament d'altres espais, ja que molts cops la població adulta considerava que les activitats amb joves generen molt de soroll i molèsties. Aquesta és precisament una de les resistències que es va intentar superar.

Conclusions

El projecte va ser tot un èxit, tenint en compte els objectius fixats. Es va demostrar que els infants i els joves tenen molt a dir-hi, quan se'ls dóna mitjans, i ho fan.

El treball previ a l'activitat va servir per poder crear una dinàmica de grup on es van reflectir les inquietuds de com viuen i veuen els infants i els joves el seu espai públic quotidià, i es va arribar a la conclusió que els manquen espais propis.

Tot i que es va intentar vincular els joves amb els equipaments, sovint es va haver de fer de mitjancer i arribar a consensos d'horaris i usos en relació amb els equipaments.

En realitat, es va aconseguir treballar conjuntament amb diferents persones d'edats també diferents. Aquesta fita, la de les relacions intergeneracionals, va ser totalment assolida.

3.6. La normalització de la vida en persones discapacitades

Barri: Torreforta, Tarragona

Entitat: AV Torreforta (FAVIBC)

Punt Òmnia: Punt Òmnia AV Progressista Torreforta

Dinamitzadora: Tamara Ruíz

Paraules clau

Accessibilitat, discapacitat, capaciació, autonomia, autoestima, participació, estimulació cognitiva, memòria.

Sinopsi

L'accessibilitat a les TIC és un dels objectius que es proposa el programa Òmnia. D'aquesta manera, el Punt Òmnia de l'AV Progressista Torreforta ofereix espais i suport per a tothom, vetlla perquè les persones amb qualsevol tipus de discapacitat o dificultat tinguin el mateix accés a la informació, als serveis i a les oportunitats que ofereix a tothom la societat.

A partir d'aquesta necessitat i aquest objectiu neix l'activitat Òmnia-Mar Blava, amb els usuaris de la Llar Residència de la Fundació Mar Blava. Aquesta iniciativa pretén donar resposta a la necessitat de cobrir les necessitats educatives de discapacitats adults, però sobretot normalitzar la seva vida en la mesura que sigui possible. També intenta afavorir la seva ocupabilitat i la seva autonomia, així com reforçar-los l'autoestima a través de la participació a les activitats de la xarxa comunitària.

Introducció

El barri de Torreforta és un dels barris de ponent de Tarragona, a 2,5 km del centre de la ciutat. Es tracta d'una zona molt àmplia i poblada, amb moltes persones immigrades a partir dels primers processos migratoris relacionats amb la industrialització dels anys 60 –es troba molt a prop de les plantes industrials químiques– i darrerament les nouvingudes d'altres països. La població de Torreforta se situa al voltant dels 9.000 habitants. El barri té una llarga trajectòria de lluita veïnal protagonitzada per la seva Associació de Veïns i Veïnes, però també un alt índex d'atur. Les llars del barri, en general, compten amb menys ordinadors i connexions a Internet que d'altres punts de la ciutat.

L'entitat gestora del Punt Òmnia és la FAVIBC (Federació d'Associacions de Veïns d'Habitatge Social de Catalunya), una organització d'àmbit català que aglutina 145 associacions de veïns dels barris d'habitatge social de Catalunya. Representa un total de 59.886 habitatges. Els seus orígens es troben en el moviment social i reivindicatiu per a la millora dels barris i la consecució de la democràcia durant el franquisme.

La idea per fer l'activitat neix en un taller d'aprenentatge d'ofimàtica al qual participaven la directora i una monitora de la Llar Residència. Es va pensar en la possibilitat d'ajudar a normalitzar la vida del seus usuaris amb pluridiscapacitats afavorint la seva sortida de la Llar de forma autònoma. D'aquesta manera es donava també resposta al desig manifestat pels mateixos usuaris de fer activitats relacionades amb les TIC i altres de la xarxa comunitària.

Les activitats que havien desenvolupat fins a aquell moment eren les organitzades per les associacions de veïns de la zona, les visites que organitzava la parròquia i el que es coneix com a activitats de la vida diària (AVD), com, per exemple, anar de compres.

D'aquesta manera, la dinamitzadora va proposar a la directora i la monitora de la Llar Residència fer una activitat setmanal de lleure on els participants no tan sols s'iniciessin en el món de les TIC, sinó que també es creés un espai de participació, per fer-los sortir de la rutina del dia a dia, així com per promoure la seva autonomia.

L'activitat capta molt bé l'interès dels participants

El perfil dels participants és el de persones adultes amb pluridiscapacitat i amb un cert nivell d'autonomia. Tots són residents de la Llar Residència La Mar Blava, ubicada al barri de Torreforta. Com que hi ha diversos graus de discapacitat, l'activitat s'adapta a cadascú, segons les seves possibilitats.

Objectius

Els principals objectius que persegueix l'activitat, alguns dels quals ja han estat anomenats, són els següents:

- Normalitzar la vida dels seus participants.
- Potenciar capacitats adquirides (lectoescriptura, memòria, etc.).
- Promoure l'autonomia d'aquestes persones.
- Treballar hàbits.
- Iniciar-les en l'ús de les TIC i aprofundir-hi.
- Promoure la participació en xarxa comunitària.

Bon ambient al punt, clau de l'èxit

Desenvolupament

El punt de partida era la inexperiència: ni els participants ni la dinamitzadora havien fet mai una activitat relacionada amb les TIC, tot i que aquesta sí que tenia experiència a treballar amb persones discapacitades. Així doncs, les primeres setmanes van ser de contacte, tant per als participants com per a ella.

Cada usuari presentava unes característiques molt diferents, per la qual cosa es va començar a treballar a partir de les possibilitats i els coneixements de cadascú. Va ser un repte! Com implementar les classes quan tens en un mateix grup una persona que té un bon nivell de lectoescriptura i una altra que no en té? Així que vam començar a dur a terme les accions a través del mètode intuïtiu.

Les tecnologies cada cop estan més adaptades i més a l'abast de tothom. Gràcies al fet que aquestes són més intuïtives, es donava la possibilitat que tots poguessin aprendre sense que les seves limitacions fossin una barrera per accedir-hi. Tot i que en general es fa la mateixa activitat, cada participant la realitza a partir de les seves possibilitats. Així ens trobem diferents maneres de plantejar-la. Per exemple, la memòria es pot treballar amb imatges o amb paraules.

Un altre element clau per poder desenvolupar l'activitat ha estat el suport d'algunes persones que hi han col·laborat. Normalment es tracta de persones que participen en altres activitats que ofereix el Punt Òmnia i que manifesten sensibilitat envers aquest col·lectiu.

Un aspecte en el qual s'incideix molt és en la motivació pel treball a partir de l'acompanyament, però sense caure en una excessiva direcció de l'activitat, ja que es tracta de persones que tenen tot el seu dia a dia molt dirigit. Vénen de forma autònoma des de la llar i només en un cas en què és necessari s'acompanya el participant fins a la porta.

L'activitat es fa al Punt Òmnia, en un espai reservat, en una sessió setmanal d'una hora i mitja. Hi acostumen a assistir unes set persones que són molt fidels al projecte. Hi ha una carpeta compartida amb un recull de recursos i activitats proposats per la dinamitzadora. Quan els participants arriben al punt expressen què és el que volen fer. Es fa una combinació entre els seus interessos i els recursos disponibles.

D'aquesta manera, des de l'any 2010 es treballa setmanalment l'estimulació cognitiva, la lectoescriptura, la participació comunitària i el lleure de manera transversal per mitjà de les TIC amb activitats com ara: jocs de memòria, puzles, jocs de lògica (com el joc de Lucas), les festivitats (Castanyada, Nadal, Carnestoltes, Sant Jordi, etc.), escriptura de relats propis, cerca d'imatges, informació sobre festes, descàrrega de música lliure de drets, punts de llibre, safaris fotogràfics relacionats amb les AVD, etc.

De totes les activitats que s'han dut a terme, les que tenen una millor acceptació són les relacionades amb la fotografia. Així i tot també tenen bona acollida les sortides, en les quals els mateixos participants són els guies. En aquest cas sí que es demana que hi vagi un monitor, sobretot quan es tracta de persones amb mobilitat reduïda.

El recursos que s'han fet servir, a més de l'equipament propi de l'Òmnia, són la càmera fotogràfica del Punt, la càmera de la Llar Residència, i recursos en línia com ara les activitats menys infantils d'Edu365, també el buscador Google o la plataforma Youtube. Val a dir que pel fet de ser persones que estan tutelades no disposen de telèfons mòbils.

Conclusions

La normalització de la vida dels participants, la seva autonomia i apoderament, són els principals objectius de l'activitat, ja sigui a través de l'aprenentatge, de la participació ciutadana, del lleure o d'altres. A grans trets, es pot dir que apropar les TIC a tothom és un camí cap a la consecució d'una societat més activa, més crítica, més analitzadora i amb un pensament més lliure i constructiu.

En el cas del món dels discapacitats cognitius, manquen eines per trencar barreres i facilitar encara més l'accessibilitat. Ens referim sobretot a recursos pedagògics especialment dissenyats perquè aquest col·lectiu pugui fer servir les TIC, aprofitant tot el seu potencial sense quedar relegat a utilitzar eines creades per a infants.

3.7. La salut mental des de l'Òmnia

Població: Sant Boi de Llobregat

Entitat: Fundació Marianao

Punt Òmnia: Punt Òmnia Fundació Marianao

Dinamitzador: Josep Oliveras

Paraules clau

Salut mental, autonomia, autoestima, apoderament, estimulació cognitiva, normalització, interrelació.

Sinopsi

Més que la presentació d'una experiència desenvolupada en el marc del programa Òmnia, el que segueix és la presentació i l'explicació d'un conjunt d'activitats fetes amb la idea de donar resposta a la demanda de diversos serveis relacionats amb la salut mental que operen al municipi de Sant Boi de Llobregat. La dedicació a aquestes activitats del total d'hores del Punt Òmnia de la Fundació Marianao se situa al voltant del 25%.

Dins del patronat de la Fundació Marianao, que té com un dels principals objectius estimular el desenvolupament personal i comunitari, hi ha personal dels serveis hospitalaris. Això afavoreix que l'atenció a aquest col·lectiu s'abordi de manera comunitària. Des d'Òmnia es posa un granet de sorra per normalitzar, en la mesura que sigui possible, la vida d'aquestes persones.

Un mosaic d'activitats per a treballar la salut mental.

Introducció

Sant Boi de Llobregat és un municipi de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a uns deu quilòmetres de distància d'aquesta ciutat, que té una població que sobrepassa lleugerament els 83.000 habitants. El seu sector econòmic predominant és el de serveis. Tot i això, té alguns polígons industrials a l'A-16 i entre l'A-16 i l'aeroport, cosa que fa que el sector primari tingui també una importància mitjana. El producte local més característic són les carxofes amb denominació d'origen Sant Boi i els pollastres criats en aquesta localitat entren dins la denominació d'origen del Prat.

L'entitat gestora del Punt Òmnia és la Fundació Marianao. Es tracta d'una entitat sense afany de lucre fundada l'any 1985 que duu a terme projectes socioeducatius dins la seva comunitat amb la finalitat de promoure el desenvolupament personal i comunitari a Sant Boi de Llobregat i el Baix Llobregat. Com el programa Òmnia, intenta afavorir processos orientats a la inclusió social de totes aquelles persones que pateixen situacions de vulnerabilitat social, treballa de manera sostenible i amb una important capacitat innovadora.

Des del començament de la implantació de la Xarxa Òmnia a Sant Boi, els diferents recursos de la localitat relacionats amb la salut mental van manifestar la necessitat d'accedir al Punt Òmnia per fer activitats relacionades amb les TIC. D'altra banda, l'entitat gestora i el Punt també van oferir-se per treballar en aquesta línia.

El serveis que operen a la zona, els usuaris dels quals actualment fan ús del Punt, són: Servei de Rehabilitació Comunitària, Unitat de Mitjana i Llarga Estada (MILLE) de l'Hospital Benito Menni, Unitat de Subaguts de la Clínica Montserrat, grup de Prelaboral de l'Hospital Sant Joan de Déu.

Les activitats relacionades amb les TIC, a més de permetre conèixer-les i aprofundir en el seu ús, donen a aquests usuaris l'oportunitat de treballar aspectes que poden afavorir les teràpies que segueixen. D'altra banda, cal tenir en compte que es tracta d'un col·lectiu molt heterogeni, amb patologies i situacions molt diverses, tantes com persones, amb el qual es fa necessari un treball encara més personalitzat.

Objectius

- Facilitar l'accés a les TIC a un col·lectiu en risc de quedar doblement exclòs de la societat de la informació, per les seves limitacions de tipus intel·lectual i per no saber fer-ne ús.
- Potenciar, a través de les TIC, l'estimulació cognitiva, la memòria, així com les habilitats comunicatives i un llarg etcètera de capacitats, sense deixar de banda l'autoestima.
- Relacionar i vincular els participants amb altres activitats i dinàmiques que tenen lloc a la comunitat.
- Crear un espai normalitzador de les vides dels participants, amb l'aspiració que s'incorporin en altres activitats que no estiguin relacionades amb els serveis a través dels quals han accedit al Punt al començament.

Desenvolupament

S'ha de tenir molt en compte que hi ha una gran diversitat de circumstàncies clíniques i personals dels participants en les activitats que condicionen la seva disponibilitat per poder assistir-hi: fases d'estabilitat, efectes de la medicació, etc.

Amb les activitats es dona molta importància al treball en grup per sobre de l'individual, ja que és una manera de treballar aspectes relacionals entre les persones i de potenciar la seva participació. D'aquesta manera, les capacitats o aptituds treballades són principalment la comunicació, la interrelació personal, a més de l'estimulació cognitiva, la memòria, i, paral·lelament, l'autoestima.

Es treballa amb els grups al llarg de tot el curs, sabent que els participants poden faltar a alguna sessió o absentar-se durant un període de temps, cosa que és bastant freqüent. És per això que les activitats estan dissenyades perquè no sigui necessari mantenir una continuïtat en l'assistència.

Els grups acostumen a venir acompanyats per un educador o cuidador que coneix la història clínica de cada participant, de manera que l'activitat es pugui adaptar millor a les seves capacitats i necessitats. Això permet al dinamitzador del Punt Òmnia centrar-se més en els aspectes més competencials i socials. Ell és el referent de l'activitat, i les qüestions de caire mèdic, clínic, judicial o burocràtic recauen sobre la persona que acompanya els usuaris, de manera que tots dos fan un treball en conjunt.

Les activitats es fan al Punt Òmnia, tot i que el dinamitzador en alguna ocasió ha sortit per fer alguna visita. En alguns casos els participants han treballat fora alguns aspectes que es continuen treballant al Punt. Pel que fa a la durada de les sessions, és normalment d'una hora.

Com a recursos necessaris, es fan servir els deu ordinadors del Punt i en alguns casos tinta d'impressora, paper o cartolina, si l'activitat ho requereix. No s'utilitzen dispositius adaptats.

La principal dificultat que afecta les activitats amb aquest col·lectiu és la irregularitat en l'assistència, per la qual cosa les activitats es dissenyen i programen tenint en compte aquesta possible discontinuïtat. Un altre handicap important és la falta d'autonomia i la baixa autoestima d'aquestes persones que fa necessaris en tot moment la motivació i el reforç positiu.

Treball amb els diferents grups

- Grup del Servei de Rehabilitació Comunitària (dilluns)

Els participants en aquest grup són persones amb malaltia mental però en situació estable, compensats amb la medicació i fora de l'àmbit hospitalari. A escala cognitiva trobem diferents situacions. Les seves activitats estan molt orientades a fer coses amb la comunitat, treballen a partir d'un blog amb receptes de cuina, fotografies de sortides, etc. (<http://srbenitomenni.blogspot.com.es/>). Aquest blog és mantingut pels mateixos participants. Serveix alhora com a revista i mostrar de tot el que fan al Punt i al servei. També es treballa força amb el correu electrònic, les xarxes socials i la navegació per Internet, per tal que estiguin en contacte amb els seus cercles propers i que aprenguin a dominar eines que els permetin comunicar-se i informar-se.

- Grups de la Unitat de Mitjana i Llarga Estada de l'Hospital Benito Menni (dimarts)

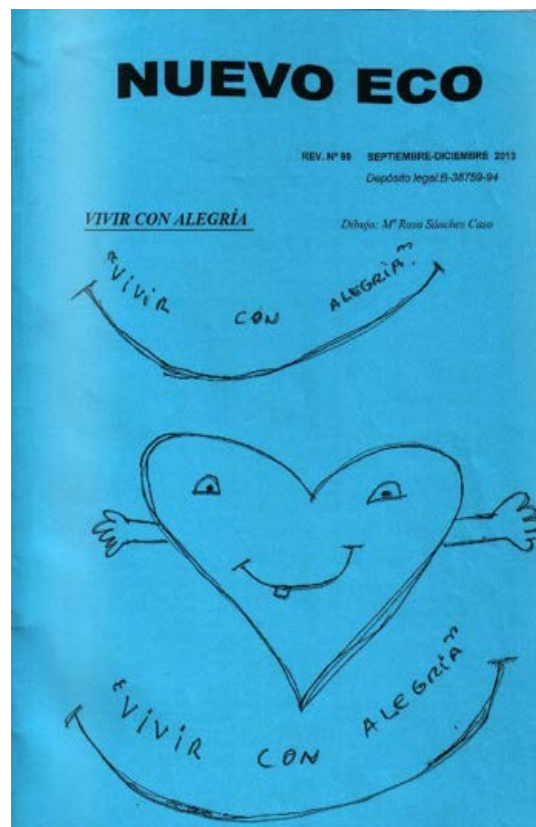
Es tracta de dos grups de participants que estan en situació d'ingrés hospitalari i comencen a fer alguna sortida per fer activitats puntuals. L'activitat està orientada a la vinculació a altres recursos o fins i tot a una possible alta. Tot i això, hi ha perfils cognitivament bastant deteriorats i no és estrany que hi hagi baixes durant el curs per descompensacions. Al taller es treballa també amb un blog (<http://cadalocosutema.blogspot.com.es/>), que en aquest cas el porta el dinamitzador, amb continguts que parteixen dels escrits, les reflexions i els exercicis que es fan a les sessions. Es treballa també amb ofimàtica bàsica, mecano-grafia i alguna activitat d'estimulació cognitiva més específica, com ara jocs d'habilitat visual, memòria, etc.

- Grup de la Unitat de Subaguts de la Clínica Montserrat (dimecres)

Els dimecres es dona accés a un col·lectiu que passa molt poc temps en el servei, i això fa que el grup sigui molt variable: d'una setmana per l'altra poden variar la meitat dels participants. Cognitivament és el grup més divers. També ho és quant a coneixements i experiència en l'ús de les TIC, cosa que dificulta poder fer una única o una mateixa activitat per a tots. S'intenta treballar a partir de propostes molt diverses que no requereixin una continuïtat: cada sessió és autoconclusiva, tot i que es poden tocar temes semblants. Es toca molt la creativitat, l'expressió escrita, el dibuix, la cerca de música o vídeos lliures de drets per Internet, etc.

- Grup de Prelaboral de l'Hospital de Sant Joan de Déu (dimecres i dijous)

Els participants són persones en situació de reincorporació al mercat de treball. Es miren molt les ofertes formatives, l'acreditació dels seus coneixements i de la seva experiència, com, per exemple, la preparació de les proves de l'ACTIC.

Vivir con alegría, una aportación fonamental.

- Grup de la Clínica Sant Carles (divendres)
Aquest grup té un perfil divers i força semblant al de la MILLE: són persones en una situació cronicada de llarga estada a l'hospital. Es treballa molt a partir d'activitats de creativitat. En aquest cas, per exemple, s'edita una revista en paper que el dinamitzador s'encarrega de portar a un blog (<http://nuevoeco.blogspot.com.es/>).

A banda d'aquests grups, també n'hi ha de més autònoms, que vénen esporàdicament a fer activitats al Punt Òmnia com a cessió de l'espai o com a activitat conjunta. N'és un exemple el Club Social de la mateixa entitat, on fan activitats de caire lúdic, esportiu o cultural. També hi ha associacions del barri que vénen a fer activitats, com, per exemple, Tots som santboians, tot i que ells treballen amb persones amb discapacitat intel·lectual. També hi accedeix Equilibri, una associació de familiars de persones amb malaltia mental.

I finalment, hi ha un altre nivell en el qual s'aconsegueix una plena normalització i integració d'aquestes persones en activitats obertes del Punt, com ara l'accés lliure, les píndoles de repàs o altres activitats on es relacionen amb qualsevol persona que vingui a participar-hi.

Conclusions

La malaltia mental és, malauradament, molt present en la nostra societat, tot i que s'oculti o es porti de manera discreta. També està subjecta a una gran estigmatització que és important trencar normalitzant la vida de les persones que la pateixen en la mesura que sigui possible.

Les TIC es converteixen, doncs, en una oportunitat per aconseguir aquesta normalització, perquè ofereixen oportunitats a unes persones que podrien patir una doble exclusió i permeten treballar aspectes que afavoreixen les teràpies que segueixen, com és ara l'estimulació cognitiva, la memòria, o, ja en el pla de com se sent la persona, la seva autoestima i el seu apoderament.

Destaca la gran importància que té el treball en grup, amb aquestes persones, que potencia la seva comunicació i interrelació amb d'altres, així com el treball en xarxa dels diferents serveis i recursos, a fi d'aconseguir una complementarietat en l'atenció donada.

3.8. Quan els punts Òmnia de Terrassa es troben...

Població: Terrassa

Entitats: FAVIBC, Grup d'Esplai La Fàbrica de Can Tusell

Punts Òmnia: Punt Òmnia AV Sant Llorenç, Punt Òmnia Montserrat-Terrassa, Punt Òmnia AV Can Jofresa, Punt Òmnia AV Egara, Punt Òmnia Grup Esplai La Fàbrica, Punt Òmnia Casal Cívic Terrassa - Pla de Bonaire -AV Pla de Bonaire

Dinamitzadors: Sandra Pérez, Pere Boronat, Juan Revuelta, Lidia Ortega, Clàudia Aracena, David Lérida, Ernesto Cabrera, Rubén López, Catalina Rosa Martínez

Detall del blog elaborat pels membres del projecte.

Els professionals d'Òmnia col·laboren en el disseny de l'activitat.

Paraules clau

Trobada, jornada, participació comunitària, difusió, entreteniment.

Sinopsi

Amb tres edicions fetes fins ara, es pot dir que la Trobada de Punts Òmnia de Terrassa es tracta d'un esdeveniment ja consolidat d'una sèrie de punts situats en uns barris molt similars pel que fa al seu urbanisme i a les persones que els habiten, la majoria d'habitatge social i gestionats per la FAVIBC.

Si bé en un començament el principal objectiu era donar a conèixer l'existència i les possibilitats dels punts Òmnia al territori a tots els veïns i veïnes dels barris que els acullen, aquestes trobades s'han convertit també en un espai d'intercanvi d'experiències per a les persones que els dinamitzen, i fins i tot per als seus participants, els d'altres projectes i els treballadors de diversos serveis. S'han dut a terme als barris de Can Tusell (2011), Egara (2012) i Sant Llorenç (2013).

Introducció

Terrassa és una ciutat del Vallès Occidental, capital de la comarca juntament amb Sabadell. La seva àrea d'influència arriba al quart de milió de persones. La seva població supera els 200.000 habitants, la qual cosa la converteix en la quarta ciutat més poblada de Catalunya. Té una superfície de 70,2 km² i un important nus de comunicacions per carretera, autopista i ferrocarril. El seu patrimoni medieval, modernista i industrial és molt ric, hi ha diverses escoles universitàries i és seu d'un bisbat.

Pel que fa a la seva divisió territorial, Terrassa té 37 barris agrupats en sis districtes en què es divideix per facilitar-ne l'administració. A partir de l'any 1995, la ciutat inicia un procés en el qual les empreses de serveis van començar a desbancar els sectors més industrials.

L'entitat gestora dels punts Òmnia que promouen aquesta trobada és la FAVIBC (Federació d'Associacions de Veïns d'Habitatge Social de Catalunya), una organització d'àmbit autonòmic que aglutina 145 associacions de veïns dels barris d'habitatge social de Catalunya. Representa un total de 59.886 habitatges. Els seus orígens es troben en el moviment social i reivindicatiu per a la millora dels barris i la consecució de la democràcia durant el franquisme.

Com a elements de context a tenir en compte, podem dir que els punts Òmnia de Terrassa es troben en barris de la perifèria de la ciutat, d'habitatge social, molt semblants pel que fa a la seva estructura i amb una població en la qual els col·lectius de persones nouvingudes i del poble gitano acostumen a ser importants. La majoria formen part de punts històrics arribats amb la tongada del 1999.

També es dóna la circumstància que, a més del Grup d'Esplai La Fàbrica de Can Tusell, l'entitat que gestiona els punts Òmnia que organitzen l'esdeveniment és la FAVIBC. Tant el primer com la segona han participat en la seva preparació i desenvolupament, a fi afavorir-lo. La Trobada de Punts Òmnia de Terrassa també ha tingut com a marc els Plans de desenvolupament comunitari (PDC).

La idea a partir de la qual neixen aquestes trobades cal situar-la en unes reunions informals els divendres entre les persones dinamitzadores dels punts Òmnia de Sant Llorenç i Egara, que quedaven per intercanviar experiències, treballar en xarxa i dinar. Més tard s'hi van afegir les de Montserrat i Can Jofresa, i seguidament les de la resta de punts participants en l'esdeveniment.

Objectius

- Donar a conèixer i difondre l'existència i les possibilitats dels punts Òmnia a la ciutadania i a entitats i serveis.
- Apropar les TIC a la ciutadania, especialment pel que fa a l'alfabetització digital, l'ús comunitari i el suport en la cerca de feina.
- Treballar en xarxa i de forma col·laborativa entre els diferents punts Òmnia i amb altres agents del territori.
- Promoure la participació al territori.

Desenvolupament

El punt de partida en la realització de les trobades és la necessitat de donar a conèixer a la totalitat dels veïns i veïnes dels barris de Terrassa que tenen al seu abast uns equipaments que els permeten iniciar-se en l'ús de les TIC i fer-les servir, així com la filosofia i altres possibilitats que ofereix el programa Òmnia. És, doncs, l'aspecte de la difusió, el primer gran motor que impulsa a fer la trobada. D'altra banda, també es considera important donar-lo a conèixer a participants i treballadors d'altres entitats i serveis.

Totes aquelles persones que desconeixen els punts Òmnia són els principals destinataris, tot i que, d'altra banda, la trobada també s'adreça a les persones que ja fan ús dels punts, com a element consolidador d'aquesta participació, i de l'altra, als treballadors de les entitats i els tècnics dels serveis.

Els col·lectius predominants són el de gent gran, el de més grans de 35 anys i el dels infants. Els adolescents i els joves són els que més costa d'engrescar; és per això que en la tercera edició de les trobades es va fer un torneig de ping-pong amb la consola Wii, aprofitant el gran atractiu que els ofereixen els videojocs.

De forma subjacent a la participació en aquestes trobades de les persones que desconeixen els punts Òmnia, es troba la voluntat de donar resposta a la necessitat d'oferir un coneixement general de l'ús de les TIC. Es considera que aquest coneixement s'ha d'adaptar a les necessitats concretes de cada usuari i participant, per la qual cosa el tracte ha de ser tan personalitzat com es pugui. Si anem una mica més enllà, s'intenta també promoure la participació comunitària i en el teixit associatiu.

És important considerar el procés de preparació de les trobades, que arrenca quatre mesos abans amb la realització de reunions presencials, a més del contacte virtual a través del correu electrònic i l'Skype. Les primeres tenen lloc els divendres al matí. Les actes de les reunions es comparteixen i, tot i que principalment hi assisteixen dinamitzadors i dinamitzadores dels punts Òmnia, també han comptat amb la participació d'algun voluntari i del coordinador de la FAVIBC.

Per fer les trobades s'ha intentat potenciar, a més dels espais interiors com ara els mateixos punts Òmnia, els exteriors. Es tracta d'una manera d'aprofitar el bon temps que fa en l'època en què es fan i de treure els punts fora del seu enclavament per apropar-los a les persones.

Pel que fa als recursos que han estat necessaris per desenvolupar les trobades, en la primera, les associacions de veïns i veïnes van aportar 50 euros per poder donar un petit obsequi simbòlic als assistents. En una altra de les trobades es van comprar panells de *foam* per muntar un *fotocool*. També han estat necessaris paper i tinta d'impressores per imprimir cartells i altres elements de difusió i documentació aportats pels punts a partir d'un pressupost procedent de la FAVIBC.

Es pot dir que no hi ha hagut problemes destacables més enllà dels relacionats amb l'equipament tècnic, problemes que han estat molt puntuals i solucionats ràpidament i satisfactoria. Cal destacar el suport de les entitats gestores i les AV en tot moment, així com de la resta d'agents implicats en l'esdeveniment.

Les tres edicions de la Trobada

- I Trobada de Punts Òmnia de Terrassa

Va tenir lloc a Can Tusell, on es troba el Punt Òmnia Grup Esplai La Fàbrica, el 28 de maig de 2011, entre les 9.30 i les 14 hores. Es van programar activitats relacionades amb la seguretat i la privacitat a les xarxes socials, l'edició digital i l'ús de Picasa, així com amb el programari lliure. També es va fer un taller de relaxació, jocs infantils i la presentació del logotip dels punts Òmnia de Terrassa que va sorgir d'un concurs que es va fer prèviament i amb el qual es van estampar samarretes. Aquesta primera trobada s'ha conegut amb el nom de La matinal.

- II Trobada de Punts Òmnia de Terrassa

Una imatge de la trobada dels Òmnia Terrassa, impresa a una samarreta.

En aquest cas, el Punt Òmnia amfitrió va ser el de l'AV del barri d'Egara. Es va fer el 15 de juny de 2012, de les 18 a les 24 hores. Les eines TIC que es van divulgar van ser el Twitter i l'Skype. Es va fer un cafè tertúlia en què es va xerrar al voltant de la inserció social i la seguretat a la xarxa, i els més petits van poder gaudir dels inflables solidaris de la FAVIBC, a través dels quals es va fer una recollida d'aliments. La Trobada va anar acompanyada d'una fira d'entitats.

- III Trobada de Punts Òmnia de Terrassa

La tercera edició es va fer al barri de Sant Llorenç, on es troba el Punt Òmnia de la seva AV, el 7 de juny de 2013 a partir de les 16.30 hores. Els assistents van poder participar en activitats de retoc fotogràfic i obtenir un lot gratuït d'eines de neteja i manteniment per fer el manteniment de l'ordinador i optimitzar-lo. També es va fer un safari pel barri.

Conclusions

D'aquestes tres trobades de punts Òmnia de Terrassa es pot extreure que han estat molt gratificants, sobretot quan es veu que els participants estan gaudint, s'estan comunicant i creen xarxa veïnal. Tot i que sempre queda per arribar a persones que encara no coneixen els punts, l'objectiu principal de donar difusió a la seva existència i a la tasca que duen a terme ha estat ben assolit, així com els de promoure el treball en xarxa i la participació en altres dinàmiques que es fan al territori.

De cara a properes edicions de les trobades és important el factor innovació, per tal de renovar-se i oferir coses noves als participants, convertint-les en un esdeveniment viu i adaptat als temps, com ho són les TIC.

També és molt important que les activitats siguin tan obertes com sigui possible a l'espai públic, i que tinguin un caràcter general, incloent-hi aspectes relacionats amb les TIC però fugint de centrar-se en el factor tecnològic tot donant més importància als aspectes intrínsec de l'acció comunitària...

Òmnia TERRASSA
DIVENDRES 15 DE JUNY DE 2012
2a TROBADA

PUNT XARXA ÒMNIA ÈGARA
 Plaça de la Immaculada n° 4
 08226 Terrassa
 omniaterrassa@gmail.com

TALLERS I ACTIVITATS

18:00 a 18:45hs. > Xarxes Socials: Twitter.
 18:00 a 18:45hs. > Videochat: Skype.
 19:00 a 20:30hs. > Cafè Tertúlia
 Inserció Social a càrrec d' INSERCOOP.
 Seguretat a la Xarxa a càrrec dels Mossos d'Esquadra.
 18:00 a 21:00hs. > Espai Obert
 Campionat de Ping Pong (Wii).
 Inflables Solidaris: FAVIBC. (Banc d'Aliments).
 (Porta un Aliment i Puja als Inflables).
 21:00 a 24:00hs. > Activitat Sorpresa.
 *Hi haurà fira d'entitats.

Organitza: [Logos de diverses entitats] Colabora: [Logos de diverses entitats]

Cartell de difusió de l'activitat.

3.9. Tallers Bellvitge: treballant capacitats

Població: l'Hospitalet de Llobregat

Entitats: Fundesplai i Centre Esclat Bellvitge

Punts Òmnia: Punt Òmnia Club d'Esplai Bellvitge i

Punt Òmnia Centre Esclat Bellvitge

Dinamitzadors: Carlos Àvila i Sònia Camps

Paraules clau

Discapacitat, accessibilitat, limitacions, educació especial, capacitat.

Una mostra d'un treball elaborat per una participant.

Sinopsi

Aquesta experiència és un seguit d'activitats realitzades conjuntament pels dos punts Òmnia de Bellvitge amb l'associació Tallers Bellvitge, que té com a finalitat la integració i la promoció personal, laboral i social de persones adultes amb discapacitat psíquica o malaltia mental.

Es dona la circumstància que al barri de Bellvitge hi ha moltes famílies amb membres que pateixen algun tipus de discapacitat. D'altra banda, les entitats gestores d'aquests dos punts Òmnia, sensibles a la situació d'aquest col·lectiu, sempre han intentat donar-li cabuda.

Els dos punts treballen de forma complementària, especialitzats en aspectes concrets de l'ús de les TIC, de cara a afavorir que siguin autònoms a l'hora de fer servir l'ordinador i, més encara, proporcionar-los apoderament.

Introducció

Bellvitge és un barri del municipi de l'Hospitalet de Llobregat, dins la comarca del Barcelonès. Va ser construït a mitjan anys seixanta i es caracteritza per la seva edificació a partir de polígons horitzontals. Amb una superfície de 2,8 km², té prop de 25.000 habitants (l'Hospitalet de Llobregat en té més de 250.000). Com que el barri es va construir molt ràpidament, deixant de banda els principals serveis, la lluita veïnal per millorar les condicions de vida ha tingut històricament un paper molt important. És precisament per això que la seva vida associativa ha estat sempre molt rica.

L'entitat que gestiona el Punt Òmnia Club d'Esplai Bellvitge és Fundesplai (Fundació Catalana de l'Esplai), una entitat sense afany de lucre que, com explica al seu web, té per missió l'educació dels infants i els joves, enfortir les entitats de lleure i el tercer sector, també "millorar el medi ambient i promoure la ciutadania i la inclusió social, amb voluntat transformadora". Duu a terme una gran i variada quantitat de programes, campanyes i activitats adreçades als infants, als joves, a les famílies i a les entitats.

D'altra banda, l'entitat que gestiona el Punt Òmnia del Centre Esclat Bellvitge és aquest mateix centre. És també una associació sense afany de lucre que promou diversos projectes socioeducatius adreçats a infants, joves i adults del barri i de la resta de la ciutat de l'Hospitalet. Incideix especialment en els col·lectius que es troben en situacions desfavorables i en risc de vulnerabilitat.

Els inicis del treball conjunt amb Tallers Bellvitge se situen a principis de l'any 2012, quan aquesta entitat va assistir a un grup de treball sobre accessibilitat en el qual van conèixer el programa Òmnia. De seguida es van posar en contacte amb els dos punts del barri per dur a terme activitats conjuntes.

Durant un primer trimestre es van avaluar els diferents nivells d'ús de les TIC dels participants. Tallers Bellvitge va expressar la necessitat que els seus usuaris no quedessin exclosos de la societat de la informació i aprenguessin a fer servir l'ordinador i Internet. L'objectiu principal era que poguessin ser autònoms a l'hora d'utilitzar les màquines. En alguns casos, i depenent de les limitacions presentades, van ser necessaris dispositius adaptats. En d'altres, reforçar aspectes com, per exemple, la lectoescriptura mitjançant programes com el Sebran o el Minisebran.

Ja des d'un bon començament, el dinamitzador i la dinamitzadora dels dos punts Òmnia es van repartir els continguts de manera que les activitats realitzades als dos punts no se superposessin, sinó que es complementessin i aconseguissin una certa especialització per poder desenvolupar-los de forma òptima. Al CE Bellvitge es fa la part d'iniciació a l'ús de l'ordinador i a Esclat Bellvitge la més avançada.

Objectius

- Iniciar i afavorir l'autonomia en l'ús de les TIC al col·lectiu de persones que presenten algun tipus de discapacitat física o intel·lectual.
- Treballar aspectes concrets, com és ara la lectoescriptura, la memòria, etc., potenciant d'aquesta manera aquells aspectes en els quals hi ha més carències, i molt especialment afavorint l'apoderament d'aquestes persones.
- Aplicar l'ús de les TIC a tasques que formen part de la quotidianitat.
- Potenciar l'autoestima i l'autosuperació dels participants.

Desenvolupament

Com que es tracta d'un col·lectiu de persones que presenta diversos tipus de discapacitats (físiques, malalties mentals, intel·lectual, etc.), s'intenta que l'activitat es personalitzi al màxim en relació amb les possibilitats i les necessitats de cada participant. Val a dir que sempre vénen acompanyats per un monitor que coneix bé cada cas, així com aspectes que les persones dinamitzadores, des de la seva perspectiva de l'ús de les TIC, desconeixen.

Cada principi de trimestre es fa una reunió conjunta entre les dues persones dinamitzadores i els representants de Tallers Bellvitge per planificar i programar les activitats. Els dinamitzadors també es reuneixen en acabar aquest període de temps per fer una valoració sobre com s'han desenvolupat les activitats i quins aspectes es podrien millorar. Per altra banda també es fan reunions periòdiques de seguiment.

Al CE Bellvitge s'imparteix una introducció a l'ús de l'ordinador: conèixer les seves parts, encendre'l i apagar-lo, usar el teclat i el ratolí, etc. Un cop els usuaris coneixen el seu funcionament bàsic, el dinamitzador treballa amb tres grups de vuit persones: un d'atenció personalitzada que ve un cop per setmana durant una hora i mitja, i dos grups d'edició de blogs, que accedeixen al Punt una hora setmanal. En l'atenció personalitzada s'aprofundeix més en les seves necessitats i s'intenta cobrir les seves mancances. En l'activitat de blogs, escriuen sobre les seves inquietuds, expliquen el seu dia a dia, comenten notícies... (<http://capacescapasos.blogspot.com.es/p/presentacion.html>).

Aquest Punt Òmnia també treballa transversalment amb el Grup d'Esplai per a la Integració Social (GEPIS), que és una de les seccions del club d'adults amb discapacitats psíquiques que fan diferents activitats a l'entitat: excursions, dansa, informàtica, futbol, petanca, colònies i... els *Special Olympics*!

Al Punt Òmnia del Centre Esclat Bellvitge, i un cop s'ha assolit un cert nivell en l'ús de l'ordinador, la dinamitzadora incorpora aspectes més concrets i avançats de les TIC: dibuix amb Paint (concretament amb paint.net), navegació per internet, visualització de vídeos en Youtube, presentacions de diapositives amb Impress i PowerPoint, i edició de vídeo amb *MovieMaker*.

Les sessions al Centre Esclat es fan cada dijous i tenen una durada de 55 minuts. En general, els participants no presenten gaires dificultats per seguir les activitats proposades més enllà de la comprensió lectora. Això fa que es treballin molt els aspectes més visuals i gràfics, com la cerca d'imatges, guardar-les o tractar-les.

Durant l'últim quart d'hora de cada sessió a Esclat els participants es connecten a Youtube per buscar un vídeo musical. S'intenta que facin ells sols tot el procés, per la qual cosa disposen d'unes targetes gràfiques on apareix la fotografia del cantant o grup i com s'escriu perquè puguin introduir els criteris per fer la cerca. Aquestes targetes s'amplien cada cop que ve un grup nou per adaptar-les als seus gustos musicals. Normalment a la primera sessió es fa una llista a la pissarra.

Recursos del projecte.

Amb aquestes activitats setmanals, a més de treballar aspectes com la lectoescriptura i la memòria, s'intenta desenvolupar la capacitat d'adaptació, afavorir el respecte als companys i a l'ambient de treball, així com el treball en grup. Els mateixos participants en l'activitat vetllen perquè hi hagi un bon ambient de treball i fan de mediadors en cas que hi hagi algun petit conflicte.

Al Punt Òmnia del CE Bellvitge es disposa d'alguns dispositius adaptats dels quals es fa ús: un ratolí amb bola gegant (*trackball*), una palanca de comandament (*joystick*) i auriculars amb micròfon.

Algunes de les dificultats amb les que ens trobem per desenvolupar les activitats són pròpies barreres que de vegades posen els familiars i/o els cuidadors i que molts cops són a causa de la por per desconèixer.

Un altre obstacle important són les dificultats per que tenen per llegir i escriure. Per últim remarcar que les instal·lacions del Centre Esplai presenten algunes barreres arquitectòniques, el que limita l'accés d'alguns usuaris.

Conclusions

A partir d'aquesta experiència de treball conjunt entre punts Òmnia i amb una entitat del territori, podem concloure la necessitat de tenir molta paciència quan treballem amb aquestes persones, ja que s'avança molt a poc a poc i els resultats s'obtenen a mitjà o llarg termini.

D'altra banda, es tracta d'un col·lectiu molt agraït per les atencions que se'ls dedica, retornen una retroacció molt positiva. L'ús de les TIC es converteix en un element molt engrescador i complementari de l'adquisició de coneixements i competències. Els usuaris mostren una gran motivació per fer les activitats.

Pel que fa a adaptacions especials, ja no solament és important que l'edifici reuneixi condicions d'accessibilitat, sinó que per a determinats participants cal usar dispositius adaptats que els ajudin a utilitzar millor l'ordinador i ho facin amb més comoditat.

Des de Tallers Bellvitge es considera que l'Òmnia desenvolupa una tasca molt important, quan dona suport a aquestes persones amb les TIC, i així ho ha manifestat en més d'una ocasió.

3.10. Xerrades pràctiques en família

Població: Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant

Entitats: Ajuntament de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant

Punts Òmnia: Punts Òmnia de Vandellòs i Punt Òmnia de l'Hospitalet de l'Infant

Dinamitzadora: Magda Marzo

Paraules clau

Família, infants, pares, fills, AMPA, escola, cohesió, aprenentatge, compartir.

Un dels recursos digitals del projecte.

Sinopsi

Aquesta experiència s'emmarca dins el treball a la Xarxa Òmnia, la qual dona suport a les famílies i el col·lectiu d'infants. Es tracta d'unes sessions en les quals participen conjuntament pares, mares, fills i filles, treballant alguns recursos que ofereixen diverses pàgines web educatives.

Pretén donar resposta al neguit experimentat en alguns casos pels adults quant a l'ús que fan els infants de les TIC, especialment les que es troben en línia, i en relació amb qüestions de continguts adients i seguretat a la xarxa.

L'activitat es desenvolupa de forma coordinada amb la participació dels punts Òmnia de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, les AMPA dels seus centres educatius i la Regidora d'Ensenyament, Salut i Benestar Social de l'Ajuntament.

Introducció

Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant és un municipi de Tarragona, a la comarca del Baix Camp, extens i amb la població repartida en diferents nuclis. És molt divers en tots els sentits. El conformen petits pobles de gent arrelada: Masriudoms, Masboquera, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant. El seu nombre d'habitants està lleugerament per sobre dels 6.000 (tot i que durant l'època estival està molt per sobre d'aquesta xifra), en una superfície de 102,7 km².

El nucli més poblat és l'Hospitalet de l'Infant, a causa de la immigració dels anys de l'arribada de la indústria energètica, el turisme i, consegüentment, la construcció i els serveis. A banda hi ha un petit nucli a la costa, l'Almadrava, les urbanitzacions i certa dispersió de ciutadans en masies o nuclis abandonats.

Aquesta descripció defineix també el paisatge humà: la gent dels nuclis antics i arrelats, treballadors dels anys d'eufòria d'obra i indústria, segones residències, immigrants àrabs i de Sud-Amèrica..., i també una gran diversitat d'economies familiars.

L'entitat gestora dels dos punts Òmnia –el de Vandellòs i el de l'Hospitalet de l'Infant–, és l'Ajuntament de la vila, dins la Regidoria de Benestar Social. Ambdós van iniciar el seu funcionament el 2003 i les ubicacions han anat canviant.

La idea de dur a terme aquesta activitat sorgeix, d'una banda, dels pares i les mares interessats per l'ús que fan els seus fills i filles de les TIC. De l'altra, parteix del Pla de suport a les famílies i els infants. Es concreta en el treball fet juntament entre la dinamitzadora del Punt i la tècnica d'inserció social del programa.

Totes dues van reunir en una taula els presidents de les AMPA i la regidora d'Ensenyament, Salut i Benestar Social de l'Ajuntament per exposar els objectius del projecte i les activitats previstes, de cara a aconseguir la seva participació. L'activitat era una inquietud que la dinamitzadora tenia des de feia temps i encaixava perfectament amb la idea de treballar conjuntament amb els pares i mares.

Per detectar les necessitats reals es va iniciar un petit sondeig informal i verbal entre pares, mares i escolars de primària. El treball amb les TIC a les escoles queda emmarcat en una activitat concreta i els infants, fora de l'escola, accedeixen molt sovint als ordinadors, les tauletes tàctils (*tablets*), els telèfons, etc., sense acompanyament. Podríem dir que aprenen amb facilitat per habilitat, intuïció i compartint coneixement amb els seus companys.

Acostumen a fer-ho de forma lúdica i sense cura d'assolir bons hàbits. Com que els pares no han tingut aquests aprenentatges durant l'època d'infantesa, els manca una experiència que els permeti avaluar l'ús que fan els seus fills i filles de les TIC. Van justos de temps i conèixer els recursos adients per als escolars requereix dedicació.

Objectius

- Difondre les activitats educatives dels punts Òmnia entre els pares, mares i infants, per tal de fer més properes les TIC a les famílies.
- Apropar a famílies del municipi els diferents recursos educatius que ens ofereixen les TIC.
- Treballar transversalment amb diferents entitats i serveis del municipi.
- Compartir aprenentatges a través d'un projecte al municipi que propicia les relacions intergeneracionals.

Desenvolupament

El desenvolupament de l'activitat s'emmarca dins les tasques dels dinamitzadors i les dinamitzadores dels punts Òmnia: l'acompanyament en l'aprenentatge i l'educació en aspectes de seguretat en el maneig de les TIC, l'ergonomia, la visió crítica, l'avaluació dels continguts, etc.

Els destinataris i autèntics protagonistes de les "Xerrades pràctiques en família" són les famílies, que han estat immerses en les activitats de navegació a través de pàgines web educatives, cerca de recursos, jocs, etc. El fet d'asseure's pares i mares amb els seus fills i filles davant de l'ordinador fa de l'activitat un espai de temps mutu, en el qual estan compartint el que fan. Miren, investiguen, descobreixen, analitzen... i ho fan ajudant-se mútuament, ensenyant-se els camins per aconseguir fer les coses bé.

Al llarg del desenvolupament de l'activitat es fa un incís per parar-se a pensar en qüestions relacionades amb la seguretat i els bons hàbits. És aleshores que sorgeix la complicitat per fer-ho millor. Conèixer els continguts més adients a cada edat i cicle facilita el treball i l'aprenentatge i afavoreix la concentració i l'assoliment de competències i d'habilitats. L'afinitat dins el grup ha estat un element important de cohesió.

Les inscripcions es fan de forma ordenada, als mateixos punts Òmnia. La durada de cada sessió és de 90 minuts i ha estat estructurada de la manera següent, per poder tractar tots els continguts i temes proposats:

- Formació. Coneixement de les principals pàgines web on poder cercar recursos educatius i formatius (Xtec, Edu365, etc.) i analitzar-ne l'estructura, les diferents àrees, els enllaços, fent servir les activitats curriculars i altres recursos. Temps dedicat: 30 minuts.

- Jocs. Recorregut per alguns dels recursos ludicoeducatius que es pot trobar a la xarxa (Sebran, jocs de reciclatge, joc de l'aigua, etc.). S'aprofita també per descobrir els jocs que es poden trobar en el web presentat. Temps dedicat: 20 minuts.
- Consells pràctics. Recomanacions que apopen a fer un bon ús de les TIC d'una manera senzilla i pràctica (seguretat, com fer un accés directe cap al web presentat, afegir-lo a la barra dels marcadors del navegador, etc.). Presentació del Symbaloo del Punt Òmnia com a recull de recursos i la possibilitat de fer-lo pàgina d'inici del navegador, molt interessant per als més menuts. Temps dedicat: 20 minuts.
- Cloenda i enquesta de valoració. Tancament de la sessió i breu enquesta per valorar l'opinió que tenen els pares, mares i tutors de la feina feta. Temps dedicat: 10 minuts.

Els llocs en els quals es duu a terme l'activitat són els espais del Punt Òmnia de Vandellòs i de l'Hospitalet de l'Infant. Al primer, amb els cicles inicial, mitjà i superior, mentre que al segon, només amb el cicle mitjà.

Les activitats es reparteixen per mesos i per grups del mateix cicle per poder treballar els recursos adients de manera progressiva i ordenada. Tres d'aquestes van adreçades als tres cicles de primària: inicial, mitjà i superior.

A causa de la falta de temps dels pares i mares, i atesa la inquietud per no deixar de banda aquestes activitats, l'AMPA de l'escola de Vandellòs ha proposat continuar-les amb els infants perquè millorin les habilitats amb el teclat i l'escriptura amb el processador de textos.

Pel que fa als recursos, les activitats s'han desenvolupat amb els ordinadors dels punts Òmnia, tenint en compte que cada assistent ha de fer ús d'un ordinador. També s'admetia assistir-hi amb els portàtils de les famílies.

Hem de destacar que ha agradat molt la presentació del Symbaloo, elaborat a propòsit per a l'activitat: <<http://www.symbaloo.com/mix/educatius>>, ja que facilita l'accessibilitat als recursos en qualsevol lloc i moment. No ha estat necessari cap altre recurs.

Quant a dificultats, l'assistència dels pares comporta un esforç i un gran impediment per una qüestió de disponibilitat. Cada any s'estableix de nou el contacte amb els membres de les AMPA, però les gestions són lentes i s'allarguen en el temps.

Conclusions

Podem concloure, a partir d'aquesta experiència, que la participació i el compromís dels membres de les AMPA són fonamentals per assolir un bon desenvolupament de l'activitat i els objectius plantejats.

El projecte pot adaptar-se a diferents grups i col·lectius que hi estiguin interessats, i no limitar-lo solament a treballar amb els centres educatius de formació reglada.

Des dels punts Òmnia es podria proposar un treball coordinat a través de la Xarxa, dedicar-hi unes dates concretes per desenvolupar i difondre projectes d'activitats amb infants i entitats com ara les AMPA.

El títol inicial Xerrades pràctiques en família podria modificar-se per reflectir millor que és un taller principalment actiu i pràctic on tots fan servir l'ordinador de manera participativa i col·laborativa. Un altre nom que li podríem donar és Aprenem i practiquem en família.

Enllaç

<<http://www.symbaloo.com/mix/educatius>>.

Experiències d'ocupabilitat

Òmnia és inclusió social, és integració, és transversalitat. El Programa potencia la integració de les persones en situació o risc d'exclusió social a través de mesures que fomentin la seva ocupabilitat.

En primer lloc, els ofereix eines, recursos i serveis de formació, de manera que la seva autonomia sigui cada vegada millor i puguin liderar el seu procés d'inserció personal. Les diferents accions que es duen a terme en el marc de l'ocupabilitat persegueixen l'enfortiment de les capacitats personals, la presa de decisions que tenen impacte sobre la vida professional, l'enfocament multiprofessional de les problemàtiques, etc. per tal de millorar la situació d'aquelles persones que estan passant per dificultats.

D'una altra banda, i de forma específica per a les persones en situació d'atur, l'Òmnia treballa la coordinació amb serveis d'orientació social a cada territori i facilita a les persones un conjunt d'hàbits i competències que els permetran arribar a aquests agents d'inserció social amb la màxima preparació per tornar al mercat laboral al més aviat possible.

Treballar l'ocupabilitat de les persones significa evitar la inactivitat, la deixadesa, l'abandó. Activar-les, formar-les, estimular-les perquè puguin trobar espais per fer contribucions a la comunitat i l'entorn més proper que els facin més forts i més capaços de tornar a formar part de la població activa ocupada.

Com mostrarem en el conjunt d'experiències següent, el treball de foment de l'ocupabilitat en el marc de l'Òmnia és molt divers, ric i significatiu. Comença amb les edats més joves i no finalitza mai; utilitza instruments molt diversos i tècniques i metodologies molt variades.

Infància i robots sembla un títol estrany per a una experiència que fomenta l'ocupabilitat de les persones, però es tracta d'una iniciativa que utilitza la robòtica educativa com a mitjà d'aprenentatge que permet despertar vocacions professionals entre els més joves, de manera que s'orientin cap a un futur amb més oportunitats d'inserció laboral i adquireixin, pel camí, competències i habilitats personals molt integradores i completes.

«Construeix-te: motivant i capacitant els joves» està dissenyat per arribar als joves que no han finalitzat els estudis obligatoris i tenen dificultats per accedir al mercat de treball, i es troben en situació d'inactivitat. A través d'aquest projecte, es treballa l'adquisició de competències TIC i es transmeten els valors del treball i l'esforç, el sentiment de pertinença i el compromís amb l'entorn, factors clau en l'ocupabilitat de les persones.

A través de la iniciativa Sumant esforços: inserció laboral amb joves la coordinació entre els diferents agents dels serveis públics i el Punt Òmnia permet superar dificultats, optimitzar els recursos, oferir espais per treballar les potencialitats de cada persona i millorar, des d'un punt de vista global, els recursos d'orientació i acompanyament a la inserció sociolaboral del jovent.

Joves reporters: despertant inquietuds treballa sobre l'absentisme escolar, els comportaments disruptius, la manca de motivació i de perspectives de futur dels seus participants. La contribució contínua que proporcionen els diferents agents del territori, i especialment els centres educatius, permet realitzar una acció que té un important retorn a la comunitat i que afavoreix el creixement personal i el desenvolupament de competències professionalitzadores dels joves.

Reiventa't per tornar a la feina sorgeix de les necessitats i les oportunitats del mercat de treball i centra la seva mirada en el treball de les competències digitals, interpersonals, organitzatives, d'emprenedoria, intel·lectuals i personals. L'adaptació al canvi, la intel·ligència emocional, la identificació d'oportunitats, la gestió de la informació, el treball en equip... un conjunt d'elements que ajuden a fer que les persones tinguin més possibilitats de reentrar al mercat de treball.

Inserció laboral amb dispositius mòbils és una aventura que s'endinsa en el món de la innovació social incorporant els nous equips tècnics –tauletes tàctils (tablets) i telèfons intel·ligents– per afavorir els itineraris

d'inserció laboral de les persones participants. Fruit d'una col·laboració amb la universitat, que ha permès generar materials educatius i investigar sobre aquests nous dispositius, aquest taller s'ha adreçat a persones immigrades. Aquesta experiència no és altra cosa que una prova pilot d'una metodologia innovadora en la qual caldrà aprofundir.

La meua imatge influeix a l'hora de buscar feina? és duu a terme amb un col·lectiu de dones gitanes, que de la mà especialitzada de la dinamitzadora del Punt Òmnia fan una avaluació i treballen sobre una millora de les seves competències comunicatives, les seves habilitats i els seus coneixements sobre els processos de selecció de personal i les seves oportunitats personals.

Òmnia insereix és una mostra de coordinació entre dos punts Òmnia per fer l'abordament integral de les necessitats dels seus participants en aspectes relacionats amb la seva ocupabilitat, la inserció laboral i l'alfabetització digital. Les col·laboracions amb agents externs al programa –serveis d'ocupabilitat, espais de formació– són freqüents i permeten millorar l'atenció que reben les persones i el seguiment que aquests serveis requereixen.

Voluntariat digital no és una activitat, sinó una metodologia de treball que transforma i dona caràcter a les activitats que es desenvolupen. Permet que les persones en situació d'atur es mantinguin actives, desenvolupin lligams amb la seva comunitat i millorin les seves oportunitats socials. Els protagonistes troben amb aquesta estratègia estímuls que els motiven en un moment en què necessiten formar part de l'engranatge social: en formen part i hi contribueixen de forma positiva.

Jornades 2.0 a Valls és un conjunt de conferències, xerrades i estímuls que es fan mensualment, amb l'objectiu de fomentar la innovació, el creixement econòmic i la millora de la competitivitat dels ciutadans, les empreses i els comerços d'una comarca. D'aquesta manera es genera una xarxa que actua per estimular el benestar econòmic de la zona i, amb aquest, la inclusió social dels col·lectius menys afavorits.

4.1. Infància i robots

Barri: Campclar, Tarragona

Entitat: AV Campclar (FAVIBC)

Punt Òmnia: Punt Òmnia Casal Cívic
Tarragona - Campclar - AV Campclar

Dinamitzador: Jordi Rodríguez Soler

Paraules clau

Robòtica, educació, vocacions professionals, valors, responsabilitat, motivació, escoles, innovació.

El repte del joc, element estimulador de l'aprenentatge.

Sinopsi

La robòtica educativa és un mitjà d'aprenentatge que permet despertar vocacions professionals en els més joves de manera molt motivadora a partir del joc. D'altra banda, pel fet d'aprendre construint (*learn by doing*), entren en joc tota una sèrie d'habilitats i coneixements que són reforçats.

Aquesta experiència mostra com es pot treballar la robòtica educativa des de l'Òmnia, col·laborant amb l'entitat, però també oferint-la als centres educatius. S'emmarca dins el suport a la infància i ofereix un gran potencial educatiu i formatiu.

Introducció

Campclar és un barri que forma part dels barris de ponent de Tarragona, a 2,5 km del centre de la ciutat. Es va crear a principis dels anys seixanta, arran de la industrialització, amb la instal·lació d'empreses petroquímiques i amb l'arribada d'immigrants procedents de fora de Catalunya. La seva població voreja els 10.000 habitants. A més de la població nouvinguda d'altres països, destaca la seva comunitat gitana.

L'entitat gestora és la FAVIBC (Federació d'Associacions de Veïns d'Habitatge Social de Catalunya), una organització d'àmbit autonòmic que aglutina 145 associacions de veïns dels barris d'habitatge social de Catalunya. Representa un total de 59.886 habitatges. Els seus orígens es troben en el moviment social i reivindicatiu per a la millora dels barris i la consecució de la democràcia durant el franquisme.

La idea de fer l'activitat sorgeix a partir d'un curs de robòtica organitzat en el marc del Punt TIC, on el dinamitzador va poder conèixer, juntament amb altres persones dinamitzadores de punts Òmnia, el material i les seves possibilitats: els equips de robòtica educativa d'*Ollo Bug*. Ja feia temps que li rondava pel cap fer una activitat d'aquest tipus i va ser l'oportunitat perfecta per poder aplicar-ho de manera social amb el col·lectiu d'infants.

Es considera que treballar en la construcció de robots té un gran potencial per la seva vessant creativa, motivadora, de treball en equip i perquè és una bona manera de transmetre coneixements relacionats amb disciplines com ara la informàtica, la programació, la lògica, les matemàtiques, la física, etc., però sobretot perquè permet despertar vocacions professionals en infants, adolescents i joves.

En un primer moment es va fer una edició de l'activitat, cap a la primavera del 2013, que va ser tot un èxit i els participants van voler repetir-la. Atès que el treball era bo i que hi havia molts ànims i molta expectació, es va pensar en la manera de millorar el taller i es va intentar reenfocar les edicions següents.

Una mostra de recursos del projecte.

El dinamitzador va decidir, després de parlar amb l'equip del Casal Cívic, dirigir les noves edicions a un públic que no disposés de mitjans per poder disposar del material necessari per dur a terme l'activitat, i el va obrir a tot el barri. Es va considerar que els col·legis de la zona eren una gran oportunitat.

Després de fer una primera reunió amb els centres educatius, la idea va esdevenir una col·laboració en què els nois i noies anirien al Punt Òmnia amb una professora per fer robòtica educativa un cop per setmana.

Objectius

Val a dir que la construcció en si mateixa del robot no és l'objectiu final de l'activitat i que no serveix per justificar-la. Els veritables objectius de l'activitat són els següents:

- Despertar vocacions professionals en infants, adolescents i joves.
- Innovar amb altres maneres de treballar amb aquests col·lectius.
- Potenciar el treball en equip i detectar els rols de cada participant per repartir les tasques dins el grup, però sobretot repartir responsabilitats.
- Donar suport als coneixements propis d'assignatures com ara la informàtica, la física, les matemàtiques, etc., així com habilitats molt diverses de tipus motriu i cognitiu.

Desenvolupament

L'activitat es desenvolupa en una taula que hi ha al Punt Òmnia treballant amb dos equips. S'intenta que estiguin oberts, sense secretisme, compartint coneixements i interactuant. D'aquesta manera es potencia el suport mutu perquè els dos grups construeixin el robot seguint els mateixos temps.

El factor motivació, per la vessant lúdica de l'activitat, és molt important. Els infants en tot moment són els veritables protagonistes i el dinamitzador col·labora, orienta, però en cap moment pren decisions sobre els passos a seguir per muntar bé el robot. Són els participants, els que es troben amb els problemes plantejats i troben les solucions de manera conjunta, treballant en equip i respectant diferents punts de vista.

Es comparteixen dins de cada grup, però també entre els dos grups, idees, responsabilitats, errors, decisions, etc. No hi ha els rols de dinamitzador i alumnes, sinó que el primer observa, dóna suport, resol dubtes, aconsella...

Dins el grup, cada participant adopta un rol d'acord amb els seus coneixements i les seves capacitats. Aquests rols són negociats i poden anar variant en cada sessió. Ens podem trobar, per exemple, amb líders que d'alguna manera dirigeixen el procés de construcció del robot, però també amb infants que pot semblar que estan més en segon pla, però que no es rendeixen davant les dificultats i mostren una gran capacitat de treball en equip.

L'activitat s'ha fet trimestralment al llarg del 2013 i el 2014 amb infants del Casal Cívic, i les dues últimes edicions amb alumnes de l'Escola Mediterrani de Campclar, que vénen al Punt a fer-la en horari lectiu. És una activitat setmanal d'una hora de durada.

El col·lectiu al qual va destinat el taller és el d'infants i adolescents d'entre els 10 i els 15 anys en risc d'exclusió social i dels centres educatius de la zona, molts vegades amb un baix rendiment escolar. No acostumen a anar al centre de la ciutat a veure aquest tipus d'activitats. Es treballa en equips mixtos de la classe de 5è de primària (de 10 a 11 anys).

Pel que fa a les capacitats i les habilitats que es desenvolupen amb l'activitat, destaca la capacitat de treball en equip, relativitzen la competició i afavoreixen el suport mutu, tot i que de vegades es juga una mica amb l'element de la competitivitat. Entre una llarga llista, també es troben les habilitats manuals, la imaginació, la lògica, la capacitat de concentració, etc., desenvolupades molt especialment a partir d'aprendre construint (*learn by doing*).

És molt important la delegació de tasques en els xavals i xavales perquè ells se les reparteixin; intenten que cada participant descobreixi què és el que pot aportar a l'equip: dirigir-lo, organitzar el material, interpretar els manuals, verificar errors de muntatge, rectificar-los, controlar els temps, etc.

Quan es fa lluita de sumo amb els robots hi ha un jutge imparcial que ens diu qui ha guanyat, cada vegada un participant d'un equip que els mateixos participants consensuen. També es treballa la capacitat de tenir paciència, saber esperar cadascú el seu torn per emmetjar peces.

Els recursos necessaris per dur a terme l'activitat són com a mínim dos equips d'Ollo Bug, de la marca Robotis. A Internet es poden descarregar alguns manuals extres i vídeos explicatius i de motivació per als infants perquè puguin veure els robots acabats i en marxa.

Com a dificultats, ens podem trobar que quan un participant proposi una idea i no assisteixi a la sessió següent, el grup ha de decidir molts cops canviar la manera de construir el robot. També pot passar que alguns xavals o xavales s'acomodin en un sol rol, i és tasca del dinamitzador vetllar perquè hi hagi rotació. D'altra banda, aquests equips no suposen una gran inversió econòmica, però, lògicament, l'entitat gestora ha de poder fer-la.

La satisfacció dels participants és evident.

El joc educatiu, un cop en marxa.

Conclusions

La robòtica educativa és una activitat molt motivadora per als infants per la seva part lúdica, que permet, a més de despertar-los vocacions professionals, desenvolupar un gran nombre d'habilitats i reforçar coneixements específics relacionats amb moltes assignatures escolars. Destaca el treball en equip que suposa la construcció col·lectiva del robot.

Es valora de manera molt positiva el fet d'haver començat a treballar en aquest sentit amb les escoles, en la mesura que s'ha obert una porta a partir de la qual es continuarà oferint l'activitat a altres centres escolars, i amb la possibilitat de fer-ho també a entitats, serveis, etc.

És molt probable que en algun moment es munti una jornada per mostrar i compartir l'experiència, sense descartar la possibilitat de convidar altres col·lectius que estan treballant també la robòtica educativa.

Enllaços

<https://www.youtube.com/watch?v=95AM04z3_-4>.

<<https://www.youtube.com/watch?v=9pG6OB09wm8>>.

<<https://plus.google.com/+EscolaMediterraniCampclar/posts>>.

4.2. Construeix-te: motivant i capacitant els joves

Barris: Santa Caterina, Sant Pere i la Ribera, Barcelona

Entitat: Punt Òmnia Tria

Punt Òmnia: Fundació Comtal

Dinamitzadora: Elvira Mora

Participants del projecte.

Paraules clau

Ocupabilitat, inserció social, inserció laboral, cerca de feina, treball, aprenentatge, servei, comunitat.

Sinopsi

El projecte Construeix-te és un projecte pensat per arribar als joves que no han acabat els estudis obligatoris, amb moltes dificultats per accedir al mercat de treball i que es troben en una situació d'inactivitat. La intenció és motivar-los perquè desenvolupin les competències imprescindibles que permetran la seva posterior inserció formativa o laboral. Com a competència imprescindible que els joves han d'adquirir per poder fer aquesta inserció social, és clau el domini de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) i el de les eines per a la cerca de feina i per fer els seus documents o tràmits en línia. El Punt Òmnia Tria col·labora amb el projecte Construeix-te per pal·liar l'anomenada bretxa digital que pateixen els joves que participen en aquesta acció.

Introducció

El barri de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera té una població de 22.817 habitants (dades de l'any 2013). D'aquests, la distribució entre homes i dones es troba molt equilibrada, i per col·lectius d'edat destaca la franja d'entre 25 i 64 anys, és a dir, els qui estan en edat laboral, que representa el 66,6% del total. Destaca l'alt percentatge d'estrangers en la població, que és un 38,5%.¹

¹ Font: <<http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/inf/barris/a2013/barri4.pdf>>.

La Fundació Comtal fa vint anys que hi treballa. És una organització no lucrativa que treballa, des de l'any 1994, perquè els infants, adolescents i joves en situació de vulnerabilitat, així com les seves famílies, tinguin oportunitats de futur.

Entre els seus principis, trobem:

Acollir els infants, adolescents i joves i acompanyar-los en el procés de creixement i l'etapa de formació.

Reforçar les capacitats de les persones i fer possible la seva integració social i laboral a través del suport continuat.

Fomentar la participació crítica i activa en la vida social i cultural.²

Dintre de l'entitat, des de l'any 1999 el Punt Òmnia treballa per fer possible que totes les persones del barri tinguin accés a una aula d'informàtica amb connexió a Internet i formació per aprendre a fer servir un ordinador, navegar per la xarxa digital i estar al dia de les últimes tendències en tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).³

Des del Punt Òmnia Tria de la Fundació Comtal es treballa per a l'ocupabilitat dels joves que participen als nostres projectes oferint-los diferents activitats que puguin fomentar la seva autonomia, autoformació i l'adquisició de competències per millorar l'accés al mercat laboral. Destaca l'estreta relació que hi ha entre el Punt Òmnia i l'Àrea Laboral de la Fundació, en la qual duem a terme dinàmiques i activitats amb un objectiu comú. El projecte Construeix-te n'és una.

Es tracta d'un projecte prelaboral que consisteix a oferir a joves de 16 a 21 anys un tastet d'oficis a través d'una metodologia que combina aprenentatge i servei. En primer lloc, es fan activitats que els permetin assolir una formació bàsica, i posteriorment aquest aprenentatge es posa en pràctica fent serveis a la comunitat. De forma paral·lela a la formació més professionalitzadora, s'intenta aconseguir que les persones participants integrin els valors del treball i de l'esforç i neixi en elles un sentiment de pertinença i compromís amb l'entorn.

Un jove treballa de forma molt concentrada.

Objectius

Motivar els i les joves i fer que desenvolupin competències necessàries per a la seva inserció formativa o en el món laboral.

Donar eines als participants perquè puguin adquirir competències bàsiques en l'ús de les TIC per accedir al mercat de treball.

Capacitar els participants perquè siguin capaços de buscar, analitzar i avaluar informació, així com de publicar i produir continguts.

Fomentar l'autonomia i l'autoformació.

Posar en pràctica l'aprenentatge adquirit fent serveis a la comunitat.

Transmetre els valors del treball i l'esforç, el sentiment de pertinença i el compromís amb l'entorn, i la necessitat de compartir el coneixement amb els altres.

Educar en un ús segur de les xarxes socials i d'Internet en general.

² Font: <<http://www.comtal.org/novaweb/qui-som/>>.

³ Font: <<http://www.comtal.org/novaweb/que-fem/punt-omnia-tria-tecnologies-de-la-informacio/>>.

Desenvolupament

En el context que s'emmarca Construeix-te, es detecta la necessitat de les TIC com a eina imprescindible en la cerca de feina i com a eina transversal d'inserció social. El programa Òmnia s'incorpora en aquest punt. Es tracta d'una acció que ja té una certa trajectòria. A partir de les anteriors experiències anem millorant aspectes d'organització i de contingut, ens adaptem als nous temps i hi afegim noves eines que ens puguin ser útils.

El Punt Òmnia treballa amb els joves participants l'apropament de les TIC a la seva vida com una eina de treball, de cerca d'informació, d'autoformació i de foment de la seva autonomia. Es tracta de joves que tenen un gran domini de les xarxes social (Facebook) i de la cerca i l'escolta de música en línia (Youtube), però no saben utilitzar l'ordinador per crear-se la seva pròpia carpeta, confeccionar el currículum o fer servir el correu electrònic.

Les sessions del projecte

En cada una de les sessions que fem a Construeix-te introduïm un tema o activitat que anem desenvolupant a mesura que els participants van adquirint les competències de la temàtica. Els continguts que es tracten, i que anem actualitzant a mesura que apareixen novetats en el món de les TIC, són els següents:

- Utilitzar el correu electrònic adjuntant-hi un arxiu i enviant-lo.
- Crear i gestionar carpetes.
- Processar textos de cara a crear el *curriculum vitae* i la carta de presentació.
- Cercar informació a Internet i fer un ús responsable dels continguts que produeixen i pengen a la xarxa, tenint molt present normes bàsiques de seguretat a Internet.
- Aprendre a utilitzar mapes i guies de transport públic per millorar la seva mobilitat.
- Inscriure's a les borses de feina en línia.
- Utilitzar eines en línia per tractar les seves fotografies.

Per les característiques pròpies del col·lectiu, no es poden fer explicacions gaire complexes ni llargues. Per això hem optat per classes amb activitats i dinàmiques molt pràctiques en les quals el participant hagi d'explorar i investigar les aplicacions, sempre comptant amb el suport del dinamitzador i dels voluntaris que col·laboren en les diferents sessions. Des de la Fundació Comtal i des del mateix Punt Òmnia apostem per fer protagonistes de les seves activitats els participants.

L'espai i la temporització

Tot i que l'espai habitual és el del Punt Òmnia, per requeriments de la mateixa activitat de vegades pot caldre fer servir altres espais, per exemple, una sala per veure audiovisuals. Pel que fa a la temporització, al llarg del curs es fan tres edicions del Construeix-te repartides en els tres quadrimestres.

Les tres edicions tenen una durada de tres mesos aproximadament. Cadascuna d'aquestes la dividim entre l'etapa d'aprenentatge, on es treballen totes les competències bàsiques i les TIC en unes vuit sessions de dues hores, i la posterior fase de prestació de servei a la comunitat, en què es posa en pràctica el que s'ha après en el tastet d'oficis.

El servei s'ofereix de forma gratuïta a associacions, organitzacions socials, escoles i entitats públiques o privades que ho necessitin. Les tasques estan relacionades amb el manteniment i la rehabilitació bàsica d'instal·lacions, la pintada d'espais, la creació en fusta de mobiliari, la col·locació de terres, etc. El seu procés de preparació i realització és supervisat per un professor expert en rehabilitació i acompanyat per un educador referent del / de la jove.

Els recursos que utilitzem són els ordinadors, la connexió a Internet i altre equipament del Punt Òmnia. Pel que fa al programari, bàsicament, el navegador i el processador de textos, En activitats concretes es poden utilitzar eines multimèdia per reproduir materials audiovisuals.

Un dels problemes que ens trobem amb aquest col·lectiu és la manca d'un ús correcte de les TIC pel que fa als continguts. És a dir, no tenen cura de la informació que es baixen de la xarxa, no controlen les seves dades personals i contrasenyes, i a part, desconeixen totalment què significa la seguretat al web. És per això que intentem reeducar en aquest ús que en fan amb explicacions i fent-los conèixer i ser testimonis de tota la informació pròpia que tenen a la xarxa.

Un cop finalitzada l'acció, els joves continuen vinculats al projecte mitjançant el seguiment i la tutorització per aconseguir l'ocupació de cadascun d'ells.

Conclusions

El Punt Òmnia i la Fundació Comtal apostem per continuar col·laborant en el projecte Construeix-te, entenem que amb la situació socioeconòmica que afrontem actualment és molt important que els joves puguin desenvolupar habilitats que els facilitin la inserció social i laboral. La incorporació al mercat laboral, a hores d'ara és molt complicada i els nostres usuaris encara han de recórrer un camí molt llarg per poder trobar una feina. Creiem que amb projectes com aquest es facilita el seu procés d'incorporació al mercat laboral, s'escurça el camí i se'ls faciliten les eines necessàries per poder afrontar la situació. Però també hem d'adaptar-nos als nous temps i a les tecnologies que van sorgint cada dia. Per això aquest projecte es troba en una millora contínua i una adaptació a les necessitats reals dels seus participants.

Enllaç

<<http://www.comtal.org/novaweb/que-fem/construeix-te/>>.

4.3. Sumant esforços: inserció laboral amb joves

Població: Constantí

Entitat: FAVIBC

Punt Òmnia: Punt Òmnia AV Centcelles

Dinamitzadora: Inés Olondriz Granada

Paraules clau

Coordinació, inserció, formació, serveis públics.

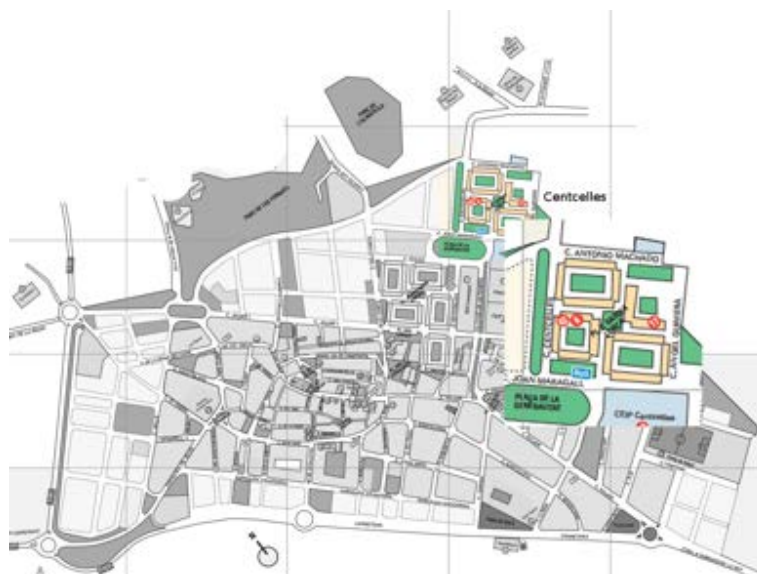
Sinopsi

El barri de Centcelles, a la població de Constantí (Tarragona), presenta característiques que li donen una imatge que reflecteix l'actual situació de crisi de manera inequívoca: fractura social, atur juvenil, precarietat... L'experiència Sumant esforços, en canvi, demostra un cop més com la coordinació entre diferents agents dels serveis públics i una fita comuna superen dificultats, optimitzen els recursos, els fan útils i fan que l'acció directa obtingui resultats positius.

Introducció

La població de Constantí es troba situada a la comarca del Tarragonès, al costat mateix de la seva capital, Tarragona.

La ciutat té els seus orígens a l'època romana, però és ja en el segle xx, quan es produeix un canvi radical en tots els aspectes durant la dècada dels setanta. A finals de 1973 i començaments de 1974 s'inicia la construcció d'un barri amb habitatges de promoció oficial conegut avui com Grup Centcelles o Grup Adigma (600 habitatges). La seva construcció representa un canvi substancial per a la vila, tant pel que fa a l'aspecte urbanístic –s'incrementa el nombre de carrers i de places– com en els aspectes econòmic i demogràfic.

Mapa de la població de Constantí. Destacat el barri de Centcelles.

A la mateixa dècada es comença a construir el Polígon Industrial de Constantí, arran de la previsió de creixement de la indústria de Tarragona, del port i de la refinaria.

El creixement industrial fomenta dos processos migratoris remarcables: el primer, amb famílies arribades d'arreu de l'Estat espanyol, i el segon, pels volts del tombant del canvi de segle, d'arreu del món (marroquins, romanesos, argentins, etc.). Actualment, Constantí té més de 6.500 habitants.⁴

Així, la població del municipi presenta una triple característica:

- D'una banda, hi ha gent que viu de l'agricultura (economia agrària)
- D'una altra banda hi ha la població nouvinguda del sud de l'Estat espanyol durant el procés de transformació de l'assentament industrial (refineries i incineradores industrials) als voltants del poble entre la dècada dels anys setanta i vuitanta. Això provoca un creixement ràpid de la població, que es duplica en tan sols 6 anys, i arran d'aquest fet es construeixen els anomenats 600 habitatges, amb unes infraestructures deficitàries que donen lloc al barri de Centcelles.
- I, finalment, cap al canvi de segle hi ha població nouvinguda principalment del nord d'Àfrica.

D'aquest conjunt de població, cal destacar que, entre el 25 i el 30% es troben en situació d'atur; del total de la població de Constantí, el 43% és jove (0-24 anys), i com a tret significatiu, hi conviuen 13 nacionalitats diferents.

La creació del barri de Centcelles se situa entre el 1978 i el 1980, i l'Associació de Veïns i Veïnes del barri, el 1986. Aquesta, des d'un primer moment, inicia la lluita al barri per aconseguir millores tant urbanístiques com per pal·liar les mancances de la població. A hores d'ara l'AV continua sent un dels motors principals d'un procés continu de millora social, econòmica, urbanística i de serveis.

Per alguns dels seus membres, la lluita essencial es troba en el nombre d'aturats de la població del barri, la lluita contra les drogues i la creació d'espais per als joves. A l'Associació també es fa mediació veïnal. Durant els dos últims anys i gràcies a la presència de les noves figures dels mediadors de l'Ajuntament de Constantí, s'afavoreix l'escurçament de distàncies i la resolució de conflictes entre els veïns.

Malgrat això, les condicions precàries en què es troben les persones, el fort xoc entre diferents cultures i el desbordament per atendre les necessitats de la població, generen una situació que posa de manifest problemes de fractura social, evidència diferències econòmiques entre les persones que viuen al barri i les que viuen al centre del poble, i també persisteixen bosses significatives de pobresa i marginalitat.

És significativa la incidència de problemàtiques com: dificultats en les relacions familiars, precarietat econòmica, atur, maltractaments, desnonaments, manca de serveis als habitatges, massificació, delinqüència, toxicomanies, menors en risc, fracàs escolar i absentisme. Aquesta situació provoca que aquesta població sigui sovint etiquetada com a conflictiva o delinqüent, i a voltes no es correspon amb la realitat.

El Punt Òmnia

El Punt Òmnia comença la seva trajectòria al barri de Centcelles l'any 2001, està situat a les instal·lacions de l'Associació de Veïns i Veïnes del barri, i es defineix a si mateix com un **espai de trobada** amb les **noves tecnologies** i entre les **persones que en fan ús**.

Hi conviuen diversos projectes i espais:

- Grups d'infants i joves, on es fa reforç escolar, manualitats, activitats amb les TIC (tres grups d'infants i dos de joves).
- Activitats conjuntes a l'Òmnia amb el Centre Obert de Constantí, tant amb infants com amb les professionals del recurs. Es fa una programació setmanal i una programació conjunta.
- Espai per a gestions laborals i de cerca de feina per als adults.
- Curs de cerca de feina realitzat conjuntament amb el Servei d'Orientació Laboral per a Joves de l'Ajuntament, el programa Posa't les piles i amb la Borsa de Treball de Constantí, actualment. Un cop per setmana, de manera conjunta i després cada servei tenen el seu propi horari.
- Presència dels mediadors de l'Ajuntament per resoldre conflictes entre els veïns del barri.
- Col·labora en la formació de grups de l'Escola d'Adults.
- Projecte de tutorització i pràctiques de monitoratge.

⁴ Font: <<http://www.constanti.cat/municipi>>.

El projecte

Ateses les característiques de la població del poble i, en concret, del barri, des de diferents serveis i recursos es para especial atenció en el col·lectiu aturat. A la primavera de 2012, tant el Punt Òmnia com el Servei d'Orientació Laboral per a Joves, Posa't les piles, així com la Borsa de Feina de l'Ajuntament de Constantí, treballen amb població que presenta les característiques següents:

- Situació d'atur de llarga durada.
- Greus dificultats per accedir al món laboral, ja que:
 - Presenten un nivell formatiu molt baix.
 - Tenen una manca d'experiència i de recursos a l'hora de cercar feina.
 - Algunes d'aquestes persones presenten una baixa autoestima i no creuen tenir capacitats per introduir-se al món laboral i el formatiu.
- Presenten especials dificultats per accedir a altres projectes de formació o d'inserció, ja que no poden acreditar l'ESO.
- Són pares i mares joves amb càrregues familiars que, en alguns casos, pertanyen a famílies amb situació econòmica i social precària. Això fa que prioritzin l'accés a una feina que no estan en disposició d'aconseguir i es frustra el procés de recerca laboral adequat.

Aquesta atenció, però, es fa de manera independent, encara que amb derivacions d'uns recursos cap als altres.

De forma espontània però gairebé simultània, les persones responsables dels tres serveis prenen consciència de la necessitat d'abordar la realitat de manera coordinada, per tant, fruit d'aquestes derivacions se n'adonen que tenen les mateixes persones usuàries i que el millor és unificar els serveis en un projecte comú:

- D'una banda, no es vol duplicar serveis, ans al contrari: es vol crear un projecte on el servei de l'Ajuntament i el de l'Òmnia restin unificats per criteris i així puguin donar més força al servei.
- D'altra banda, davant un tema com és el de l'orientació sociolaboral, no es vol crear una sensació de dispersió en l'usuari final, una sensació de manca de coordinació.

Per finalitzar, en aquestes derivacions es detecta que algunes persones usuàries no coneixen els altres serveis. Amb tot això es cospa la necessitat de coordinació per facilitar els moviments de la població.

Per tant, amb tots aquests elements, el febrer del 2012 s'engega un primer curs destinat a joves que es troben en procés de cerca de feina. El millor lloc per seguir-lo és l'Òmnia, ja que a escala comunitària permet aglutinar aquest projecte i a més permet fer ús de les TIC en el procés de cerca de feina per Internet.

Objectius

- Potenciar que el/la participant faci un únic recorregut d'inserció laboral coordinat des dels tres recursos existents: Posa't les piles, de l'Ajuntament, Borsa de Treball de l'Ajuntament i Espai Feina de l'Òmnia.
- Potenciar els recursos d'orientació i acompanyament a la inserció sociolaboral del territori.
- Unificar els criteris d'orientació laboral dels tres serveis.
- Articular la xarxa comunitària en l'acompanyament al procés de cerca de feina.

Desenvolupament

El curs d'informàtica bàsica adreçat a la cerca de feina i impartit pels serveis socials i el Punt Òmnia, s'adreça a totes les persones que tinguin dificultats en l'ús de l'ordinador i la navegació per Internet i que responen al perfil definit al projecte.

En aquest curs, també es treballa amb persones més grans de 30 anys derivades d'altres serveis, com ara els serveis socials, els serveis penitenciaris de caire obert, etc.

El curs es du a terme al Punt Òmnia de Centelles els dimarts, de 10 a 12 h. S'atenen unes 10/12 persones per sessió. Els dilluns, però, s'obre un espai per comprovar les ofertes de la setmana i penjar-les, per tenir-les a punt per al dimarts.

Quan finalitza cada sessió, les persones participants que volen poden quedar-se una estona més, ja sigui per acabar de mirar ofertes o per actualitzar el seu currículum.

A diferència d'altres espais, en aquest hi ha tres referents de diferents serveis que es complementen: el tècnic de joventut, l'educadora de Serveis Socials i la dinamitzadora del Punt Òmnia. D'aquesta manera s'evita que cada persona usuària faci tres recorreguts d'inserció i la superposició corresponent.

Aquesta confluència de professionals permet una atenció molt individualitzada, ja que cada persona usuària es troba en algun punt del procés molt diferenciat de la resta (hi ha qui tot just comença i no sap res d'ordinadors, hi ha qui sap manejar ordinadors però no sap res de portals de cerca de feina ni de com s'ha de fer un currículum o una carta de presentació...).

La dinàmica, en resum, s'aborda seguint els passos següents:

- Comprovar si convé actualitzar el currículum.
- Cada persona té la seva carpeta virtual "al núvol", on deixa els seu CV; en cas de no tenir-la, la persona rep el suport necessari que li permeti crear-la.
- A continuació es treballa el tema del correu electrònic, i es practica la tramesa del CV a través del mateix correu o emmagatzemant-ho a la unitat virtual per tal que estigui disponible sempre que es disposi d'una connexió.
- A partir d'aquí, es comença la inscripció en diferents portals segons la professió de cada persona.
- D'aquesta manera, cada setmana es consulta tant el correu com els diferents portals de feina.
- Si cal, es redacta la carta de presentació.
- Es consulten les ofertes del tauler que s'han penjat el dilluns.
- Es consulten els possibles cursos de formació al quals un pot accedir.
- Si alguna de les persones usuàries s'atansa en algun moment a un altre servei dels implicats en el procés, es fa traspàs entre les persones responsables per tal que l'endemà del curs es disposi de la informació necessària per seguir amb el seu recorregut.
- A banda de l'acció al Punt Òmnia, també es valora la necessitat d'anar a les ETT o borses de treball de Tarragona. A partir del perfil que forma part del grup, es veu possible fer una excursió que faci una ruta per diferents borses de treball de Tarragona i diverses ETT, així com possibles empreses per deixar el CV. Aquesta sortida és tot un èxit: fa que se sentin més segurs, ja que han d'accedir sols als diferents espais que visiten, atès que els/les professionals del projecte resten fora.

Com a principals dificultats del procés es detecten les següents:

- Poca constància del grup a l'inici. Processos intermitents tant en les seves motivacions com en el compromís envers el seguiment del curs.
- No tenen l'hàbit de fer-se responsables del curs. Aquest aspecte es treballa dia a dia, i fruit d'això s'adapta la norma que si no hi volen o poden assistir, es cobrirà la plaça amb altres usuaris.
- La consolidació és molt lenta.

D'altra banda, en relació amb l'acció conjunta dels tres serveis, també són destacables:

- Les dificultats de comunicació entre treballadors/es de l'Ajuntament (Serveis Socials) i la dinamitzadora de l'Òmnia.
- L'adaptació entre les metodologies dels Serveis Socials i les de l'Òmnia.
- Les diferències entre els temps de treball dels Serveis Socials i l'Òmnia.

L'acció comença el febrer de l'any 2012 i encara continua endavant. Les dificultats són gairebé un record.

Conclusions

Tot i la situació laboral i econòmica actual i les dificultats reals d'inserció del col·lectiu atès, aquesta experiència es valora de manera molt positiva, tant pels resultats de les persones que hi participen com pels que troben feina (amb contractes intermitents), com també pels que van aprenent processos de cerca, com els que es van motivant dia a dia i els donen seguretat...

El curs també és molt positiu perquè no deixa de ser una activitat col·lectiva, i el treball en grup genera entre les persones vincles de suport i ajuda mútua.

I finalment, mereix una valoració molt positiva el fet que entre diferents professionals hi ha una possibilitat real de donar suport directe en el procés d'acompanyar els usuaris que es troben en aquesta situació.

Punts forts d'avaluació

- Valoració positiva dels processos d'apoderament dels usuaris.
- Alguns d'aquests troben feina, encara que amb contractes intermitents.
- Grup d'ajuda mútua entre els usuaris i usuàries.
- El grup ha incrementat les inscripcions i atenem més usuaris.
- Comunicació més fluida, més adaptació i canvi d'hàbits entre els diferents treballadors dels diferents serveis. Suport entre professionals.

Perspectiva de futur: nous reptes

- Seguir donant cobertura a aquesta població en l'acompanyament en el procés de cerca de feina.
- Poder concretar més en els seus recorreguts individualitzats dels itineraris dels seus processos.
- Poder implicar el teixit empresarial del territori en les polítiques d'inserció laboral.

4.4. Joves reporters: despertant inquietuds

Població: Barcelona

Entitat: Casal dels Infants del Raval

Punt Òmnia: Casal dels Infants del Raval

Dinamitzador: Marc Pascual Ruíz

Paraules clau

Aprentatge servei, participació, joves, inquietuds.

Sinopsi

L'absentisme escolar o els comportaments disruptius, la manca de motivació o de perspectives, fan del col·lectiu jove un grup en situació de risc permanent. Sovint la detecció precoç d'aquestes realitats ofereix als agents educatius l'oportunitat de dissenyar noves estratègies que permeten descobrir a les persones destinatàries les seves inquietuds i habilitats potencials. Des d'aquest punt de vista, el Punt Òmnia ubicat al Casal dels Infants del Raval - Acció Social als Barris (ABS), junt amb els IES Milà i Fontanals (Barcelona), fan de l'activitat d'aprenentatge servei Joves reporters un espai per al creixement personal, el desenvolupament de l'esperit crític i la participació.

Participant del grup de "Joves reporters".

Introducció

El Raval, conjuntament amb la Barceloneta, el Parc (Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera) i el Gòtic, formen el districte de Ciutat Vella, al sud de la ciutat de Barcelona. En concret, el Raval és un dels barris que concentra un major nombre de persones, 48.800. D'aquestes, 24.329 són d'origen autòcton i de la resta de l'Estat espanyol. Les altres són immigrades. D'aquest últim conjunt, cal destacar la població provinent del Pakistan (5.678), les Filipines (4.396), Bangladesh (2.480), el conjunt d'Amèrica del Sud (3.584) i el conjunt d'Àfrica (1.948), del qual destaca el Marroc (1.520), segons dades del 2013.5

En aquest entorn, l'entitat Casal dels Infants - Acció Social als Barris (ABS), declara el següent com a *leitmotiv* d'aquesta al seu web: "Concentrem esforços en els barris amb infants i joves amb més necessitats socials per aconseguir millores concretes i duradores en el seu creixement i en el seu entorn proper, de manera que s'afavoreixi la transformació social a través d'un projecte compartit que considera: l'acció social, la inci-

⁵ Font: <<http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/barris/tpob/ine/a2013/ine17.htm>>.

dència política i la sensibilització, i la mobilització ciutadana i el voluntariat actiu.” Una declaració plena de significat atenent als seus 30 anys d’història al barri del Raval, a Barcelona, a partir de la iniciativa de ciutadans i ciutadanes voluntaris que creen el Casal dels Infants del Raval, i fan acompanyament escolar contra l’absentisme, i aconsegueixen menjador i activitats de lleure cada tarda per a infants d’entre 6 i 12 anys.

Des del 1999, en el si de l’entitat es troba el Punt Òmnia, el qual té com a objectiu combatre les situacions de vulnerabilitat social a partir de l’accés i el domini de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) per part de la població en situació de risc d’exclusió social, ja que al barri es concentra una gran part de població que corre aquest risc a causa de l’acumulació de factors negatius relacionats amb circumstàncies econòmiques, socials, formatives, laborals, relacionals, etc.

En particular, el Punt Òmnia dóna molta importància a les situacions d’ensenyament i d’aprenentatge, que permeten que els mateixos usuaris esdevinguin formadors dins el mateix espai classe. Amb el temps alguns d’ells han esdevingut voluntaris de la mateixa entitat o d’altres entitats. Tanmateix, el fet de comptar amb voluntariat permet que el Punt atengui anualment 1.000 persones de 73 nacionalitats diferents.⁶

El projecte

Per definició l’aprenentatge servei (Aprenentatge Servei - APS) ‘és una proposta educativa que combina processos d’aprenentatge i de servei a la comunitat en un únic projecte ben articulat en què els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l’entorn amb l’objectiu de millorar-lo. L’aprenentatge servei és, doncs, un projecte educatiu amb utilitat social.’

D’ençà de l’any 2012, l’entitat Casal dels Infants del Raval - Acció Social als Barris (ABS), a partir d’una iniciativa de dues de les persones implicades en el seu funcionament, el dinamitzador del Punt Òmnia i la persona responsable d’Activitats Formatives Raval –que estableix vincle amb les institucions educatives del territori– es dóna lloc a una relació contínua amb els IES Milà i Fontanals i Miquel Tarradell. Aquesta relació ben aviat es concreta en el disseny d’una experiència que pretén donar resposta a una de les problemàtiques que més afecten la vida quotidiana d’ambdós instituts. En aquest cas, es tracta d’una part del col·lectiu de joves que cursen els nivells de 3r i 4t d’ESO i que presenten característiques molt específiques, com ara un perfil absentista i sovint disruptiu, que manifesta una actitud negativa en general i un nivell d’autoestima baix en la majoria de casos, i que potencialment corre el risc d’abandonament de l’ensenyament obligatori.

L’entitat no té experiència prèvia en el disseny d’accions d’aprenentatge servei, però ha proposat ampliar les seves línies mestres i reforçar l’assoliment dels seus objectius fonamentals.

Des del principi, s’acorda amb els instituts el desenvolupament d’una primera edició de l’activitat d’aprenentatge servei (APS), que, en aquest cas, es troba vinculada a la reparació d’ordinadors. Aquesta APS implica un aprenentatge de l’arquitectura interna dels ordinadors, però alhora permet el desenvolupament d’hàbits i actituds que van més enllà dels continguts: higiene, puntualitat, responsabilitat... i que són comuns a pràcticament qualsevol feina o activitat que pot desenvolupar una persona. A més, els ordinadors reparats i verificats, després es donen a entitats que no disposen de mitjans per comprar-ne. D’aquesta manera, els joves prenen consciència de la importància de la feina que fan i alhora coneixen noves realitats en el seu territori.

Arran d’aquesta primera experiència, cinc dels dotze participants decideixen continuar els seus estudis i accedir a cicles formatius.

A partir de l’èxit de l’activitat, i després de dues edicions, hi ha dos elements que juguen a favor de la creació d’un nou APS: l’èxit obtingut pel primer i la necessitat de trobar una activitat que esdevingui atractiva per al col·lectiu de noies, ja que el grup de reparació d’ordinadors és integrat totalment per nois.

En aquest moment, es comença a dissenyar l’APS coneguda com a Joves reporters. Aquesta activitat té com a principal objectiu motivar els joves a través de la realització de periodisme digital per descobrir noves inquietuds i estimular l’interès per altres professions.

⁶ Font: <<http://xarxa-omnia.org/punt-omnia/punt-omnia-casal-dels-infants-del-raval>>.

El grup

El perfil continua sent de joves de 3r i 4t d'ESO amb les característiques esmentades. En aquest cas, però, els grups que participen en l'APS són integrats gairebé de manera exclusiva per noies. Tan sols tres nois formen part del total de participants. Quant a la procedència de les joves participants, la majoria són de la segona generació de família immigrada i, per tant, nascudes a Catalunya, però són un retrat fidel de la diversitat cultural del barri.

Dinàmica de grup durant el desenvolupament del taller. Foto: La Directa.

Objectius

- Ser capaç de descobrir nous interessos i inquietuds com a persona activa i implicada en el seu entorn.
- Ser capaç de valorar la importància de la formació acadèmica com a clau de futur i evitar-ne l'abandonament.
- Entendre la importància de tenir una bona formació i les actituds adequades de cara a un futur laboral.
- Aprendre a valorar les capacitats pròpies per canviar la realitat.

Desenvolupament

Per dur a terme l'activitat APS - Joves reporters, el professorat de l'institut és qui fa una primera tria de les persones que hi participaran, d'acord amb les seves característiques i les necessitats del moment, així com el nombre. Posteriorment serà la TIS (Tècnica d'Inserció Social) dels instituts, qui farà el seguiment de cadascuna d'elles. Aquesta activitat forma part del currículum acadèmic i complementa les avaluacions d'altres assignatures.

D'altra banda, el disseny de continguts i la metodologia correspon al Punt Òmnia. Els continguts inclouen elements vinculats directament al periodisme: habilitats comunicatives (llenguatge i expressió oral, llenguatge corporal, escolta activa, improvisació...), gèneres periodístics com el reportatge i l'entrevista, alhora que incorporen coneixements de caràcter tecnològic (càmeres de vídeo, microfonia, edició d'àudio i vídeo...).

De manera transversal, és molt important el treball que es fa en actituds com l'ordre, el respecte envers els altres, la puntualitat, la higiene... s'incorpora la idea que són representants de l'institut i de l'entitat quan fan entrevistes i reportatges: són la imatge de quelcom que va més enllà de la seva persona. Al mateix temps, aquestes actituds són necessàries per a la inserció laboral.

Bàsicament, la metodologia es basa en petites unitats de continguts acompanyades de molta pràctica. Aquesta pràctica està vinculada al desenvolupament dels diferents rols dels professionals de la comunicació implicats en el gènere periodístic en particular que es treballa. Això es fa de manera rotativa, de manera que permet identificar aquells rols en els quals cada persona se sent més còmoda i que li permeten desenvolupar les seves habilitats o descobrir potencialitats amagades o nous interessos. En aquest mateix sentit, un dels elements més treballats és la improvisació, en la mesura que implica un alt grau d'observació i d'escolta activa.

Tot i que els continguts i la metodologia estan establerts, estan sempre oberts a la participació i s'obren espais que afavoreixen les aportacions en forma de propostes o suggeriments. La forma de triar les entrevistes/reportatges pot venir de diferents fonts, tot depèn del suggeriment.

També és de destacar el fet que un cop establertes les bases, la majoria de reportatges i entrevistes que realitzen aquestes joves es fan fora de l'àmbit del Punt. Això implica l'organització de sortides que comporten desplaçaments i una bona coordinació tant amb les entitats que es visiten com amb les persones que són entrevistades. De la mateixa manera, també implica flexibilitat de l'institut quant als horaris d'aquestes joves i l'acompanyament de la TIS.

La durada de cadascuna de les diferents edicions és d'un trimestre, d'acord amb el calendari escolar. Aquestes tenen una cadència de dos cops per setmana, i cadascuna de les sessions té una durada de dues hores.

Com a element addicional per al desenvolupament correcte d'aquesta experiència, s'ha de destacar el paper del grup Reporters MediaTICs, els quals donen suport a Joves reporters. Aquest grup, format bàsicament per adults i gent gran, formen part del Punt Òmnia des de fa anys i sovint acompanyen els joves a les sortides per donar-los suport tècnic, tant pel que fa al moment de la gravació com pel que fa a les tasques d'edició i postproducció.

La principal dificultat en aquests tipus d'activitats és la manca de temps i les limitacions horàries. La primera, perquè és una matèria prou extensa i que permet afegir nous temes interessants de manera contínua, és molt motivadora i permet una projecció del jove com a persona útil i implicada en la seva realitat, i la segona, perquè aquesta activitat té un horari que sovint no coincideix amb la disponibilitat de les persones a les quals s'entrevista o amb el de les entitats sobre les quals es fa un reportatge. La manca de temps també fa molt difícil la completa finalització de tot el procés de creació audiovisual.

Malgrat això, les entrevistes i els reportatges es penjen a Youtube, al canal de l'Espai Tecnològic del Punt Òmnia. També se'n fa difusió al mateix institut, a través del canal de TV intern, de manera que tot i que no poden finalitzar el procés de producció, els joves sí que poden veure-ho i, sobretot, reben una retroalimentació positiva dels companys i el professorat.

Conclusions

Això continua. Vol dir que funciona.

Evitar que un jove abandoni o acabi l'institut, i que aquest continuï a l'àmbit educatiu sempre és una bona notícia i una justificació per continuar. És cert, que l'oferta vinculada a l'APS de reparació d'ordinadors en cicles formatius posteriors és molt més alta que no pas les vinculades al periodisme o la comunicació, però la qüestió principal és que els joves tinguin la voluntat de seguir i que descobreixin sortides a l'àmbit laboral que responen a inquietuds i interessos amagats. L'actitud del joves ha estat en tot moment sorprenent per la seva professionalitat o, si més no, per la seva voluntat de ser uns bons professionals.

A banda de qüestions acadèmiques, és indiscutible el desenvolupament de l'esperit crític i l'adquisició d'una consciència social en els joves participants. Reportatges amb rerefons social que expliquen què passa al seu barri, trenquen amb l'estereotip de com són els joves del barri. "Si jo vull canviar el barri, hi haig de participar."

La valoració dels instituts és molt positiva. S'han acostat a l'APS i els ha sorprès, atès que identifiquen canvis positius en les actituds dels joves. A través del seu aprenentatge, coneixen l'entorn, surten del seu entorn, coneixen entitats i fan un retorn a aquestes amb tot el que han après. Tenen una percepció de si mateixos més positiva.

També és molt important la presència d'una figura proactiva com la TIS, que vetlla pel vincle entre el Casal i l'institut, i perquè el professorat tingui una visió completa del procés i obtingui el suport adequat d'aquest.

Com a perspectives de futur, cal destacar la demanda expressa de nous APS, en aquest cas, ràdio. Però encara manquen mitjans i sovint s'ha de recórrer a mitjans personals i improvisats.

Entrevista del grup "Joves reporters" amb la col·laboració del grup "Reporters MediaTICs", a la Fundació ADSIS.

4.5. Reinventa't per tornar a la feina

Població: Santa Coloma de Cervelló

Entitat: Mithra

Punt Òmnia: Santa Coloma de Cervelló

Dinamitzador: Antonio Collado

Paraules clau

Feina, crisi, reinserció laboral.

Sinopsi

Pensant en la missió d'ajudar les persones fent servir les noves tecnologies, vam preguntar-nos: què podem fer davant la crisi i la pèrdua de llocs de feina? I així va nàixer Reinventa't.

Participants del projecte Reiventa't.

Es pretén posar al servei de les persones que han quedat fora del mercat laboral (especialment en sectors durament castigats, que difícilment tornaran a tenir bonança) el màxim d'eines TIC i no TIC per a la cerca d'una nova feina.

L'enfocament és integral, i es treballa no tan sols en la formació i la capacitat en competències TIC, sinó també en altres aspectes no tecnològics que poden ajudar a donar suport a la cerca d'un nou lloc de treball. L'estudi de sectors a l'alça, el rastreig d'empreses, tècniques d'entrevista, entrenament o *coaching* en intel·ligència emocional, etc. són alguns dels components essencials. S'hi inclou fins i tot formació específica en empremadoria com a opció de futur.

Introducció

El Punt Òmnia de Santa Coloma de Cervelló està gestionat per l'entitat Mithra, que ja treballava a Santa Coloma, a un telecentre municipal, molt abans de començar a gestionar el Punt Òmnia. Més de 10 anys, en total, que li donen un ampli coneixement de la realitat social de la ciutat. Des de fa 3 anys, el Punt Òmnia es troba en un espai compartit amb el Servei Local d'Ocupació, la qual cosa ha generat una gran oportunitat de treball conjunt.

Ja abans de la crisi, l'Òmnia havia establert una bona relació amb el personal del servei i s'hi havien derivat persones que buscaven feina. A aquest efecte, es va crear un espai anomenat Ciberclub de Feina, a on, de forma individualitzada s'atenen les persones en la realització de rutines bàsiques, és a dir, en les tasques típiques de disposar d'un *curriculum vitae* adequat, donar-se d'alta a portals de feina, etc.

Des de l'any 2010, la demanda d'aquests serveis ha augmentat considerablement. El perfil ha canviat: ja no es tracta de persones amb nivell d'instrucció baix i amb feines de poca especialització. Un allau de professionals qualificats, tècnics, comandaments intermedis, etc. han quedat fora del mercat laboral perquè el seu sector –automoció, construcció, indústria– ha patit una davallada d'activitat. Es tracta molt sovint de persones que només han treballat en una sola feina tota la vida i que, malgrat la seva qualificació, no tenen experiència en la cerca de feina.

El Servei Local de Feina posa en coneixement aquesta realitat a les reunions periòdiques que s'hi mantenen, i és en aquest context que sorgeix la idea de muntar un itinerari que doni cobertura a tot el ventall d'opcions existents quant a la cerca de feina.

El projecte

Reiventa't no és una mesura pal·liativa, sinó una adaptació a la situació i una mirada cap al futur aprofitant les potencialitats de les persones que hi participen. Els destinataris de Reiventa't són tots els ciutadans de la comarca que han patit la pèrdua de la feina i volen reincorporar-se al mercat de treball i, especialment, aquells que provenen de sectors sobredimensionats abans de la crisi i enfonsats a partir d'aquesta.

A posteriori, i per tal de millorar l'eficiència del projecte, agrupem els participants per característiques.

- Nivell bàsic: persones amb una qualificació professional baixa i nivell de coneixements TIC baix.
- Nivell mitjà: persones amb una qualificació professional mitjana-alta i nivell de coneixements TIC mitjà.
- Durant l'itinerari es treballen algunes competències:
- Competències digitals: ús d'eines TIC, generació de nous coneixements.
- Competències interpersonals: comunicació, treball en equip, capacitat d'adaptació, pro activitat.
- Competències organitzatives: gestió de la informació i els recursos.
- Competències d'emprenedoria: identificació d'oportunitats, generació de plans d'empresa.
- Competències intel·lectuals: presa de decisions, creativitat, atenció.
- Competències personals: intel·ligència emocional, adaptació al canvi, domini personal.

Objectius

L'objectiu principal és que els usuaris del Servei Local d'Ocupació coneguin i facin servir totes les eines i tècniques que els serveixin per trobar feina.

Com a objectius secundaris plantegem:

- Que es capacitin en l'ús de les eines tecnològiques.
- Que se sentin emparats, especialment aquelles persones que tenen una baixa autoestima com a conseqüència de la situació viscuda de pèrdua de feina.
- Que es creï una xarxa de suport mutu en la cerca de feina entre els participants.

Desenvolupament

Cal dir que des de l'acció original el 2012 fins a les que estem portant a terme aquest any 2015 hi ha hagut força variacions, que s'han produït en resposta a les demandes expressades i inferides pels mateixos participants i a partir de l'observació pels diversos agents que hem format part de les actuacions (diferents dinamitzadors i el Servei Local d'Ocupació). L'avaluació d'aquestes accions, en finalitzar-les, ha estat un instrument molt important per millorar el projecte.

La primera acció que vam fer va ser un estudi de necessitats i una definició del projecte conjuntament amb el Servei Local de Feina de Santa Coloma de Cervelló. Segons el nombre d'usuaris i els seus nivells de coneixements previs en informàtica i qualificació professional, vam posar en marxa un primer grup el 2011. Aquest primer grup estava format per vuit dones (finalment nou), totes provinents de sectors econòmics molt febles actualment i amb una qualificació professional mitjana.

Aquesta primera etapa de treball va consistir en un curs en vuit sessions, que va permetre desenvolupar diferents temes, des de la creació del currículum tradicional fins al videocurrículum.

Tot i que la valoració va ser alta, algunes alumnes participants van trobar a faltar certes eines TIC d'una banda, i aspectes no relacionats amb les noves tecnologies d'una altra. També vam observar diferències en les necessitats individuals.

Després de set edicions i diferents modificacions del projecte inicial, actualment ja no es fa un curs sencer, sinó un itinerari amb mòduls que els participants poden cursar segons les seves necessitats individuals. No tenen l'obligació de fer-los tots.

Un espai de treball del projecte.

Els mòduls estan constituïts com a conferències-taller que els participants poden complementar assistint a les franges d'accés lliure, on trobaran el dinamitzador per posar en pràctica allò que han après. Els materials són posats a l'abast en forma digital, perquè puguin accedir-hi en tot moment.

Grosso modo i amb diferències petites en cada nova edició, tenim una base de temes força assentada:

0. Motivació. Entrenament o *coaching*. Intel·ligència emocional (a càrrec del Servei Local d'Ocupació).
1. Com fer un bon currículum. Creació del CV. Tècniques d'emmagatzemament per tenir-lo sempre disponible. Orientat a persones que no en tinguin amb coneixements de processadors de textos bàsics.
2. Portals de feina. Orientat a persones que tinguin CV, correu electrònic i coneixements d'usuari d'Internet.
3. Simulació d'entrevista (a càrrec del Servei Local d'Ocupació). Orientat vers persones que cerquen feina. No es necessiten coneixements d'informàtica.
4. El CV per competències. Orientat cap a persones que tinguin CV i vulguin millorar-lo. Nivell de coneixements de processadors de textos bàsics.
5. LinkedIn, Facebook, Twitter... xarxes socials aplicades a buscar feina. Orientat vers persones que tinguin CV, correu electrònic i coneixements d'usuari d'Internet.
6. Videocv. Explica el teu CV a la càmera i penja'l a Internet. Orientat amb persones que tinguin CV i coneixements d'usuari d'Internet.
7. Com tenir un portafoli, CV web o CV a Internet. Google Sites, Cuvitt, Ypick... Orientat vers persones que tinguin CV i coneixements d'usuari d'Internet.
8. Emprenedoria. Passos i exemples de com emprendre amb el suport d'eines informàtiques.

En total són vint hores distribuïdes en deu sessions de dues hores (nou mòduls + un de final d'avaluació, resum i cohesió de la xarxa) amb la possibilitat de seguir en contacte als accessos lliures per temes TIC i de gaudir d'un seguiment posterior a la cerca de feina per part del Servei Local d'Ocupació. Aquest darrer, per tant, comença l'acció fent la selecció dels participants i acaba reprenent l'ajuda en la cerca de feina si els participants encara no n'han trobat durant l'itinerari.

Totes les accions que es fan al punt Òmnia són amb la intervenció, en les tres sessions (entrenament o *coaching*, entrevista i empenedoria), del servei local d'ocupació i amb el suport del professional de l'Òmnia.

Per desenvolupar el projecte es fan servir els recursos habituals del Punt: ordinadors amb connexió, recursos compartits amb Drive de Google, projector i càmera web a la sessió del videocv.

L'evolució que ha tingut el projecte la podem veure en aquest esquema.

2012

Curs de vuit sessions.

Obligatorietat d'assistir a totes.

Impartit exclusivament pel personal del Punt.

Només eines TIC.

2013

Dos cursos de nou sessions. La gran majoria són dones.

Inclou més temes TIC.

Inclou el mòdul Entrevista.

Participació del Servei Local de Feina en la impartició dels cursos.

No obligatorietat de cursar tots els mòduls.

2014

Tres cursos de deu sessions. La gran majoria són dones. Se'n fa un de nivell més baix i dos de nivell mitjà.

Inclou el mòdul d'empenedoria.

Es crea una xarxa entre les usuàries.

2015

Un Itinerari de deu sessions (de moment, n'hi ha previst un altre per a després de l'estiu).

Inclou el mòdul d'entrenament o *coaching*.

Amb més presència del Servei Local de Feina.

Totes aquestes modificacions s'han implementat a partir de l'avaluació final feta pels assistents i de les reunions posteriors amb el Servei Local d'Ocupació. Les valoracions, en tots els casos, són altament positives, i especialment ben valorades les conferències sobre intel·ligència emocional i emprenedoria.

Conclusions

Creiem que el projecte Reinventa't pot ser molt útil a altres punts a l'hora de treballar la reinserció laboral. A tall de consells orientats per assolir la màxima eficiència per la seva repetició:

- Recomanem fer un primer estudi dels usuaris i de les seves característiques. L'agrupament pel nivell d'instrucció previ, els coneixements de les TIC o els interessos laborals poden ser molt valuosos.
- També és especialment interessant l'enfocament integral, és a dir, tenir en compte aspectes de motivació (nocions d'intel·ligència emocional) i relacionals (creació de xarxes).
- És igualment interessant la possibilitat que no hagin de cursar tot l'itinerari, sinó tan sols els mòduls que necessiti cada persona.

Finalment, el format de conferència-taller, complementat amb el servei d'accés lliure posterior és molt vàlid per posar en pràctica el que s'ha après.

Més informació a:

<http://www.e-mithra.org>.

https://www.youtube.com/watch?v=_UhxlQnuFWo.

info@e-mithra.org.

4.6. Inserció laboral amb dispositius mòbils

Barri: el Raval, Barcelona

Entitat: Associació per a Joves Teb

Punt Òmnia: Associació per a Joves Teb

Dinamitzadors: Pol Bassol i estudiants en pràctiques

Una activitat que convida a fer una distribució diferent de l'espai.

Paraules clau

Ocupabilitat, inserció laboral, dispositius mòbils, tauletes tàctils (tablets), telèfons intel·ligents (smatphones), innovació, estudiants en pràctiques.

Sinopsi

Aquesta activitat, que està englobada dins la línia de treball de l'ocupabilitat, promou la cerca de feina amb dispositius mòbils com a eines complementàries del suport que ofereixen els ordinadors i altres mitjans més tradicionals.

Es tracta d'una experiència innovadora en la mesura que incorpora en la seva metodologia uns instruments que ja formen part de la quotidianitat i que ofereixen unes possibilitats molt concretes que poden ser aprofitades en el procés d'incorporació al mercat laboral de les persones, sobretot per la seva portabilitat.

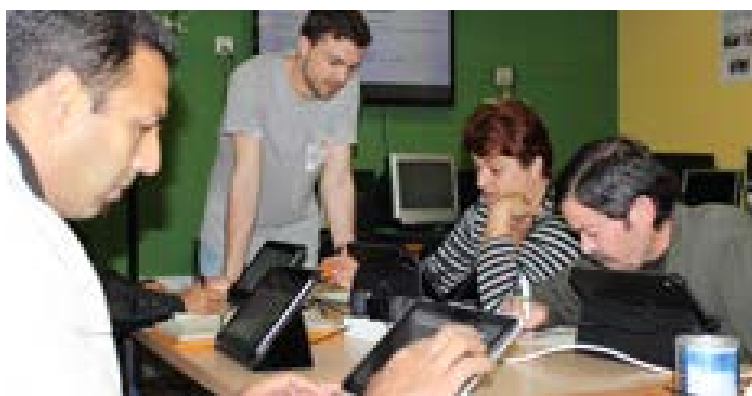
D'altra banda, l'activitat s'ha desenvolupat amb el suport de dos estudiants en pràctiques del màster d'ensenyament i aprenentatge en entorns digitals a partir d'un conveni amb la Universitat de Barcelona.

Introducció

El Raval és un dels quatre barris del districte de Ciutat Vella de la ciutat de Barcelona. Es tracta del que té més densitat de població: al voltant de 50.000 habitants concentrats en 1,1 km². Molta població, gairebé la meitat, procedeix d'Àsia, Àfrica i Sud-Amèrica. És per això que es tracta d'un barri molt multicultural i cosmopolita. També ofereix molts atractius al turisme pel fet que concentra diversos centres d'interès.

El Teb és una entitat sense ànim de lucre que fa més de vint anys que treballa aspectes socials de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). L'entitat treballa per a la transformació social a través de la participació, l'aprenentatge i la socialització de les TIC. Desenvolupa diversos projectes socioeducatius amb un gran impacte tant a la comunitat més immediata en la qual es troba ubicat com arreu del territori català.

El Taller d'inserció laboral amb dispositius mòbils és una activitat que promou la millora de l'ocupabilitat de persones en risc d'exclusió social explotant les possibilitats dels dispositius mòbils, així com la connectivitat gratuïta que ofereixen molts espais i equipaments.

Un moment d'exploració dels nous dispositius. En grup, molt millor.

Objectius

- Millorar l'ocupabilitat donant a conèixer les possibilitats dels dispositius mòbils.
- Proporcionar continguts per preparar-se autònomament per entrar al mercat laboral.
- Integrar les TIC en els processos quotidians.
- Millorar l'autoestima dels participants (casos d'atur de llarga durada, desestructuració familiar, etc.).
- Potenciar la participació en altres activitats de l'entitat i de la comunitat.

Desenvolupament

El perfil dels participants en aquesta activitat és el de persones en situació de risc d'exclusió, amb estudis bàsics o intermedis/superiors no homologats. La majoria són d'origen estranger i tenen un nivell d'expressió verbal i escrita mitjà/baix. La majoria han participat en altres activitats del Punt Òmnia o de l'entitat.

Pel que fa als seus perfils laborals, es tracta de persones que han treballat en feines relacionades sobretot amb l'hostaleria, la construcció, la neteja, la cura de gent gran o l'atenció als clients. En alguns casos són persones aturades de llarga durada o que treballen de manera molt eventual.

Per la seva situació, és un col·lectiu amb dificultats per mantenir una continuïtat en la seva assistència, ja que de vegades fan feines esporàdiques de pocs dies o setmanes, o tenen situacions personals o familiars que els posen difícil trobar feina.

Les sessions són molt participatives i adaptades als participants, amb temàtiques que són triades a partir de la demanda dels usuaris del Punt en altres espais i de les necessitats detectades pel dinamitzador o altres treballadors de l'entitat. Els fet que els grups siguin molt reduïts (sis persones) i que es compti amb el suport de dos estudiants en pràctiques permet oferir una atenció molt personalitzada i un bon seguiment de cada cas.

La Irene, estudiant i experta en l'ús dels dispositius, dona suport als participants.

Els dos estudiants en pràctiques han treballat conjuntament i de forma coordinada amb el dinamitzador i amb els educadors del Teb en la preparació dels materials i la direcció de les sessions. Han tingut un suport i un seguiment que ha permès que s'hagin integrat perfectament en l'equip.

L'activitat es va desenvolupar entre els mesos d'abril i maig de 2014, en cinc sessions d'una hora i mitja en les quals es van tractar els continguts següents:

Sessió 1: Usuari Google

Aprendre a fer servir les eines de Google per portar a terme processos de cerca de feina i donar resposta així a ofertes publicades per qualsevol via. Es proporcionen ofertes publicades mitjançant les quals els usuaris han d'adaptar el currículum i la carta de presentació a l'oferta en concret, després d'haver cercat informació sobre l'ofertant, localitzar-lo (GMaps) i planificar una visita (GCalendar).

Sessió 2: El vídeo per a la cerca de feina

Breu aproximació teòrica i visualització de diversos exemples per tal de realitzar individualment el propi videocurrículum. Gravació i edició mitjançant les tauletes tàctils (*tablets*) i utilització de diverses eines que ofereix la xarxa. Potenciar el coneixement sobre l'expressió, la comunicació i el llenguatge no verbal.

Sessió 3: Xarxes socials I

Introducció a Facebook per fer la cerca de feina. Creació i/o adaptació del perfil, familiarització amb els conceptes i les eines que aquesta xarxa social ens ofereix en relació amb el procés de cerca.

Sessió 4: Xarxes socials II

Introducció a Twitter per fer la cerca de feina. Creació i/o adaptació del perfil, familiarització amb els conceptes i les eines que aquesta xarxa social ens ofereix en relació amb la cerca.

Sessió 5: La comunicació no verbal; l'entrevista mitjançant Skype

Registre i familiarització amb l'eina Skype. Realització del *rolplaying* mitjançant Skype i el canvi de rol entre els participants. Possibilitat de gravar les diferents entrevistes per fer-ne l'anàlisi posterior.

Conclusions

La valoració que es fa a partir d'aquesta experiència és molt positiva en aquells i aquelles participants que han pogut mantenir una regularitat en la seva assistència. Han conegut l'ús dels dispositius mòbils, sobretot de les tauletes tàctils, aplicats als processos de cerca de feina i aprofitar-los. Malauradament, la complexitat de les circumstàncies d'algunes persones no els ha permès mantenir una regularitat d'assistència a les sessions.

El suport ofert pels estudiants en pràctiques al dinamitzador es valora també molt positivament, ja que va permetre donar un suport molt personalitzat als assistents.

Es considera que en el treball amb dispositius mòbils, i en concret pel que fa a la cerca de feina, hi ha encara molt de camí per recórrer. Aquesta experiència es considera una prova pilot d'una metodologia de treball innovadora de la qual s'ha escrit només el primer capítol.

Enllaç

<<http://elteb.org/apren-a-buscar-feina-utilitzant-tauletes/>>.

Aprèn a buscar feina fent servir tauletes

- Descobreix les oportunitats de treball que t'ofereix Internet
- Prepara't per ser un bon candidat en els processos de selecció
- Aprofita els avantatges de les tauletes per buscar feina

Per poder accedir a aquest itinerari has de tenir:

- Adreça de correu electrònic Gmail
- El teu currículum actualitzat
- Coneixements bàsics d'Internet
- Compromís d'assistir a les sessions

Sessions:

- 24 d'abril: *Usuari de Google*: organitza't fent servir mapes i calendaris
- 8 de maig: *El vídeo en la cerca de feina*: trucs per l'entrevista
- 15 de maig: *Facebook*: opcions d'aquesta xarxa social per cercar feina
- 22 de maig: *Twitter*: cerca d'ofertes amb *Feina Activa*
- 29 de maig: *Comunicació no verbal*: continuem treballant l'entrevista

Horari: de 9:30 a 11:00 hores

Inscripcions:

Envia el teu currículum actualitzat a:
inscripcions@elteb.org

4.7. La meva imatge influeix a l'hora de buscar feina?

Població: Sant Adrià de Besòs

Entitat: Centre Cultural Gitano de la Mina

Punt Òmnia: Centre Cultural Gitano de la Mina

Dinamitzadora: **Jemima Campistron**

Paraules clau

Ocupabilitat, inserció laboral, treball, feina, imatge personal.

Sinopsi

Aquesta experiència treballa la inserció sociolaboral de les dones gitanes al barri de la Mina, a partir d'un procés de reflexió sobre la pròpia imatge personal i com aquesta pot incidir en el procés de trobar feina.

Paral·lelament a l'assoliment de competències TIC, també es tracten aspectes relacionats amb les tècniques de cerca de feina. Si bé el principal objectiu del taller és millorar l'ocupabilitat de les participants, s'incideix en un gran nombre de competències transversals entre les quals hi ha la capacitat de comunicació, l'autoestima i l'autoconeixement.

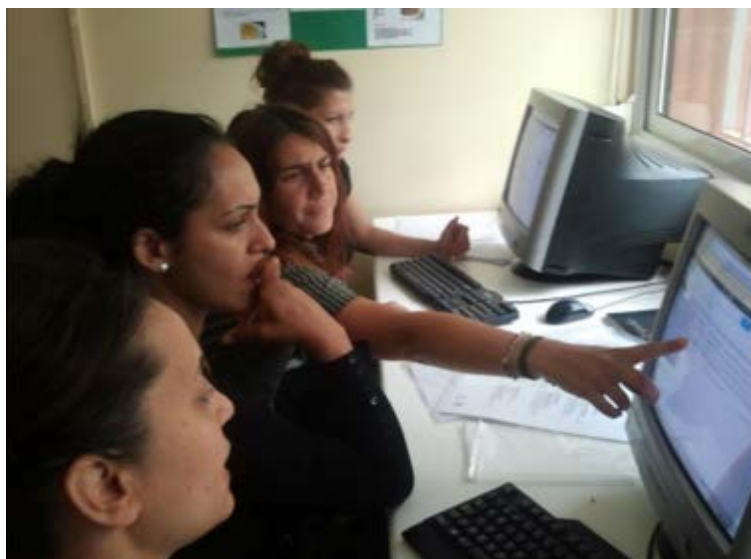
Introducció

El barri de la Mina es troba a la població de Sant Adrià de Besòs, a la perifèria de Barcelona. Geogràficament està situat enmig de grans vies de comunicació, una situació que va millorant amb l'actual remodelació de l'entorn urbanístic de la zona.

Tanmateix, hi ha un cert allunyament social de la resta de la població que l'envolta a causa dels estigmes que, durant anys, han creat una imatge que no es correspon amb la realitat social i cultural del barri.

Pel que fa a les dades oficials actualitzades a 1 de gener de 2015, parlen de 9.724 habitants. Aquesta xifra representa una quarta part del total de la població de Sant Adrià, que és de 36.072 habitants. Les persones de cultura gitana representen aproximadament el 30% del

barri, però aquesta és una dada que no es pot comprovar de forma inequívoca, ja que no hi ha un registre particular de persones gitanes. Junt amb Sant Adrià Nord, el barri de la Mina és avui dia el més poblat. La distribució de la població per gènere és d'aproximadament un 50/50% entre homes i dones. D'altra banda, segons la distribució d'edats, l'estructura seria com mostra el gràfic 7.

Dones participants al Punt.

Barri 6 La Mina	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 Homes	2015 Dones
De 0 a 4 anys	750	732	752	755	757	710	368	342
De 5 a 9 anys	646	629	630	662	681	696	364	332
De 10 a 14 anys	553	565	610	598	607	595	319	279
De 15 a 19 anys	505	556	568	541	6157	537	356	221
De 20 a 24 anys	693	658	628	648	617	598	309	289
De 25 a 29 anys	746	747	767	776	752	687	346	341
De 30 a 34 anys	761	773	744	810	813	820	435	385
De 35 a 39 anys	703	680	730	748	814	827	450	377
De 40 a 44 anys	732	735	717	747	727	727	404	323
De 45 a 49 anys	635	647	676	659	689	715	396	319
De 50 a 54 anys	508	520	563	595	632	632	336	296
De 55 a 59 anys	349	375	392	426	450	497	244	253
De 60 a 64 anys	392	372	367	354	356	345	165	180
De 65 a 69 anys	379	367	364	356	367	362	163	209
De 70 a 74 anys	335	331	326	331	358	362	161	201
De 75 a 79 anys	274	286	291	283	273	276	155	141
De 80 a 84 anys	164	160	174	185	190	200	82	118
De 85 a 89 anys	77	78	80	97	100	99	28	71
85 anys i més	26	32	33	26	37	36	6	30
TOTAL	9.338	9.243	9.412	9.597	9.777	9.724	4.997	4.727

Habitants empadronats per edats a la població de Tortosa - Estudi quinquennal.

⁷ Font: <http://www.sant-adria.net/sant-adria-per-temes/padro-municipal-dhabitants/documents/Anuari%20Poblacio%202015-v2.pdf>.

El nivell formatiu és baix, en general, amb greus mancances de lectoescriptura. L'absentisme i l'escolarització també són dues de les grans dificultats al territori, amb un 60% d'infants escolaritzats fora dels límits del barri. L'absentisme afecta el 80% dels infants escolaritzats a la Mina, tot i que en diferent grau, ja que aquest absentisme es tradueix en absentisme continuat, absentisme esporàdic, temporal o molt esporàdic. Això implica que d'un grup-classe de vint alumnes, només quatre hi assisteixen durant tot el curs.

El Punt Òmnia

El Centre de Cultura Gitano de la Mina és una associació sense ànim de lucre fundada el 1978 per un grup de gitanos d'origen andalús provinent del Camp de la Bóta. Es defineix com un instrument de participació del col·lectiu gitano del barri per a la seva promoció social i cultural, però obert a la participació de persones i entitats no gitanes.

Té com a objectiu bàsic fomentar i mantenir un espai de convivència i civisme, defensar el reconeixement de la igualtat en una societat majoritàriament multicultural. També treballa per a la promoció i la difusió de la cultura gitana i la defensa dels valors del poble gitano.⁸

A la mateixa seu del Centre Cultural Gitano de la Mina es troba el Punt Òmnia. Aquest té com a principal objectiu l'accés a les TIC, que considera fonamentals per accedir al coneixement i la informació, que fa possible l'educació, el desenvolupament i la inclusió social.

El projecte

La meua imatge influeix a l'hora de buscar feina? sorgeix de les preguntes que moltes participants del Punt Òmnia adrecen a la dinamitzadora. Les participants es qüestionen el funcionament dels processos de cerca de feina, els processos de selecció del món del treball formal, alhora que es preocupen pels seus itineraris personals i es pregunten què poden fer per millorar els resultats que aconsegueixen.

El que va començar com un assessorament, es va convertir en tota una activitat de força èxit.

Objectius

- Oferir competències, habilitats, coneixements i donar a conèixer tècniques per afavorir l'ocupabilitat de les dones gitanes del barri de la Mina.
- Reflexionar sobre la pròpia imatge i sobre la seva adequació en el procés de cerca de feina.
- Afavorir la reflexió sobre la pròpia imatge a partir de l'autoavaluació i l'autoconeixement.
- Aplicar els coneixements laborals adquirits durant anys en espais laborals no formals com podrien ser els mercats municipals, i en espais formals.
- Millorar l'autoestima de les participants i el seu apoderament.

Desenvolupament

El col·lectiu destinatari de l'activitat són dones d'ètnia gitana que es troben en procés de buscar feina.

Cal tenir en compte que existeixen, des de fa segles, certs prejudicis i estigmes vinculats al món del treball, envers la població d'ètnia gitana. És per això que la dona gitana, tot i tenir un gran potencial en competències socials i transversals, sovint ha de demostrar més que la resta la seva vàlua, per tal de fer front a la situació de discriminació i desigualtat social, fruit d'aquesta visió esbiaixada de la realitat.

L'ambient de treball al Punt.

⁸ Font: <<http://www.ccgitanolamina.es/>>.

La idea de l'activitat sorgeix a partir d'una reflexió i presa de consciència de la mà tant de la dinamització i el Servei d'Orientació Sociolaboral del Centre Cultural Gitano com de les usuàries.

Així doncs, es detecta la necessitat en el moment en què, dins del propi itinerari laboral, s'elabora el currículum i apareixen certs elements que conviden a reflexionar pel que fa a la foto. Incideix la foto en la decisió de l'empresa en el moment en què selecciona un currículum o una candidatura en una entrevista de feina?

A partir del taller que es presenta a continuació, s'analitzen diferents elements. Val a dir que es tracta d'un tema molt delicat i que s'ha de tractar amb molt de respecte. És per això que s'intenta que siguin les mateixes participants les que parlin sobre la imatge: la roba, els complements, el maquillatge, les expressions de la cara i el llenguatge corporal, etc.

En el taller es duen a terme diferents activitats. D'una banda, es treballa a partir d'imatges cercades a Internet i se'n fa valoracions i debats. Es tracta d'imatges de dones de diferents països i cultures i s'intenta identificar-ne els trets culturals. D'aquesta manera es donen a conèixer també les tècniques de cerca d'informació amb cercadors i d'altres aspectes de l'ús de les TIC.

Són molt importants les reflexions individuals i grupals que es fan en el taller. Així és que començarem amb la reflexió al voltant de com aquestes dones de les imatges poden buscar feina a Catalunya mentre mantenen la seva identitat cultural però tenint en compte el context del mercat laboral en el qual busquen feina.

Una altra de les activitats és que entre elles, a través d'una càmera o d'un mòbil, es facin fotografies del tipus carnet i un cop les tinguem totes dins de l'ordinador –aprenem a guardar arxius a l'ordinador– exposem en grup elements de millora de la fotografia. A partir del procés de reflexió també prenen consciència que poden fer moltes més coses de les que en un començament es pensaven, que les barreres provenen dels prejudicis socials i culturals.

En el taller també es treballen, a través de tutories, la identificació de competències, dels objectius reals en la cerca de feina i dels perfils laborals que hi ha al mercat de treball. Es planifiquen tot un seguit d'accions, que són les següents:

- Creació del *curriculum vitae*.
- Defensa del CV.
- Com i on buscar feina.
- L'entrevista laboral.

Com hem pogut veure, a banda de la millora de les competències en TIC, també es tracten tot un seguit de competències transversals: autoconeixement, motivació, responsabilitat, capacitat de comunicació, d'adaptació i resolució i resistència emocional.

Els recursos necessaris per dur a terme aquesta activitat són els ordinadors del Punt Òmnia amb la connexió a Internet i càmera fotogràfica o mòbil.

En el desenvolupament de l'activitat es posa de manifest la necessitat de treballar des del respecte, l'escolta activa, l'empatia. Ajuda molt a favorir un clima distès, amable, flexible i de confiança per fer de l'Òmnia un punt de trobada i desenvolupar les activitats considerant la participació i la implicació de les usuàries com a part imprescindible del taller.

A tall d'apunt final, considerem que, com a dinamitzadors, és també molt important en el transcurs del dia a dia d'un servei com el Punt Òmnia adaptar-se a les necessitats de la població, aprendre a escoltar, acompanyar, no donar falses expectatives, però tampoc crear frustració, oferir respostes reals, clares i ràpides, en definitiva: apoderar les persones.

L'ús de la xarxa comunitària esdevé important per fer derivacions i optimitzar els recursos que es troben a l'abast de l'usuari però que potser ell no coneix.

Conclusions

Podem concloure, a partir d'aquesta experiència, que el procés de reflexió sobre la imatge personal ajuda a prendre consciència sobre com es pot millorar l'ocupabilitat sense renunciar a la pròpia identitat i personalitat.

Destaca en el procés de treball amb aquest col·lectiu la flexibilitat, la proximitat, la implicació, la naturalitat, i, sobretot, l'escolta activa. Cal treballar molt aspectes d'autoestima, autoconeixement, autonomia i responsabilitat.

Quan es treballa amb dones gitanes hi ha un fort component d'estigma social i molts cops una doble marginació pel fet de ser també dona, a més de formar part d'un col·lectiu minoritari.

Òmnia facilita l'assoliment d'objectius adequant-se al ritme de cada persona.

Enllaç

<https://docs.google.com/file/d/0B_hG8Z3uZsORRC1XOEFINXY0R0E/edit?usp=sharing>.

4.8. Òmnia insereix

Barris: Torreforta i Riu Clar, Tarragona

Entitats: AV Progressista Torreforta i AV Riu Clar (FAVIBC)

Punts Òmnia: Punt Òmnia AV Progressista Torreforta i Punt Òmnia AV Riu Clar

Dinamitzadores: Tamara Ruíz i Marisol Ignacio

Paraules clau

Ocupabilitat, inserció laboral, treball, feina, aprenentatge, alfabetització, xarxa.

Sinopsi

Òmnia insereix és un projecte conjunt dels punts Òmnia dels barris de Torreforta i Riu Clar de Tarragona que pretén ajudar les persones a trobar feina amb el suport de les TIC i amb un procés d'aprenentatge previ pel que fa a l'alfabetització i l'ús de l'ordinador.

Els dos punts treballen de manera coordinada i complementària per donar una atenció personalitzada a les persones que es troben en procés de buscar feina a partir d'un itinerari personalitzat. En aquesta experiència es posa de manifest la importància del treball col·laboratiu i a partir de la xarxa comunitària i les derivacions.

Introducció

Els barris de Torreforta i Riu Clar confronten i es troben en la part de ponent de Tarragona, a 2,5 km del centre de la ciutat. Es tracta d'una zona molt àmplia i poblada, amb moltes persones immigrades a partir dels primers processos migratoris relacionats amb la industrialització dels anys seixanta –es troba molt a prop de les plantes industrials químiques– i darrerament les novingudes d'altres països. La població de Torreforta és del voltant dels 9.000 habitants, mentre que la del barri de Riu Clar se situa prop dels 2.000.

Aquests barris tenen una llarga trajectòria de lluita veïnal, però també un alt índex d'atur. Tant la necessitat de buscar feina de moltes persones com la d'alfabetitzar-se són els motors que van motivar l'inici d'aquesta activitat conjunta.

Una perspectiva gràfica de l'activitat.

En la zona es troben tres punts Òmnia –aquests dos i el de Campclar–, que estan en funcionament des de l'any 1999. Tots estan gestionats per associacions de veïns i veïnes i han treballat conjuntament en moltes ocasions. Hi ha molt pocs ordinadors i connexions a Internet a les cases.

L'entitat gestora és la FAVIBC (Federació d'Associacions de Veïns d'Habitatge Social de Catalunya), una organització d'àmbit autonòmic que aglutina 145 associacions de veïns dels barris d'habitatge social de Catalunya. Representa un total de 59.886 habitatges. Els seus orígens es troben en el moviment social i reivindicatiu per a la millora dels barris i la consecució de la democràcia durant el franquisme.

Òmnia insereix té els seus antecedents en el programa Connecta't d'inserció laboral dut a terme a Torreforta i en el projecte Khaima de Riu Clar, en el qual es treballa amb dones d'origen magribí aspectes relacionats amb l'alfabetització i els hàbits alimentaris. Tant un punt Òmnia com l'altre tenen molt treballades les línies d'actuació de l'ocupabilitat i l'aprenentatge.

A Torreforta sempre s'ha donat molta empena a l'Espai feina –en el qual es fan activitats relacionades amb la cerca de treball– i a l'atenció individualitzada. També funciona molt bé el circuit de derivacions amb el Servei Municipal d'Ocupació, amb Serveis Socials, amb el SOC i amb el programa Incorpora't.

El projecte Khaima, a Riu Clar, treballa amb les dones i les famílies procedents principalment del Magrib l'alfabetització, la llengua i hàbits relacionats amb la higiene i l'alimentació. Podem dir, doncs, que cada punt s'especialitza en una part del projecte: la dinamitzadora de Riu Clar, pedagoga, en qüestions d'aprenentatge; la de Torreforta, que és treballadora social, en temes d'ocupabilitat.

A partir d'un procés previ de diagnòstic es van observar les necessitats següents per cobrir:

- Necessitat de capaciació amb les TIC per buscar feina.
- Necessitat d'obtenir orientació laboral.
- Manca de formació acadèmica.
- Dificultats amb les llengües catalana i castellana.
- Necessitat de donar a conèixer els recursos de la xarxa comunitària.
- Necessitat d'un espai on resoldre dubtes relacionats amb la cerca de feina.

Objectius

- Capacitar amb les TIC les persones que estan buscant feina.
- Alfabetitzar com a pas previ per poder comunicar-se en el procés de cerca de feina i fer servir l'ordinador.
- Donar una atenció individualitzada a partir d'un itinerari personal.
- Potenciar l'autonomia en la cerca de feina i l'apoderament.
- Treballar conjuntament i col·laborativa entre ambdós punts i potenciar la xarxa comunitària.

Imatge dels participants.

Desenvolupament

Les persones amb necessitats relacionades amb la cerca de feina vénen derivades a partir de diversos serveis i institucions, com ara el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), el Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE), els Serveis Socials, Càritas, etc. En altres casos acudeixen als punts per iniciativa pròpia.

El punt de partida per començar a treballar amb cada persona és una entrevista de diagnòstic. A partir de les seves necessitats i capacitats es posen els recursos adients. A grans trets, si cal incidir a reforçar l'alfabetització o la llengua, es comencen a treballar com a pas previ. Passa el mateix en el cas que sigui necessari donar a conèixer l'ús d'aspectes bàsics de les TIC. Un cop finalitza el procés d'alfabetització, la persona passa a l'Espai feina, en el qual inicia la cerca de feina.

En molts casos, aquests dos processos es fan de forma paral·lela. També pot passar que algun participant estigui interessat a fer algun curs, com, per exemple, de carretoner o de manipulador d'aliments. Òmnia inseureix fa d'enllaç amb els centres de formació ocupacional, però a Riu Clar també hi ha una activitat per poder preparar-se el segon d'aquests estudis.

L'itinerari de cerca de feina que segueix cada persona considera l'orientació laboral a partir d'un plantejament d'objectius realistes, la definició d'estratègies, la creació del *curriculum vitae*, la subscripció a ofertes de feina en borses de treball en línia, etc. D'aquesta manera se segueix la filosofia d'acompanyar en cada moment.

En una tercera fase del procés es deriven els currículums a les empreses de la zona i se'n continua fent un seguiment, alhora que es reforça l'autonomia dels participants perquè ells mateixos portin la iniciativa de continuar enviant-los.

En tot aquest procés, les dinamitzadores dels dos punts convoquen reunions setmanals de coordinació. Això permet fer un seguiment acurat del procés i sobretot tractar casos especials, que en moltes ocasions poden requerir la intervenció d'altres serveis.

Els recursos que es fan servir per dur a terme aquestes activitats són l'espai físic dels dos punts i l'equipament d'Òmnia. Quant a recursos humans, les persones dinamitzadores d'ambdós punts Òmnia i les de la xarxa comunitària.

Conclusions

A tall de conclusions, en aquesta experiència cal destacar la gran importància del treball conjunt que fan els dos punts Òmnia, cada un s'especialitza en tasques i tipus de suport que s'ofereix a les persones participants. També es treballa dins la xarxa comunitària pel que fa a derivacions i seguiment de casos.

Un grup de dones participants en el projecte.

Circuit del projecte.

L'atenció personalitzada es considera un puntal que permet treballar amb cada persona el seu itinerari propi, se l'acompanya i se li donen els elements que li facin falta per assolir l'autonomia en el procés de buscar feina i el seu apoderament.

Enllaç

http://www.slideshare.net/omnia/presentaci-mnia-inserta?from=ss_embed.

4.9. Voluntariat digital

Població: el Prat de Llobregat

Entitat: Centre de Promoció Social Francesc Palau

Punt Òmnia: Centre de Promoció Social Francesc Palau

Dinamitzadores: Olivia Ortega i Dámaris Morte

Paraules clau

Voluntariat, participació, ocupabilitat, solidaritat, compartir, comunitat, cohesió social.

Vista general de les activitats.

Sinopsi

El Prat de Llobregat disposa d'una llarga trajectòria pel que fa a l'associacionisme i la participació ciutadana. D'altra banda, el voluntariat està en els orígens i constitueix els fonaments del Centre de Promoció Social Francesc Palau, l'entitat que gestiona el Punt Òmnia.

Es pot considerar que les tasques de voluntariat són una manera d'augmentar les possibilitats de trobar feina, de mantenir-se en actiu i d'enfortir els lligams a la comunitat, reforçant alhora l'atenció que es dona a aquelles persones que necessiten un suport especial en l'ús de les TIC.

El que segueix no és la presentació d'una activitat concreta, sinó la d'una forma de treballar que millora les condicions d'ocupabilitat de les persones i desenvolupa la comunitat.

Introducció

El Prat de Llobregat és un municipi que es troba a la comarca del Baix Llobregat, a la província de Barcelona, que forma part de la seva àrea metropolitana. Té una superfície de 31,4 km² en la qual viuen gairebé 63.000 habitants. En el seu terme municipal es troben infraestructures de gran importància per a Barcelona, com són l'aeroport i una part de la zona del port. Al territori hi ha moltes entitats de tot tipus que generen una àmplia oferta cultural.

L'entitat que gestiona el Punt Òmnia va néixer a partir del voluntariat. El 1985, un grup de voluntaris de la parròquia amb una germana carmelita van començar a oferir formació, sobretot orientada a combatre l'atur femení. Més tard, aquest grup estable i compromès va engegar un projecte de promoció d'àmbit interparroquial. Al llarg dels anys s'ha anat ampliant i consolidant.

L'any 1996 el CPS Francesc Palau es va constituir en associació sense ànim de lucre i posteriorment va anar contractant professionals, formant un equip de personal qualificat que coordina i dinamitza tots els serveis. El Punt Òmnia hi és des del 1999.

És important tenir en compte que a la població del Prat de Llobregat hi ha diverses aules TIC que treballen en xarxa i el Punt de Voluntariat de l'Ajuntament, que deriva persones que volen fer tasques de voluntariat.

Objectius

- Augmentar les possibilitats de trobar feina de les persones que fan tasques de voluntariat.
- Fomentar la participació i la implicació dels usuaris en el funcionament del Punt Òmnia.
- Compartir coneixements entre les persones.
- Potenciar els lligams a la comunitat i la solidaritat entre els usuaris del Punt.
- Donar resposta a aquelles persones que tenen necessitats especials pel que fa al suport en l'ús de les TIC.
- Treballar l'autoestima.
- Afavorir la inclusió de les persones nouvingudes.

Desenvolupament

Les persones que desenvolupen tasques de voluntariat al Punt Òmnia procedeixen normalment d'activitats del mateix Punt en les quals han participat o bé han estat derivades per altres serveis o entitats. Al Punt acostuma a haver-hi sempre una mitjana de tres voluntaris que donen suport.

La seva mitjana d'edat se situa a l'entorn dels 45 anys: hi ha des de persones amb 18 anys fins a jubilats i jubilades, però s'intenta sobretot potenciar la participació dels més joves. Es tracta d'un col·lectiu molt vulnerable per les dificultats amb què es troba per inserir-se en el món laboral.

En tots els casos, i com a pas previ a la realització de les tasques, se signa un compromís de voluntariat que regula els drets i els deures d'ambdues parts, persones voluntàries i entitat, així com una assegurança que protegeix contra possibles riscos.

Si fem un repàs dels principals drets dels voluntaris i les voluntàries, podem destacar el fet de poder rebre la informació, la formació, l'orientació, el suport i els mitjans necessaris per a l'exercici de les seves funcions, tant a l'inici com permanentment. També el dret a participar activament en l'organització on estan desenvolupant el seu voluntariat, col·laborant en l'elaboració, el disseny, l'execució i l'avaluació dels programes, d'acord amb els seus estatuts o normes d'aplicació.

Pel que fa als seus deures, hi trobem el compliment dels compromisos adquirits amb l'entitat amb la qual s'ha signat el conveni de voluntariat, respectant les seves finalitats i les seves normatives.

D'altra banda, hi ha el respecte també de la confidencialitat de la informació rebuda i coneguda en el decurs de la seva activitat voluntària.

Al Punt Òmnia del CPS Francesc Palau, l'equip de persones voluntàries reben una formació inicial i permanent, participen en trobades, així com en excursions i altres activitats de caràcter més lúdic. D'aquesta manera s'integren dins l'equip de dinamització del Punt, i això els permet adoptar un rol amb una certa responsabilitat que contribueix a reforçar el seu aprenentatge.

Les tasques principals que desenvolupen els voluntaris i voluntàries són donar suport a les persones que presenten més dificultats per fer servir l'ordinador en els espais d'accés lliure (al Punt sempre se'ls ha anomenat espais d'ús comunitari) i en les activitats d'alfabetització digital dins la línia d'actuació de l'aprenentatge. Es tracta de persones amb necessitats especials (persones nouvingudes que tenen dificultats per entendre la llengua, d'altres que presenten certes discapacitats, etc.) que poden rebre així una atenció més personalitzada.

El voluntariat al Punt Òmnia del CPS Francesc Palau té moltes similituds amb les idees de formació de formadors i d'aprenentatge servei. El centre es considera a si mateix una escola de participació en la qual qualsevol persona pot aprendre i compartir el seu coneixement amb les altres. Aquest aprenentatge i aquesta

La implicació i la formació dels voluntaris és clau.

dedicació voluntària la capaciten de cara a la seva inserció al mercat laboral. També és una oportunitat de conèixer molta gent i establir contactes amb possibles ofertes laborals. En altres casos, com el de les persones jubilades, el fet de mantenir-se en actiu i interrelacionar-se contribueix a reforçar la seva autoestima.

En la dedicació voluntària sempre hi ha diversos nivells de dedicació i de compromís, segons la disponibilitat de cada persona. Cadascú tria quantes hores setmanals està disposat a aportar amb un cert compromís de regularitat.

Conclusions

Les tasques de voluntariat al Punt Òmnia no tan sols milloren les possibilitats d'ocupabilitat, el funcionament del Punt i els lligams a la comunitat, sinó que també afavoreixen la inclusió i l'acollida de les persones nouvingudes, tant de les que reben el suport de voluntaris i voluntàries com de les que poden arribar a oferir-lo. També suposa un reforç en el suport ofert a persones amb especials dificultats.

Motivant les persones a participar en el funcionament del Punt Òmnia i a aportar els seus coneixements es produeix un efecte multiplicador amb el qual aquesta motivació s'escampa. També es demostra que amb la participació en activitats de voluntariat al Punt, els voluntaris el fan més seu.

Les persones voluntàries més fidels acostumen a ser aquelles que han fet activitats d'aprenentatge com a alumnes al Punt Òmnia. D'aquesta manera, es converteix en un engranatge de transmissió de coneixements, d'oportunitats, de solidaritat i coresponsabilitat ciutadana.

Enllaç

<http://www.cpsfrancescpalau.cat/>.

4.10. Jornades 2.0 a Valls

Població: Valls

Entitat: Vallsgenera – Ajuntament de Valls

Punts Òmnia: el Punt Òmnia de Vallsgenera i el Punt Òmnia del Centre Cívic de Valls

Dinamitzadora: Luïsa Miralles

Paraules clau

Competències, empenedoria, comerç 2.0.

Sinopsi

Jornades 2.0 a Valls és un conjunt de conferències i xerrades de caràcter mensual que es duen a terme a Valls amb l'objectiu de fomentar la innovació, el creixement econòmic i la millora de la competitivitat dels ciutadans, les empreses i els comerços de la comarca, com a forma de impulsar l'acció socioeconòmica dels diferents agents i com a estratègia de prevenció de l'exclusió social.

Els agents professionals de la comarca participants dels Punt Òmnia poden conèixer, d'aquesta manera, aquells temes de màxima actualitat i interès relacionats amb les TIC i potenciar els seus resultats positius, fet que contribuirà al desenvolupament econòmic de la comarca, i, per tant, dels seus habitants. A través de les diferents jornades, es treballen les competències tecnològiques professionals i personals dels participants.

Anunci de les jornades. Font: Vallsgenera.

Introducció

El context d'aquesta actuació és la ciutat de Valls, la capital de la comarca de l'Alt Camp que es troba a tan sols 19 quilòmetres de Tarragona i té una població d'aproximadament vint-i-cinc mil habitants. La distribució per gènere presenta un equilibri entre homes i dones. Per franges d'edat, la població més nombrosa és la que es troba entre els 30 i els 59 anys, és a dir, en edat laboral. Aquest fet és, sense dubte, molt significatiu en aquest projecte, que centra les seves actuacions en aquest col·lectiu de persones i també en les edats prèvies.

Des de l'any 2000, Valls es troba vinculat a la Xarxa Òmnia a través dels seus dos punts: Punt Òmnia Vasllgenera i Punt Òmnia Casal Cívic Valls - Espai Ca Creus, tots dos gestionats per l'entitat Vallsgenera.

L'objectiu principal d'ambdós punts és donar accés a les noves tecnologies a la població en general i, més concretament, a tots aquells col·lectius que tenen més dificultats per accedir-hi. En concret, al Punt de Vasllgenera es prioritza la formació d'aturats i la formació TIC dels programes de formació ocupacional, mentre que al Punt ubicat al Centre Cívic, s'impulsa la formació comunitària, en general.⁹ D'aquesta manera, les accions que un realitza es complementen amb les de l'altre, i abasten així un ampli conjunt d'actuacions significatives per a la prevenció de l'exclusió social dels ciutadans i per a la promoció del territori.

Vallsgenera, Institut Municipal de Desenvolupament Local, treballa en col·laboració amb diferents departaments de la Generalitat de Catalunya (Benestar Social, Empresa i Ocupació i Ensenyament), amb la Universitat Rovira i Virgili i amb diversos agents de l'Administració territorial i local. Aquest institut és el responsable de millorar l'ocupabilitat de les persones en atur o cercar-los millors oportunitats laborals a través de l'orientació, l'assessorament i la formació. També assessoren i acompanyen els emprenedors en la creació de noves empreses i contribueixen a la captació d'inversions per a l'establiment de nous negocis a Valls. Dit d'una altra manera: Vallsgenera s'encarrega de gestionar i executar els programes i actuacions que du a terme l'Ajuntament de Valls en ocupació, formació, empresa, emprenedoria, comerç, turisme i promoció de la ciutat.¹⁰

El Punt Òmnia

Actualment els dos punts Òmnia ofereixen estratègies complementàries. La formació és un punt essencial en el seu dia a dia. D'una banda fan tasques d'alfabetització digital per a adults (en format de taller), acullen tota mena de col·lectius i en especial persones en situació d'atur. També formen persones aturades en competències bàsiques vinculades amb la tecnologia: navegació, comunicació digital, ofimàtica, etc.

Al Punt Òmnia de Valls és possible obtenir l'acreditació oficial ACTIC, ja que són centres homologats. Recentment s'ha iniciat una nova etapa i s'ofereix formació a través de l'aula Mentor.

En col·laboració amb la Fundació Vodafone i la Fundació Pere Tarrés s'està treballant l'ús dels mòbils entre les persones més grans de 55 anys.

En els aspectes més centrats en ocupabilitat, cal tenir en compte que s'imparteix formació en les TIC en itineraris de formació laboral i ocupacional. En la vessant comunitària, els espais estan oberts a l'ús dels col·lectius socials del municipi que ho demanin.

Imatge del 10è aniversari del Punt Òmnia a Valls.

⁹ Font: <http://www.xarxa-omnia.org/valls/?page_id=3>.

¹⁰ Font: <<http://www.vallsgenera.cat/vallsgenera/qui-som/>>.

JORNADES 2.0
Cicle de xerrades mensuals TIC i Xarxes socials 2.0

IMDL Vallsgenera
2014

Vallsgenera, organisme autònom de l'Ajuntament de Valls, us convida al cicle de xerrades mensuals TIC i Xarxes socials 2.0, coordinades pel Punt ÒMNIÀ-Valls.

Lloc: Hotel Class, Valls
Hora: 19.30 h

26 de març
TIC i noves formes d'aprendre al segle XXI
Mar Camacho. Doctora en Tecnologia Educativa. Professora al Departament de Pedagogia de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la URV

7 de maig
Volis vendre per Internet? Les 10 coses que has de saber sobre el comerç electrònic
Narcís Romà. Responsable de projectes a Xstrategics - Internet Business Consultants i orientador digital per a PIMES

28 de maig
Dones i TIC al món de l'empresa
Iolanda Gatell. Empresària i emprenedora. Directora i sòcia fundadora de CTAIMA

18 de juny
Comunicació digital corporativa: Un correcte ús del Social Media per a una comunicació efectiva
Assumpció Huertas. Professora Estudis de comunicació de la URV

16 de juliol
Les TIC en el sector Turístic
Josep Maria Gallà. Consultor digital i expert TIC. Director Empèn solutions integrals per a l'empresa. Enginyeria i consultoria especialitzada en Telecomunicacions i TIC.

24 de setembre
Aplicacions pràctiques de la realitat augmentada i dels codis QR
Xavier Suñé. Assessor en tecnologies aplicades a l'educació al Servei Educatiu del Territori i Itinerari docent a l'Àrea TIC del Departament d'Ensenyament i Pla de Formació Permanent, de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat Rovira i Virgili

29 de octubre
Transformacions derivades del desenvolupament del sector mòbil i oportunitats d'ocupabilitat
Sergi Marcén López. Digital. Responsable del Desenvolupament del sector mòbil i de les TIC a la D.G. de Telecomunicacions i Societat de la Informació

26 de novembre
TIC i noves formes de treballar: Coworking, teletreball, coworkxas
Ricard Faura. Cap de Servei de Societat del Coneixement - Generalitat de Catalunya
Laila Benaligés. Coworker. Espai La Magrana
Jordi Flores. Coworker. Cooperativa Integral catalana
Elsenda Sánchez. Dissenyadora web i teletreballadora

10 de desembre
Pasa la teva botiga a Internet
Agustí López. Director General Inspira projectes

IMDL Vallsgenera | Ctra. del Pla 37A - 43800 Valls | 977 61 20 10

Organitzadors:

Col·laboradors:

Més informació: [f](#) Vallsgenera, Òmnia Valls, Valls Valls | Entada Bona

Cartell anunci del cycle de jornades.

Les Jornades 2.0 neixen a Valls a partir de la necessitat de transformar les accions dels Punt Òmnia, abans dedicades de forma intensiva –quasi exclusiva– als aspectes comunitaris, per adaptar-les a les noves demandes que fan les persones usuàries i que els responsables dels punts recullen.

La crisi econòmica ha impactat al territori, i, juntament amb un canvi en l'entitat que gestiona els punts, arriben les noves estratègies que han de donar resposta activa i aportar-hi solucions. De la mà de la Regidoria d'Empresa i Ocupació, arriben als punts Òmnia nous perfils de participants: emprenedors, petits comerciants i petits empresaris.

Destaquen, per sobre d'altres, la necessitat de treballar l'ocupabilitat de les persones, d'atendre els col·lectius de nous emprenedors, de renovar el teixit comercial i d'impulsar accions que el facin més competitiu. De forma paral·lela, l'actualitat marca l'agenda. Als mitjans de comunicació es parla de noves experiències d'ocupabilitat com el *coworking* o el teletreball; d'estratègies com ara noves xarxes d'economia solidària, màrqueting digital, botigues en línia, o codis QR.

La suma de tots dos arguments (necessitat i actualitat) dóna el resultat de l'equació: les Jornades 2.0 a Valls, uns espais de diàleg, i també de formació i aprenentatge, que es van iniciar el 2012 i ja se n'han fet dues edicions amb èxit d'assistència. Tècnics i experts de la ciutat contribueixen a socialitzar els seus coneixements i compartir-los amb els ciutadans i ciutadanes.

Objectius

- Millorar les competències professionals i personals dels treballadors en actiu o en situació de cerca de feina de la ciutat.
- Fomentar l'ocupabilitat dels ciutadans.
- Contribuir a la millora de la competitivitat i la productivitat dels treballadors de les empreses locals i dels comerços en general.
- Fomentar la innovació, el creixement i el desenvolupament econòmic.

Desenvolupament

Les Jornades 2.0 de Valls són un programa de xerrades sobre les TIC que es va iniciar l'any 2012 amb motiu del desè aniversari del Punt Òmnia de Valls, amb el suport de l'entitat gestora, l'Institut Municipal de Desenvolupament Local Vallsgenera.

Aquestes accions tenen un clar precedent, ja que al Punt Òmnia ja es feien tallers i xerrades divulgatives en el marc del programa Pinzellades digitals, a través de les quals es volia apropar les TIC a la ciutadania en situació o risc d'exclusió social, més enllà de les habituals accions de formació en TIC, de format més clàssic.

Les Jornades 2.0, en el marc de la Regidoria d'Empresa i Ocupació prenen una nova dimensió: obrir les portes a un nou cicle d'actuacions per part d'Òmnia, aquesta vegada centrant la seva mirada en el protagonisme dels participants com a futurs emprenedors, o petits comerciants o empresaris. D'aquesta manera, aquesta estratègia ha contribuït a ampliar el recorregut del projecte, s'ha apropat a nous col·lectius d'una banda, i ha enfortit els agents econòmics del territori d'una altra.

Amb aquestes xerrades es pretén contribuir a la divulgació de temes de màxima actualitat i interès relacionats amb les TIC de la mà d'experts que introdueixen aspectes tan diversos com els nous escenaris d'aprenentatge i formació del segle XXI –vinculats a Internet i a la mobilitat–, o els nous escenaris laborals vinculats a les TIC, com ara el cotreball o *coworking* o el teletreball.

També agafen protagonisme altres temes, com ara les xarxes d'economia solidària o el nou negoci de la telefonia mòbil i les aplicacions tecnològiques de la mobilitat o l'aplicació pràctica dels codis QR i la realitat augmentada, i tot el que això comporta per a les indústries culturals o les del sector comercial. A les jornades, també es treballa per mostrar les implicacions i les possibilitats que ofereixen les noves professions vinculades amb les tecnologies, com ara el màrqueting i la comunicació digital corporativa –la figura del *community manager* o gestor de continguts–, el comerç electrònic o les botigues en línia, entre d'altres. La relació entre les TIC i el sector turístic també troba un espai al programa, que es completa amb una gran diversitat de propostes, totes relacionades amb les tecnologies, les noves tendències i el futur.

En el procés de construcció del programa de cada una de les dues edicions realitzades fins al 2014, hi intervenen diferents persones que assessoren els responsables, els suggereixen les temàtiques més actuals o innovadores. Aquestes persones formen part del món relacional del Punt Òmnia, són agents que habitualment hi col·laboren i li donen suport. Un cop elaborada la llista de temàtiques a tractar, per a cada una de les edicions es busquen les persones expertes que les poden desenvolupar –ho faran de forma altruista, ja que no hi ha pressupost associat a aquestes col·laboracions.

La dinamitzadora del Punt activa tota la seva agenda de contactes, igual que la de l'entitat gestora, per mobilitzar una gran xarxa de professionals i especialistes que cedeixen el seu temps per aconseguir un objectiu comú: fer realitat el projecte que contribuirà al foment de l'ocupabilitat i a la millora professional dels participants dels punts.

Els experts –persones amb especialitats molt diferents i complementaries, molts d'elles involucrades amb el món universitari, empresarial o sociocultural o de l'Administració pública– hi tenen un paper essencial, perquè aporten els seus coneixements i se centren en aquestes temàtiques de rellevància. Cada ponent enfoca la seva participació adaptant-se al context i a les seves capacitats. Uns ho fan des del seu coneixement pràctic de la matèria –per exemple, explicant en primera persona la seva aventura empresarial, ja sigui com a emprenedors o com a empresaris–; d'altres des d'un punt de vista més teòric –com a professors, consultors o especialistes d'una àrea de coneixement determinada. És en el conjunt i en la varietat de cada una de les aportacions, que es troba la seva gran riquesa.

Públic jove i adult a les jornades.

Totes les edicions s'han pogut dur a terme gràcies a la col·laboració de l'Hotel Class de Valls, que acull els cicles de xerrades a les seves instal·lacions. Aquesta aportació resulta essencial i dona garantia de qualitat al resultat, afavoreix que es formi una xarxa de coneixement i col·laboració real que generi noves oportunitats de negoci i d'ocupabilitat a la comarca. També hi han col·laborat l'Antena del Coneixement de Valls (Universitat Rovira i Virgili) i iDigital, a més dels agents del programa Xarxa Òmnia i de l'oficina tècnica del Punt TIC, que han contribuït en la selecció de ponents.

En el procés, s'ha generat nou coneixement i nous aprenentatges. Els assistents –molts d'ells s'han fidelitzat al programa– hi han contribuït amb les seves aportacions al diàleg amb els experts i amb la seva avaluació i suggeriments de millora. Cal destacar el seu nivell de satisfacció, que en la primera edició ha estat de 8,91 en la part més alta i de 7,36 en la jornada menys valorada. També els seus suggeriments han contribuït a construir el programa, ja que han aportat noves temàtiques (a partir dels seus interessos) o formats a treballar.

Dificultats i oportunitats de millora

Amb cada una de les dues edicions s'han anat treballant les dificultats i les oportunitats de millora per tal d'optimitzar el resultat i enfortir el projecte.

Cal destacar la necessitat de fer-ne més difusió i que aquesta sigui més personalitzada, per tal d'arribar a més participants dels que formen el públic diana del projecte.

De la mateixa manera, l'equip que treballa la preparació de les jornades es planteja la necessitat de fer un apropament "no virtual" (és a dir, digital) al públic objectiu (la videoconferència i l'enregistrament i visualització posterior podrien ser algunes de les estratègies a valorar).

Atraure més aportacions locals sembla un repte important a assolir: poder comptar amb els experts de Valls, amb el seu saber i experiència resulta essencial per activar la xarxa local de contactes i donar força a la idea de construir un espai de col·laboració a escala local.

Finalment, aconseguir que els professionals de l'àrea pública i l'espai empresarial de Valls donin més suport encara al desenvolupament dels cicles de xerrada, que s'ho facin seu, seria provocar un *win-win* (guanyar-guanyar) que arrodoniria l'èxit aconseguit.

Conclusions

Les TIC es consideren com un motor que contribueix de manera fonamental a l'impuls transformador de la societat, fomenten la innovació, el creixement econòmic, la millora de la competitivitat i la productivitat d'empreses i comerços i, en general, la millora de les competències professionals i personals dels treballadors.

La realització d'aquests cicles de xerrades afavoreix que aquest motor estigui treballant amb plena potència i que les persones tinguin un grau d'ocupabilitat més alt, a la vegada que el teixit comercial i microempresarial es faci més fort.

Conclusions finals

En aquest llibre hem recollit una àmplia diversitat d'experiències, projectes i iniciatives; aquest recull, que no és exhaustiu en absolut, serveix com a mostra del conjunt de les accions que es desenvolupen en el marc del Programa. Òmnia és possible perquè és una aposta pel treball comunitari al territori, i perquè creiem que cal fer èmfasi en les línies d'aprenentatge i ocupabilitat no tan sols per incrementar les possibilitats d'inclusió social de les persones i els col·lectius amb els quals treballa, sinó també perquè cal desenvolupar estratègies de prevenció.

El Programa és un repte continu, que dona resposta a noves situacions desfavorides. L'impacte de la crisi econòmica mundial en els territoris on es desenvolupa Òmnia ha estat molt important. Ha plantejat nous desafiaments i, al mateix temps, ha estimulat la creativitat i la professionalitat dels agents que tenen la responsabilitat de liderar i implantar Òmnia en el territori: agents locals, entitats socials, veïnals, administracions... tot un conjunt d'actors que treballen de forma conjunta, responsable i creativa per aconseguir un resultat millor.

Hem vist com els professionals del programa incorporen –ho han hagut de fer cada moment– no tan sols noves tecnologies –com ara els dispositius mòbils– sinó noves estratègies metodològiques que els ajuden a fer front a les necessitats dels ciutadans i les comunitats amb els quals treballen.

En fer un recorregut pel recull d'experiències, ens trobem que amb una mateixa eina tecnològica treballen projectes similars però amb objectius diferents. Això ens pot causar confusió si no aprofundim en els perquè. Una primera resposta és que Òmnia considera que l'eina tecnològica no és una finalitat en si mateixa (no es persegueix un millor coneixement del recurs TIC, per exemple), sinó un instrument de treball facilitador del diàleg, de coneixement, de creixement, d'adquisició de competències i habilitats que resulten transversals.

Un segon aspecte a considerar és la transversalitat intrínseca al projecte. Les línies o eixos de treball del programa marc –ocupabilitat, aprenentatge, acció comunitària– s'entremesclen perquè Òmnia no posa barreres; és un programa flexible, que s'adapta a la realitat amb què treballa i que aborda les diferents problemàtiques i situacions des d'una perspectiva entrecruada que posa per davant les necessitats i les potencialitats dels seus destinataris.

Aquestes experiències, les recollides en aquesta publicació, són la resposta a un context social, cultural i econòmic a Catalunya al llarg dels anys 2012-2014. Per endavant tenim nous reptes, noves transformacions, noves necessitats, noves situacions de pobresa i exclusió social, perquè la societat evoluciona i la crisi no s'esvaeix en un tres i no res. Òmnia sabrà donar resposta, com ja ha demostrat anteriorment, incorporant estratègies innovadores en l'àmbit social i treballant de la mà de les persones i dels col·lectius dels territoris on s'implica.

Núvol de paraules-clau, una altra manera de llegir les experiències.